Zomernota 2021

Gemeente Enschede

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1. Beleidsbrief **3**

2. Strategische analyse opgaven van de stad **6**

3. Middelenkader 2022-2025 ..... **9**

3.1. Externe effecten 12
3.2. Overzicht dilemma's 14
3.3. Risico's 26
3.4. Investeringsagenda 28
3.5. Structureel saldo 32
3.6. Bezuinigingsmonitor 32
3.7. Weerstandsvermogen 36

4. Stand van zaken 2021 ..... **39**

4.1 Samenleving en bestuur 43
4.2 Duurzaam wonen, leven en werken 50
4.3 Vitaal en sociaal 59
4.4 Financiën en organisatie 69

Bijlage 1 Beslispunten **76**

Bijlage 2 Technische wijzigingen **78**

Samenleving en bestuur 78
Duurzaam wonen, leven, werken 78
Vitaal en sociaal 80
Financiën en organisatie 84

Bijlage 3 Begrotingswijzigingen **86**

Bijlage 4 Toelichting onderwerpen niet opgenomen in Middelenkader **97**

1. Beleidsbrief

Zomernota 2021: Met lef en trots bouwen aan kansrijk Enschede

Het college presenteert de gemeenteraad een Zomernota met als focus om Enschede sterker uit de crisis te laten komen en te investeren in de toekomst. Meer dan in het verleden gaat het in deze Zomernota om perspectief. Er is nog veel onzeker, dus we handelen meer dan we gewend zijn op basis van aannames. Tegelijkertijd geldt ook dat we grote risico's lopen als we nu geen stap vooruit zetten om te investeren. Juist ook in de leefdomeinen van mensen; wonen, werken, leren en waar nodig helpen. We laten niemand vallen.

We willen dat Enschede op een goede manier uit de coronacrisis komt. We willen ook dat de veerkracht en draagkracht waar Enschede bekent om staat, blijft. Dat vraagt lef. Lef om keuzes te maken. Lef om te investeren in onze Trots: Enschede. We blijven bouwen aan een kansrijk Enschede, het is nooit klaar. We denken daarbij aan kansen voor onze inwoners en investeringen in bestaande wijken. Onze partners zijn daarbij belangrijk: de grote instellingen in de stad en regio hebben wij goed op ons netvlies. Daarnaast zien wij ook de waarde van de plekken die zich meer in de haarvaten van de wijken (speeltuinen, huiskamers) bevinden. Die optelsom en interactie tussen groot en klein, maakt Enschede wie zij is.

We zien de gevolgen van gebrek aan investeringsruimte
De afgelopen jaren hebben we al vaker geconstateerd dat de opgave voor Enschede in het sociaal domein fors is. We constateren ook al een aantal jaren dat het Rijk ons hiervoor onvoldoende compenseert. Na jarenlange lobby zien we dat we niet alleen staan in dat standpunt. Onafhankelijke onderzoeksbureaus, de door het Rijk ingestelde adviescommissie en een arbitragecommissie delen het standpunt dat er substantieel extra geld naar gemeenten moet om de taken op jeugdzorg uit te voeren. Als we de last van deze tekorten zelf moeten dragen, gaat dat ten koste van onze kans om te investeren in de fysiek economische doorontwikkeling van onze stad. Dat hebben we nu jaren zo gedaan. We zijn op het punt waarop we de consequenties daarvan ook echt zien: gebrek aan betaalbare woningen, achterblijvende (door)ontwikkeling van onze topwerklocaties, onvoldoende voortgang op onze duurzaamheidsopgave, het achterblijven van de groei van de stad, etc. Daarbovenop komt de mogelijke middellange termijn impact van de coronacrisis op de economie en werkgelegenheid. We hebben dus niet alleen een probleem in het sociaal domein, maar ook in de fysieke stad. We willen koste wat het kost voorkomen dat Enschede stil komt te staan.

Daarom zet het college vol in op investeren in wonen en werken. Het college is er volledig van overtuigd dat daarmee ook gewerkt wordt aan opgaven in het sociaal domein. Als onze inwoners op een fijne, duurzame, groene en betaalbare plek wonen en aan het werk zijn hebben zij ook minder sociale ondersteuning nodig.

Sterker uit de crisis vraagt om actie
We zullen actie móéten ondernemen; grotere gemeenten krijgen meer geld uit het gemeentefonds. Maar als andere gemeenten groeien en Enschede blijft achter, daalt de bijdrage uit het gemeentefonds juist en zullen we jaar in jaar uit moeten blijven bezuinigen. We willen mee in de vaart der volkeren, en liever nog; iets sneller groeien dan andere gemeenten. We zien hier grote kansen, de coronacrisis heeft werken op afstand een impuls gegeven. Bovendien bevestigde de crisis de waarde van wonen in een bruisende stad met prachtige parken en landelijk gebied om de hoek. Daarom moeten we de plannen waar we de afgelopen jaren aan hebben gewerkt nu gaan uitvoeren. Daarvoor maken we substantieel

middelen vrij. We zetten er vol op in om met onze plannen ook cofinancieringsgelden naar Enschede te halen zodat elke euro die we investeren een veelvoudig effect heeft. Ook in het belang van Twente.

De coronacrisis versterkt ons gevoel van actie. Op de korte termijn lijkt de impact van die crisis op de werkgelegenheid mee te vallen. Tegelijk zien we dat in verschillende sectoren ondernemers het zwaar voor hun kiezen hebben gekregen. Dat kan, zeker op de middellange termijn, consequenties hebben voor de werkgelegenheid. Het is nu of nooit. We hebben de keuze tussen investeren aan de voorkant of afwachten tot we als stad de rekening moeten betalen. Die keuze is voor het college wat dat betreft helder.

Investeren om Enschede verder te helpen
We willen juist nu (anticyclisch) investeren en de piketpalen uitzetten voor de toekomst van Enschede. Daarom is een eerste opzet gemaakt van een investeringsagenda. Richting de begroting zal deze concreter worden uitgewerkt. In deze agenda zijn projecten opgenomen die in de visie van het college en vanuit de focus op wonen en werken en onze strategische opgaven prioritair zijn. Uiteraard wordt de raad op elke afzonderlijke investering in positie gebracht om afwegingen te maken en haar budgetrecht toe te passen.

Enschede zit nog steeds niet in de luxe positie om alles wat we op ons lijstje hebben staan te kunnen doen. Wel zijn we de afgelopen jaren spaarzaam geweest. De ruimte die we daarmee in onze reserves hebben opgebouwd zetten we nu in om investeringen mogelijk te maken. We willen versnellen op die onderwerpen waarvan wij denken dat zij voor Enschede het verschil kunnen maken. Concreet zijn we van plan op korte termijn al aan de slag te gaan met een aantal projecten. Het zijn projecten die al verder gevorderd zijn in hun besluitvormingsproces(sen). We richten ons op investeringen in de stad. Om zo te werken aan de brede welvaart in Enschede. Dus niet alleen aan de ontwikkeling van nieuwe plekken in de stad. Het is belangrijk dat ook mensen die al in Enschede wonen hier hun plek blijven vinden. Gezondheid, werk en de leefomgeving zijn bepalend in het leven van onze inwoners (brede welvaart).

Het middelenkader: Offensief begroten
Ook voor deze Zomernota geldt dat de optelsom van de verschillende ambities, afspraken en taken niet in verhouding staat tot de middelen die we tot onze beschikking hebben. We moeten (wederom) keuzes maken. We zijn wel op het punt gekomen dat we (meer) risico durven te nemen om onze doelstellingen te bereiken. We begroten offensiever: We gaan uit van meer geld vanuit het Rijk. Die aanname baseren wij op verkiezingsprogramma's van de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen en de diverse onderzoeken. We kunnen ook offensiever begroten omdat onze financiële positie er heel anders uit ziet dan in het verleden. Onze reservepositie is sterk en dus kunnen we ook iets minder voorzichtig begroten omdat we eventuele tegenvallers beter op kunnen vangen. Op basis van een analyse van de positieve jaarrekeningresultaten van afgelopen jaren kunnen we vooruitkijkend voor bijna 3 miljoen euro ruimte in budgetten vrijmaken. Dat geeft lucht om op andere onderwerpen te kunnen investeren. Denk daarbij aan kansengelijkheid en realisatie van vastgestelde visies.

Het huishoudboekje met onze jaarlijkse inkomsten en uitgaven blijft zich echter in een zorgelijke situatie bevinden. Hoewel we ons maximaal willen inspannen om met investeringen de gevolgen van de coronacrisis voor de stad te bestrijden zorgt het middelenkader wel voor een financiële begrenzing. De financiële foto is opgenomen in hoofdstuk 3. Wanneer we geen risico's zouden nemen, zouden we zelf de Zomernota 'op slot' draaien. Dat gaat ten koste van onze ambitie voor de stad en bovenal de kansen die we voor Enschede zien. En het zijn juist die kansen waar dit college voor gáát.

De nadruk in deze Zomernota ligt dus vooral op het perspectief. Daarom is het extra van belang om heldere financiële kaders te stellen. Uitgangspunten van het college hierin zijn onder andere dat realistische aannames gedaan worden met betrekking tot de genoemde onzekerheden en dat de financiën niet mogen verslechteren ten opzichte van de begroting 2021. Er is nog veel onzeker. Wat komt er uit de herijking van het verdeelmodel gemeentefonds? Hoeveel extra middelen jeugd stelt het kabinet beschikbaar? Wat zit er voor gemeenten in de plannen van het nieuwe kabinet? We sluiten niet uit dat bij de begroting de situatie dusdanig anders is dat we onze plannen op onderdelen nog moeten herzien.

We staan als stadsbestuur ook nog aan de lat om de taakstellingen die in het verleden in de begroting zijn opgenomen in te vullen. Daarbij blijft transformatie van het sociaal domein essentieel. We gaan er vanuit dat het Rijk gemeenten ook structureel gaat compenseren voor tekorten op jeugd. Desondanks blijven we ons inzetten voor het zo effectief en efficiënt mogelijk werken in het sociaal domein. Waarbij we blijven zorgen voor de mensen in de stad, we blijven de goede dingen doen. Juist ook nu bijvoorbeeld de jeugd onze extra aandacht verdiend.

Trots en met lef bouwen aan kansrijk Enschede
Het college is in deze Zomernota in staat geweest om aflopende reeksen te verlengen, onhaalbare taakstellingen af te voeren en ruimte voor nieuw beleid te creëren. Omdat het saldo van de nieuwe begroting voldoet aan de gestelde uitgangspunten concluderen we dat we een balans hebben gevonden tussen investeren en een gezond financieel beleid. Een situatie van waaruit we samen aan de slag kunnen om Enschede nog mooier te maken.

2. Strategische analyse opgaven van de stad

Om te weten of we de juiste beslissingen nemen voor de lange termijn, hebben we dit jaar de zomernota voorbereid vanuit de vijf strategische opgaven van de stad. Goed bestuur, bereikbaarheid van banen, talent aantrekken en vasthouden, inclusieve stad en groene en duurzame stad[1]. Deze opgaven zijn ook terug te vinden in de doelenboom van de begroting. We hebben in de voorbereiding op deze zomernota (landelijke) onderzoeken betrokken bij de analyse van de opgaven voor de langere termijn[2] en een scenariostudie uitgevoerd. Tot slot hebben we gewerkt met signalensessies (ambtelijk, met het college en met de raad).

In deze zomernota geeft het college antwoord op de motie “Enschede sterker uit de crisis” . Voor alle vijf strategische opgaven is geïnventariseerd: waar staan we met de opgave? Wat hebben we er voor gedaan? Wat was de impact van corona op de opgave? En: waar moeten we dan op bijsturen? Deze vragen waren ook de basis voor de signalensessies.

Doel van deze inhoudelijke benadering is om voor de lange termijn te prioriteren op de inhoud. Door de prioriteiten per opgave af te zetten tegen de middelen en mogelijkheden, worden dilemma’s duidelijk. Deze dilemma’s vormen de basis voor keuzes in deze zomernota.

Waar staan we met de opgaven, terugblik

Alle vijf strategische opgaven zijn lange termijn opgaven. Ze stoppen niet aan het einde van een raadsperiode. De opgaven zijn bovendien met elkaar verweven. De talentopgave heeft bijvoorbeeld effecten op het sociale domein (arbeidsmarkt, inkomen), de duurzaamheidsopgave (meer groen) heeft effect op de gezondheid (gezonde lucht), goed bestuur is een voorwaarde om de andere opgaven te bereiken etc.

De opgaven zijn complex. We zijn steeds meer een partner in een netwerk dat aan een opgave werkt. Dit vraagt van ons een open houding en dat we duidelijker worden in: waar zijn wij van? Wat doen wij als gemeente? Waar hebben wij invloed op? Met wie werken wij samen aan onze opgaven? En wat doen onze partners? Dit vraagt om loslaten, maar ook meer dialoog en het bewust kiezen van passende allianties. In sommige opgaven (bijvoorbeeld de duurzaamheidsopgave) zijn andere partners soms meer aan zet dan wij.

In de afgelopen drie jaar hebben de opgaven gezorgd voor meer focus in acties en beleid, maar het kan nog scherper. Binnen alle opgaven zijn veel beleidsvisies opgeleverd. Met deze zomernota gaat het college ervoor om voor realisatie van deze visies ook middelen vrij te maken.

We zien ook duidelijke resultaten: Het is de afgelopen 3 jaar gelukt om steeds meer jongeren en mensen in de gezinsfase te binden aan onze stad, de banen groeiden ieder jaar (vooral in het MKB en in de binnenstad en Kennispark), er zijn nieuwe woonmilieus gerealiseerd, de stad groeide in aantal inwoners, er zijn grote projecten op klimaatadaptatie gerealiseerd, wij zijn wijkgerichter gaan werken aan sociale en duurzaamheidsopgaven en het aandeel huishoudens met een uitkering is gedaald.

Actuele ontwikkelingen binnen de opgaven zorgen ervoor dat we zaken anders moeten gaan bekijken. Bij de opgave “inclusieve stad” zien we dat de uitgangspunten van de decentralisaties ter discussie worden gesteld. Hoe zelfredzaam zijn de inwoners? En bij “goed bestuur” spelen de thema’s “vertrouwen”, “inwoner centraal” en “behoefte aan

menselijke maat en maatwerk” heel sterk op dit moment. Thema’s die ook het sociale domein weer raken. Maar ook invloed zullen hebben op de uitvoering van de Omgevingswet.

In het algemeen zien we bij alle opgaven dat de rol van de gemeente aan het veranderen is en dat brede welvaart meer en meer voorop komt te staan.

Invloed van corona op de opgaven

De vijf strategische opgaven zijn lange termijn opgaven. Deze veranderen niet door corona. De coronacrisis beïnvloedt wel de weg er naartoe. Door corona komen er op de korte termijn andere accenten te liggen binnen de opgaven. Deze korte termijn accenten zijn goed te koppelen aan kansen om nu te investeren in duurzame wederopbloei.

De grootste invloed van corona zien we bij de jongeren en bij de binnenstad. De impact van de coronacrisis op jongeren is groot: onderwijs op afstand, flexibele banen, minder mogelijkheden tot ontmoeting, activiteiten of sporten etc. In Enschede is vooral de binnenstad hard getroffen: veel door corona getroffen sectoren zoals horeca, cultuur en winkels of activiteiten (evenementen) zijn gebundeld in de binnenstad. We hebben gezien dat de verbinding met de inwoners belangrijker werd tijdens de lockdown. Deze verbinding was belangrijk voor draagvlak voor maatregelen en het vertrouwen[3].

Aan de andere kant werden we ook verrast door de kracht die in de stad aanwezig was en door positieve ontwikkelingen. De studentenaantallen namen ondanks alles toe in 2020, ons inwoneraantal bleef gelijk, de projecten voor klimaatadaptatie werden niet gehinderd door corona en de buitenruimte werd belangrijker. Daarnaast zagen we dat de bijstand bijna niet toenam, het aantal banen tegen alle verwachting in zelfs iets gestegen is in 2020 en we zagen geen toename in schulden.

Er is ook veel onduidelijk. Dit vraagt om het voorbereid zijn op onzekerheden. De consequenties van het stopzetten van de steunmaatregelen van de overheid zijn nog niet in te schatten. Hetzelfde geldt voor de ondersteuningsvragen van inwoners. We kunnen ook nog niet voorspellen of thuiswerken na corona een trend blijft. En of dat van invloed is op de digitale bereikbaarheid van banen en woon- werkbewegingen.

Kortom: corona vraagt op korte termijn om andere accenten in wat we doen, de effecten zijn zowel positief als negatief, versnellend of vertragend, maar er blijven ook nog veel zaken onzeker. Daarom is het belangrijk om bij alle keuzes de blik vooruit vast te houden: we willen sterker uit de crisis komen.

Sterker uit de crisis, blik vooruit

Om sterker uit de crisis te komen, zijn anticyclisch investeren, groen herstel en plannen op de plank hebben liggen voor als de economie weer aantrekt, belangrijke uitgangspunten. Wat we doen, moet goed zijn voor de hele stad en bijdragen aan de brede welvaart. Als we keuzes maken, dan kiezen we voor acties die bijdragen aan meerdere opgaven.

We moeten profiteren van de kansen die er liggen, van onze ligging als groene woonstad, mogelijkheden tot kwalitatieve groei, samenwerken met partners in de stad of in de regio om opgaven te realiseren en meer inzetten op subsidies en succesvolle lobby. De dialoog met de inwoner moet worden versterkt. Kennisinstellingen en de studenten worden steeds belangrijker voor de innovatie (en daarmee economische groei) en voor het meedenken in

oplossingen voor de uitdagingen in onze stad. We zijn daarbij datagedreven maar ook databedreven.

We hebben het afgelopen jaar gezien dat er slagkracht mogelijk is. Door dingen los te laten hebben we snel kunnen handelen tijdens de coronacrisis. Uitdaging is om dit door te vertalen naar meer slagkracht in de toekomst.

[1] Link naar infographics opgaven van de stad
[2] Deze onderzoeken betreffen onder andere: “koers van Enschede” (door Atlas voor Gemeenten, 2020), “kracht van Oost II” (2020), “Corona en de stad” (Platform 31, 2020), “sociaal domein op koers?” (SCP, 2020), “stelsel in groei” (AEF, 2020),
[3] In dit kader hebben we afgelopen jaar ingezet op nieuwe vormen van dialoog met de inwoners via stadsgesprekken en een initiatief als “octopus”

3. Middelenkader 2022-2025

In dit hoofdstuk wordt het middelenkader gepresenteerd voor de periode 2022 t/m 2025.

Grote onzekerheden in het meerjarenbeeld
Aan de voorkant is een grote disclaimer nodig. Ons meerjarenbeeld is nog nooit zo troebel geweest als dit jaar. Daar waar andere jaren grotendeels een 1-op-1 vertaling van de keuzes in de zomernota gemaakt kon worden naar de begroting is deze zomernota meer dan voorheen een echte perspectiefnota. Van diverse majeure ontwikkelingen is de impact op het middelenkader namelijk nog onduidelijk. Denk hierbij aan:

- Jeugdhulp. Wat gaat het kabinet doen met de rapporten, adviezen en arbitrage rondom de tekorten op jeugdzorg? De arbitragecommissie jeugd heeft geoordeeld dat er structureel vanaf 2028 voor 800 miljoen euro ophoging budget moet komen. De jaren daarvoor ligt dat bedrag nog hoger. We gaan ervanuit dat het kabinet het enige juiste doet en besluit tot een substantiële structurele ophoging van jeugdgelden. Ten tijde van het opstellen van deze zomernota heeft het kabinet reeds besloten om voor 2022 totaal 1,3 miljard euro extra middelen beschikbaar te stellen. Dit bovenop de 300 miljoen euro eerder toegezegde middelen voor 2022. Daarnaast worden ook maatregelen uitgevoerd met gemeenten om de in totaal 214 miljoen euro aan kosten te besparen. Voor de jaren na 2022 zal het nieuwe kabinet moeten voorzien in een structurele financiële oplossing.
- Klimaat. Komen er extra middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord? De Raad van Openbaar Bestuur heeft in een rapport aan het kabinet aangegeven dat als er geen extra middelen aan gemeenten ter beschikking worden gesteld de gemeenten niet in staat zullen zijn de taken uit te voeren die wel in het kader van het klimaatakkoord van hen verwacht worden. Het kabinet heeft zich op dit moment nog niet uitgesproken over dit rapport.
- Omgevingswet. Uit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de VNG blijkt dat met de invoering van de omgevingswet flink hogere invoeringskosten gemoeid zijn. Het uitgangspunt dat deze kosten binnen 10 jaar terugverdiend worden door gemeenten lijkt daarmee niet meer stand te houden. De VNG heeft het Rijk opgeroepen met compensatie te komen voor de hogere invoeringskosten en daarnaast na enkele jaren te evalueren of aanvullende compensatie nodig is. Het Rijk heeft laten weten dat tegemoetkoming van een deel van de invoeringskosten een optie is, maar gaat niet in op concrete bedragen. De verdere invulling laten ze aan het nieuwe kabinet.
- Verdeelmodel gemeentefonds. Wat is de financiële uitwerking van een nieuw verdeelmodel gemeentefonds voor Enschede? De laatste keer dat het verdeelmodel is geupdate gaat terug naar 1996. Het kabinet werkt aan een nieuw verdeelvoorstel. Begin 2021 leek dit voor Enschede tot een financieel nadeel te leiden, maar het kabinet heeft dat voorstel ingetrokken naar aanleiding van vele vragen vanuit gemeenten en de Raad van Openbaar Bestuur en het signaal dat de uitkomst contra-intuïtief is. Het Rijk heeft aangekondigd dat er in juni een aangepast verdeelvoorstel komt inclusief een doorrekening van de financiële effecten voor gemeenten. Daarna zal de ROB dat voorstel opnieuw beoordelen. Na het zomerreces zal de VNG dan de consultatie bij gemeenten doen.
- Opschalingskorting. Deze jaarlijks oplopende bezuiniging op het Gemeentefonds is door het tweede kabinet-Rutte ingevoerd als financiële tegenhanger van een plan om gemeenten verplicht te laten fuseren tot een grootte van minimaal 100.000 inwoners. De aanname was dat door die opschaling gemeenten efficiënter kunnen werken. Per saldo is een oplopende korting op het gemeentefonds opgenomen die vanaf 2015 structureel 975 miljoen euro bedraagt. In de praktijk is van het plan voor opschaling

van gemeenten niets terecht gekomen, maar de korting bleef wel overeind. Al jaren loopt er een lobby om deze korting terug te draaien. Zal het nieuwe kabinet daartoe besluiten? Er lijkt steeds meer bewustwording te zijn bij het Rijk dat de financiële positie van gemeenten niet houdbaar is en dat gemeenten hard nodig zijn voor de uitvoering van cruciaal beleid.

- Coalitieakkoord nieuwe kabinet. De onderhandelingen voor een nieuw kabinet zijn momenteel in volle gang. De uitkomsten daarvan zijn op dit moment nog onduidelijk maar kunnen grote invloed hebben op het beleid voor de komende jaren. Op welke thema's zet het nieuwe kabinet in en welke rol ligt daar voor gemeenten? Wat doet dit financieel?
- Corona. Hoewel vaccinatie ertoe leidt dat beperkingen langzaam weer worden opgeheven is de verdere ontwikkeling van de pandemie nog steeds onzeker. Nieuwe varianten van het virus waar bestaande vaccins mogelijk niet goed bij werken kunnen onze werkelijkheid snel doen veranderen. Ook de middellange termijn effecten van corona zijn op dit moment nog onzeker. In hoeverre zal sprake zijn van een inhaaleffect van zorg die in de coronatijd niet geleverd kon worden? In welke mate zijn in de coronaperiode nieuwe zorg- en ondersteuningsbehoeftes ontstaan of zijn zorgvragen verzwaard? In welke mate zijn ondernemers en ZZP’ers in staat om zelfstandig hun bedrijf voort te zetten als de ondersteunende maatregelen vanuit het kabinet worden afgebouwd? Hoe snel herstelt de economie zich en zal er sprake zijn van blijvende economische schade? Welke structurele veranderingen gaan zich voordoen als gevolg van corona? Veel vragen die ook substantiële financiële consequenties kunnen hebben.

Beredeneerde aannames noodzakelijk
Bovengenoemde niet limitatieve lijst van onzekerheden bemoeilijken de begrotingsvoorbereiding 2022 en het opstellen van een nauwkeurig meerjarenbeeld. Meer dan andere jaren moeten gemeenten aannames doen in het financiële kader. Te voorzichtig begroten leidt daarbij tot ingrijpende ombuigingsmaatregelen die het herstel uit de coronacrisis kunnen tegenwerken en op termijn mogelijk ook niet nodig blijken te zijn geweest. Te optimistisch begroten kan leiden tot het nemen van onverantwoorde risico's en de noodzaak om op lange termijn weer bij te sturen op de financiële positie. Het is zoeken naar een goede balans tussen prudent en offensief begroten.

Rekening houden met structurele ophoging gemeentefonds
Als college hebben we daarbij een beredeneerde inschatting gemaakt dat we rekening houden met 800 miljoen euro structurele ophoging in het gemeentefonds. We hebben vertrouwen dat we dat bedrag verantwoord op kunnen nemen. Dat vertrouwen ontlenen we aan de doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's voor de tweede kamer verkiezingen, de uitspraak van de arbitragecommissie en de recente beweging van het kabinet op de tekorten rondom de jeugdzorg en recente uitspraken van de demissionair minister van Binnenlandse Zaken op het afschaffen van de opschalingskorting. We nemen hiermee een gecalculeerd risico. Vanuit voorzichtigheidsprincipe hebben we in onze weerstandsratio daarom ook rekening gehouden met een risico dat het tegenvalt op onze aannames. Daarvoor wordt 10 miljoen euro weerstandsvermogen aangehouden zodat een onverhoopte tegenvaller tot dit bedrag incidenteel opgevangen kan worden. Bij structurele tegenvallers op onze aannames is bijsturing nodig.

Op deze plek wordt ook toegezegd dat we de inschatting op extra rijksmiddelen bij de begroting opnieuw tegen het licht houden. Tegen die tijd is er hopelijk meer zekerheid op enkele thema's waarop nu onderbouwde aannames gemaakt moeten worden. Tevens gaan we met de provincie in haar rol als toezichthouder in gesprek over onze aannames in komende begroting.

Investeren en kaders voor het middelenkader
Bij de vorige begroting is al besloten om een gat in de meerjarenbegroting te accepteren van bijna -8 miljoen euro structureel. Aanleiding daarvoor was dat de raad het niet wenselijk vond om in deze tijden met nieuwe bezuinigingen of lastenverzwaringen te komen. Onze inwoners, instellingen, verenigingen en ondernemers in de stad hebben het al flink voor de kiezen gekregen in de coronapandemie. Het gat van -8 miljoen euro structureel is net zo groot als ons spaarprogramma waarmee onze reserve vooruitkijkend nog wel stabiel blijft.

Zoals in de beleidsbrief al benoemd kiest het college voor investeren om uit de crisis te komen. Onze reserves zijn goed op niveau door het spaarzame financiële beleid van de afgelopen jaren. Dat geeft ons nu de mogelijkheid om het overschot in die reserves in te zetten voor deze investeringen. Een randvoorwaarde daarbij is dat het gat in onze meerjarenbegroting niet groter mag worden. Dan kan dat tekort namelijk niet meer afgedekt worden met het spaarprogramma en zou een structureel beroep worden gedaan op de reserves. Het overschot in de algemene reserve is dan nodig om de komende jaren de tekorten zo lang mogelijk op te vangen totdat is bijgestuurd.

Met het besluit om te investeren kiest het college dus ook voor de volgende uitgangspunten:
- Het saldo van het middelenkader in 2025 mag niet onder de -7,8 miljoen euro zakken;
- Het structurele saldo van baten en lasten in 2025 mag niet onder 4,2 miljoen euro komen;
- Als aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan kan het overschot in de reserves worden aangewend voor investeringen. Dit tot het niveau waarbij de weerstandsratio inclusief stille reserves meerjarig minimaal 1,0 blijft. Dit is de ondergrens voor de weerstandsratio die met de raad is afgesproken in onze financiële verordening en nota weerstandsvermogen.

Actuele meerjarenbeeld
Op basis van voorgenoemde aannames en kaders heeft het college in deze zomernota afwegingen gemaakt die leiden tot onderstaand meerjarenbeeld. In de volgende paragrafen wordt een nadere toelichting op deze keuzes gemaakt. Met dit middelenkader zou in totaal voor 21,1 miljoen euro aan middelen beschikbaar zijn voor de investeringsagenda. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 3.4. Bij de begroting wordt het middelenkader en de omvang van vrij te spelen investeringsgelden herijkt.

In miljoen euro en afgerond op 1 cijfer achter de komma	2022	2023	2024	2025
Saldo Gemeentebegroting	-8,8	-6,8	-7,8	-7,8
Gemeentefonds, exclusief meicirculaire* (paragraaf 3.1)	0**	0	0	-2,1
Ontwikkelingen lonen, prijzen, rente, ozb (paragraaf 3.1)	1,3	1,7	1,7	1,0
Saldo dilemma's (paragraaf 3.2)	-1,8	0,4	0,6	1,3
Saldo financiële opgave (voorlopig)	**-9,3**	**-4,7**	**-5,5**	**-7,6**

* Er is voor gekozen om de meicirculaire op dit moment niet mee te nemen in het middelenkader. Nadere toelichting wordt gegeven in paragraaf 3.1.

** Dit bedrag is nog niet geactualiseerd op basis van de 1,3 miljard euro extra middelen die het Rijk op 3 juni 2021 heeft toegezegd aan gemeenten ter compensatie van tekorten in de jeugdzorg. De verdeling van die middelen is nog niet bekend en zal naar verwachting duidelijk worden bij de septembercirculaire. Wel is voor 2022 t/m 2025 dus al een aanname opgenomen van 800 miljoen ophoging rijksgelden.

3.1. Externe effecten

Gemeentefonds
In de Gemeentebegroting 2021-2024 was de stand van het Gemeentefonds berekend op basis van de septembercirculaire 2020. In deze zomernota is ook decembercirculaire 2020 meegenomen. Voor de meicirculaire wordt hieronder wel de doorrekening getoond. De meicirculaire is echter nog niet verwerkt in het saldo middelenkader en het college heeft hierop nog niet bijgestuurd. De redenen hiervoor zijn meerledig:

- De meicirculaire is dit jaar laat uitgekomen waardoor de doorrekening pas beschikbaar was vlak voor het moment waarop de zomernota in het college vastgesteld moest worden. Normaliter is dat geen probleem als de impact van de meicirculaire beperkt is. Deze meicirculaire bevat echter zo'n fors nadeel dat het niet meer gaat om kleine bijstellingen op alle voorbereidingen die zijn gedaan rondom de zomernota maar echt een nieuwe integrale afweging vraagt. Dat was op zo'n korte termijn niet meer mogelijk. Deze meicirculaire is daarmee opnieuw een voorbeeld van hoe grote schommelingen in de rijksuitkeringen het voor gemeenten erg lastig maken om te sturen. Voor nu is gekozen om de raad te informeren over de uitkomst van de meicirculaire maar nog niet bij te sturen in het middelenkader.
- Uit een historische analyse die is gedaan in het kader van een onderzoek naar ons financieel beleid blijkt dat kortingen in de meicirculaire vaak (deels) weer worden teruggedraaid bij de septembercirculaire. In de stedelijke commissie van 15 maart 2021 heeft de raad daarom ook al de voorkeur uitgesproken om, net als veel andere gemeenten, nog maar 1 keer per jaar bij te sturen op de verschillende circulaires die in een jaar uitkomen. Nu de meicirculaire voor kennisgeving aannemen en pas bij de begroting, als ook de septembercirculaire bekend is, op het saldo van deze circulaires bijsturen draagt daarmee bij aan het creëren van rust. Zowel bestuurlijk, politiek als in de stad.
- De komende maanden komt naar verwachting nog informatie beschikbaar die, naast de meicirculaire en septembercirculaire, nog grote impact kan hebben op het middelenkader. Zo wordt uitgekeken naar een besluit door het kabinet ten aanzien van het structureel beschikbaar stellen van extra jeugdgelden, komt er nieuw verdeelvoorstel voor het gemeentefonds beschikbaar en zal een nieuw kabinet mogelijk een coalitieakkoord presenteren. Het is verstandiger om al deze ontwikkelingen in één keer te wegen en op één moment tot bijsturing in het middelenkader te komen.

Zoals in onderstaand overzicht te zien is valt de meicirculaire flink negatief uit. Dit komt omdat het rijk verwacht de komende jaren minder geld uit te geven door lagere loon- en prijsontwikkeling, lagere rentelasten en een lagere afdracht aan de EU. Daarbij valt het nadeel voor Enschede groter uit dan voor de referentiegroep van 100.000+ gemeenten omdat Enschede minder hard groeit.

Gemeentefonds in duizend euro	2022	2023	2024	2025
Decembercirculaire 2020				-2.099
Totaal accreswijziging gemeentefonds tov begroting 2021				-2.099
Meicirculaire 2021	-1.653	-2.862	-4.017	-4.126
Nog niet verwerkt in middelenkader	-1.653	-2.862	-4.017	-4.126

Indexatie lonen, prijzen, rente en ozb
Het middelenkader wordt jaarlijks aangepast op een aantal externe effecten, zoals ontwikkelingen op het gebied van lonen, prijzen, rente en ozb. Het betreft een actualisatie van ramingen, gebaseerd op cijfers van het CPB en andere parameters. In de onderstaande tabel zijn deze externe effecten benoemd.

Indexatie lonen, prijzen, rente en ozb in duizend euro	2022	2023	2024	2025
1. Prijsontwikkeling	-2.240	-2.240	-2.240	-2.240
2. Ontwikkeling loonkosten	-3.750	-3.750	-3.750	-3.750
3. Premiestijgingen pensioen	-250	-250	-250	-250
4. Loon- prijscompensatie Gemeenschappelijke Regelingen	-168	-168	-168	-168
5. Indexatie onderwijshuisvesting	0	0	0	-192
6. Dekking vanuit stelpost loon-prijscompensatie	6.400	6.400	6.400	6.400
7. Indexatie OZB	831	831	831	831
8. Treasury	478	835	857	347
Totaal	**1.301**	**1.658**	**1.680**	**978**

1. Prijsontwikkeling
Het CPB gaat in de prognoses uit van een inflatie van 1,4% in 2022. Dit leidt tot een stijging van de prijzen met 2,2 miljoen euro.

2. Ontwikkeling loonkosten
Het CPB gaat in de prognoses uit van een loonstijging van 1,5% vanaf 2022. Dit percentage is overgenomen en zorgt voor een kostenstijging van 3,8 miljoen euro. De nieuwe gemeente CAO moet nog worden vastgesteld. Het kan dus zijn dat van dit bedrag moet worden afgeweken.

3. Ontwikkeling premiestijging pensioen
Historisch gezien houden we gemiddeld genomen rekening met 1,4 % stijging. Omdat een forse premiestijging werd verwacht is vorig jaar rekening gehouden met een pensioenpremie stijging van 2%. Dit jaar wordt een percentage van 1% voorgesteld. Dat zorgt vanaf 2021 voor 500.000 euro aan extra lasten.

4. Loon- prijscompensatie Gemeenschappelijke Regelingen
In de raadsbrief over de ontwerpbegrotingen van gemeenschappelijke regelingen d.d. 11 mei 2021 bent u geïnformeerd over loon- prijscompensatie bij gemeenschappelijke regelingen. De dekking hiervoor vanuit de begrote stelpost voor loon- en prijscompensatie is niet voor alle organisaties afdoende. Dit heeft te maken met de afwijking tussen de vermelde percentages en de indexaties die vanuit twents verband toegevoegd worden aan de budgetten. Reden hiervoor is dat de gemeenschappelijke regelingen al vroeg in het jaar hun begrotingen opstellen en daarvoor de informatie gebruiken zoals deze is gepubliceerd op Prinsjesdag van het vorige jaar. De gemeente stelt pas later haar middelenkader op en benut de percentages die bij de voorjaarsnota van het rijk worden gepubliceerd. Dit is de reden dat de Regio Twente (98.000 euro) en de Veiligheidsregio (70.000 euro) zijn opgenomen voor loon- en prijscompensatie (totaal 168.000 euro).

5. Indexatie onderwijshuisvesting
Als dekking voor de kapitaallasten van gedane onderwijsinvesteringen is in 2011 afgesproken dat het product onderwijshuisvesting jaarlijks geïndexeerd wordt. Dit heeft in 2025 een last van 192.000 euro tot gevolg.

6. Dekking vanuit de stelpost loon-prijscompensatie
In de stelpost loon-prijscompensatie is voor 2022, 2023, 2024 en 2025 een bedrag van 6,4 miljoen euro beschikbaar voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen vanaf 2021.

8. Indexatie OZB
Uitgaande van inflatie zorgt indexatie van de ozb en overige belastingen voor een extra opbrengst van 831.000 euro.

9. Treasury
Het positieve verschil t.o.v. de gemeentebegroting 2021-2024 ontstaat door lagere rentelasten als gevolg van neerwaarts bijstellen van de verwachte rentepercentages voor zowel de verwachte herfinanciering als voor de kortlopende financiering in deze jaren. Wel wordt rekening gehouden met een (beperkte) stijging van de rente in de komende jaren. Op dit moment is de rente al stijgende nu het lijkt dat de coronacrisis aflopend is en de economische groei weer aantrekt. De omslagrente is overigens ongewijzigd en blijft 1,5%. De rentebaten vanuit de kapitaallasten zijn naar beneden bijgesteld nu blijkt dat de omvang van de activa lager is dan waarmee eerder rekening is gehouden.

3.2. Overzicht dilemma's

Anders dan voorgaande jaren kiest het college er dit jaar niet voor om de Raad beleidswensen en knelpunten voor te leggen. In deze paragraaf worden de keuzes voor het middelenkader van de zomernota in de vorm van dilemma's voorgelegd. Gestart wordt met de onderwerpen die aan het middelenkader worden toegevoegd. Gevolgd door onderwerpen die in mindering worden gebracht op het middelenkader. Deze dilemma's (wat niet meer doen om een toegevoegd onderwerp te kunnen bekostigen) zorgen per saldo voor onderstaand resultaat. Dit saldo wordt toegevoegd aan het saldo van het middelenkader zoals opgenomen in de inleiding van dit hoofdstuk.

(x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
Toevoeging aan middelenkader	15.059	12.430	11.720	11.041
Besparing op het middelenkader	-13.525	-12.554	-12.330	-12.330
Saldo	**1.834**	**-424**	**-610**	**-1.289**

De onderwerpen die worden toegevoegd zijn ingedeeld in de categorieën aflopende reeksen (taken waarvan de middelen stoppen of aflopen), wettelijke taak zonder voldoende middelen, onhaalbare taakstellingen en nieuw beleid en visies. Voor enkele onderwerpen zijn incidenteel middelen opgenomen (alleen in 2022 en/of 2023). Het college laat de keuze voor het continueren van deze onderwerpen (en het vinden van dekking) aan het nieuwe college. Alle onderwerpen uit onderstaande tabel worden toegevoegd aan het middelenkader. De toelichtingen op de onderwerpen staan onder de tabel. In bijlage 4 staan onderwerpen die op dit moment wel actueel zijn, maar door het college niet in het middelenkader zijn opgenomen.

Onderwerp in duizend euro	2022	2023	2024	2025
Aflopende reeksen				
1. Samenwerking kennisinstellingen	50	100	0	0
2. Vertrouwenspersoon en Cockpit	223	223	223	223
3. Formatie accountmanagement Technology Base	60	0	0	0
4. Areaaluitbreiding	81	81	81	81
5. Maatschappelijke huisvesting Stroinkshuis	80	0	0	0
6. Vervolg geven aan Bed, Bad, Brood	130	0	0	0
7. VPB reclame	200	200	200	200
8. Leges evenementen niet kostendekkend	217	0	0	0
9. Foundersbijdrage Novel-T	0	275	275	0
10. Combinatiefunctionaris sport in de stadsdelen en sportregisseurs	70	70	0	0
Wettelijke taak zonder middelen				
11. Invoering omgevingswet	300	0	0	0
12. Duurzaamheidsinitiatieven	200	pm	pm	pm
13. Zonne-energie op daken versnellen	300	pm	pm	pm
14. Budget Voogdij/18+	900	0	0	0
15. Indexering SMD uit budget Jeugdhulp	400	400	400	400
16. Volumestijging Wmo	300	300	300	300
17. Privacy Officer	170	85	85	0
18. Zero emissie binnenstad	105	50	235	0
19. Structureel tekort jeugdhulp	3.500	3.500	3.500	3.500
20. FLO kosten Veiligheidsregio Twente	100	100	100	100
Onhaalbare taakstellingen				
21. Betaald parkeren FC Twente	50	0	0	0
22. Inspanningsverplichting zwembad	0	160	160	160
23. Ondersteuning Huishouden	300	200	0	0
24. Minder promotie voor de regio	160	160	160	160
25. Clustering sportaccommodaties	300	233	183	99
Nieuw beleid en visies				
26. Investeren in mobiliteit basisscenario (excl. Centrumkwadraat)	1.045	1.045	1.045	1.045
27. Financiering 0 en 1 fase	750	750	750	750
28. Uitbreiding BOA's	650	650	650	650
29. Aanpak kamerverhuurpanden (incidenteel)	135	0	0	0
30. Aanpak kamerverhuurpanden (structureel)	70	70	70	70
31. Impuls Groen Herstel: kwaliteit binnenstad (planvorming en eerste aanpak in 2022)	200	200		
32. Kwalitatief vergroenen en herstel natuurlijk evenwicht	300	300	300	300
33. Beleidscapaciteit wonen en zorg	100	100	0	0

Onderwerp in duizend euro	2022	2023	2024	2025
34. Ondergronds brengen hoogspanningskabels	550	0	0	0
35. Toename taken OZJT	63	63	63	63
36. Investeren in kansengelijkheid	100	100	100	100
37. Impuls op samenlevingsgericht werken en participatie	250	250	pm	pm
38. Impuls groen herstel: toekomstbestendige bedrijventerreinen	100	0	0	0
39. Fietsvisie basis	135	375	750	750
40. Materieel budget opgaven en instrumenten visie Landelijk Gebied	350	350	350	350
41. Extra inzet voor vroeg-signalering schulden en nazorg detentie	140	140	140	140
42. Basisbaan	pm	pm	0	0
43. Kapitaallasten investeringsagenda	1.600	1.600	1.600	1.600
44. Emancipatie / inclusie-agenda	25	pm	pm	pm
45. Parkeerinkomsten 2022 en 2023	300	300	0	0
Totale toevoeging aan middelenkader	**15.059**	**12.430**	**11.720**	**11.041**
46. Extra inkomsten gemeentefonds	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
47. Uitstel dotatie groot onderhoud parkeerbedrijf	0	-300	0	0
48. Bodem gelden 2016-2020	-410	0	0	0
49. Structurele ruimte Vitaal en Sociaal	-2.298	-2.298	2.298	2.298
50. Stelpost Sociaal Domein	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
51. Incidentele ruimte inkomensondersteuning	-385	-124	0	0
52. Incidentele ruimte transformatiereserve	-100	-100	0	0
53. Correctie loon- en prijscompensatie maatschappelijke- en vrouwenopvang	-532	-532	-532	-532
Totale besparing op het middelenkader	**-13.225**	**-12.854**	**-12.330**	**-12.330**

Toelichting op de toevoeging van het middelenkader

1. Samenwerking kennisinstellingen

Voor Enschede heeft de samenwerking met de kennisinstellingen, als drager van nieuwe kennis en innovatie en economische groei in de regio, hoge prioriteit. Tegelijkertijd zijn er structureel geen middelen om te voorzien in de personele capaciteit om die samenwerking vanuit de gemeente succesvol gestalte te geven. Voor continuering van het convenant met de vier kennisinstellingen zijn eveneens middelen nodig 50.000 euro structureel.

2. Vertrouwenspersoon en Cockpit

Binnen de beleidsafdeling Strategie en Beleid is sprake van niet ad-gefinancierde inzet van beleidsadviseurs. Het gaat daarbij om taken waarbij gesproken wordt van nog te realiseren omzet. De taken worden wel verricht, de dekking ervoor is echter niet beschikbaar. Het gaat daarbij als eerste om de werkzaamheden voor de Cockpit. Dilemma is dat de Cockpit als onmisbaar wordt beschouwd in de advisering van Raad en college. Er is echter geen dekking (183.000 euro) voor de uitvoering van deze taak. De consequentie hiervan is dat uitvoering van deze werkzaamheden zou moeten stoppen. Tweede onderdeel betreft de werkzaamheden van de interne vertrouwenspersoon. Deze kosten bedragen 40.000 euro per jaar.

3. Formatie accountmanagement Technology Base
Gezien de complexiteit van de ontwikkelingen bij Techbase is het wenselijk de inzet vanuit het team Economie in de rol van accounthouder/gedelegeerd opdrachtgever te continueren. Als hier geen middelen voor beschikbaar worden gesteld, komt adequate bestuursadvisering en interne coördinatie onder druk te staan.

4. Areaaluitbreiding
Betreft de jaarlijkse optelsom van uitbreiding en krimp van de openbare ruimte. De benodigde kosten voor beheer en onderhoud van alle assets betreffen materiële kosten, kosten inzet derden, kosten vanuit fte inzet eigen personeel en fte inzet vanuit Onderhoud Enschede BV.

5. Maatschappelijke huisvesting Stroinkshuis
Dit Doe-Mee-Huis is de afgelopen tien jaar gefinancierd, het contract met de Woningcorporatie loopt af. Verlenging is noodzakelijk totdat de visie maatschappelijk vastgoed gereed is.

6. Vervolg geven aan Bed, Bad, Brood
Dit is een voortzetting van de huidige voorziening naar 2022. Deze afweging wordt jaarlijks gemaakt.

7. VPB reclame
Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ontstaan voor overheidsondernemingen. Deze ondernemingen kunnen voor hun ondernemingsactiviteiten vennootschapsbelastingplichtig zijn. Toetsing van ondernemingsactiviteiten heeft ertoe geleid dat de gemeente Enschede voor een aantal activiteiten aangifte doet voor de vennootschapsbelasting waaronder Reclame openbare terreinen. Er speelt een uitvoerige landelijke discussie over de vennootschapsbelastingplicht van reclame. De Gemeente Enschede heeft het standpunt ingenomen dat de reclame niet leidt tot heffing van Vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft echter een ander standpunt. Om te voorkomen dat 8% belastingrente in rekening wordt gebracht is besloten om reclame met ingang van 2016 toch in de aangifte op te nemen om vervolgens in bezwaar te gaan tegen de eigen aangifte. Op grond van de reclame inkomsten is de gemeente jaarlijks ongeveer 200.000 euro aan vennootschapsbelasting verschuldigd aan de fiscus. In de risicoparagraaf is een kans opgenomen dat ons bezwaar gegrond wordt verklaard.

8. Leges evenementen niet kostendekkend
Enschede ontwikkelt zich steeds verder tot een evenementenstad met een nationale uitstraling en aantrekkingskracht. Dit draagt bij aan de strategische doelen van de stad. Het is onduidelijk of er in 2022 weer sprake kan zijn van een volwaardig evenementenseizoen. Onze ambitie blijft onverkort overeind: we willen als evenementenstad verder groeien en daarmee bezoekers van buiten de regio trekken. Het aantal grote evenementen met bezoekersaantallen tussen de 10.000 en 50.000 zien wij toenemen. Veiligheid is daarbij een steeds groter thema geworden, waarbij de toetsing ook uitgebreider en diepgaander is geworden. Hierdoor maken wij al jaren gemiddeld veel meer kosten en zijn de leges niet kostendekkend. Het afgelopen jaar is in verband met de coronacrisis niet representatief geweest, maar de voorgaande jaren heeft de kostendekkendheid tussen de 15% en 20% geschommeld. Dat zorgt voor 217.000 euro extra kosten.

Voor 2021 heeft het college door onder meer covid-19 afgezien van de in de coronanota 2020 aangekondigde verhoging van de leges voor (commerciële) evenementen. 2022 is waarschijnlijk weer een normaal jaar voor de evenementen. De sector heeft een extra impuls

nodig om weer op gang te komen. Dat verhoudt zich slecht met een legesverhoging specifiek voor deze sector. Daarom wordt gevraagd om een intensivering van 217.000 euro voor 2022.

9. Foundersbijdrage Novel-T
Voortzetting rol als Founder van Novel-T. Met directe beïnvloeding van inzet totale begroting van Novel-T. Met toenemende rol van Novel-T in clusterontwikkeling in m.n. Enschede (op Kennispark / in Connect-U) is aparte bekostiging vanuit Enschede nodig.

10. Combinatiefunctionaris sport in de stadsdelen en sportregisseurs
Het betreft de cofinanciering van de inzet van de sportregisseurs en de combinatiefunctionarissen voor naschoolse sportactiviteiten in de stadsdelen, in relatie met de stadsdeelagenda's. Het vervolg na 2023 wordt bepaald aan de hand van de evaluatie en de nieuwe sportnota.

11. Invoering omgevingswet
De invoering van de Omgevingswet leidt tot onvoorziene kosten, waarin het beschikbare structurele budget van 300.000 euro niet voorziet. Dat structurele budget loopt in 2022 af en gaat met name naar extra medewerkerscapaciteit (voorbereiding Omgevingsvisie/Omgevingsplan, verbetering werkprocessen en begeleiding van versnelling/invoering Digitaal Stelsel Omgevingswet).

Voor 2022 is er voor de verschillende onderdelen binnen de Omgevingswet extra geld nodig (o.a. in verband met de uitgestelde inwerkingtreding van de wet). Deze kosten niet voorzien en noodzakelijk voor een goede implementatie van de wet en optimalisatie van dienstverlening. Dit draagt met name bij aan het strategische doel Goed Bestuur en is ook van belang voor alle strategische doelen. Hernieuwd uitstel van de Omgevingswet of andere onverwachte ontwikkelingen kunnen tot een verdere kostenverhoging in 2022 en verder leiden (pm-post).

12. Duurzaamheidsinitiatieven
Duurzaamheidsinitiatieven worden middels een gebiedsgerichte aanpak zorgvuldig ingepast. Om dit op te pakken zijn middelen benodigd om in de opstartfase (0/1) begeleiding te geven aan alle (particuliere) duurzaamheidsinitiatieven waarbij het om de opwek van zonne- en windenergie gaat. Voor de overgangsperiode naar de nieuwe coalitie wordt gevraagd hier in 2022 voor 200.000 euro beschikbaar te stellen. Ondertussen agenderen we de zoektocht naar fondsen en middelen voor de totale uitvoering van de energietransitie, zodat we ook na 2022 door kunnen met de begeleiding van duurzaamheidsinitiatieven.

13. Zonne-energie op daken versnellen
Het college wil aanvullend op de duurzaamheidsinitiatieven de duurzame energieopwekking op daken extra ondersteunen en faciliteren en stelt daar 300.000 euro extra voor beschikbaar. De focus op daken volgt uit de wens om het gebruik van het landelijk gebied voor energieopwekking zo veel als mogelijk te beperken en daarom maximaal gebruik te maken van toch al bebouwd gebied.

14. Budget Voogdij/18+
Vanuit het nacalculatie-effect op dit onderdeel van het budget Jeugdhulp is Enschede de laatste 2 jaar structureel gekort op dit budget. Voor 2021 was de afspraak om het effect (ruim 900.000 euro) op te vangen binnen geheel sociaal domein. Dit effect zou meegenomen worden in het nieuwe verdeelmodel van het Gemeentefonds. De invoering hiervan is uitgesteld tot 2023. Dat betekent dat voor 2022 opnieuw incidenteel dekking nodig is.

15. Indexering SMD uit budget Jeugdhulp
De indexering van de subsidie aan de SMD ten behoeve van de wijkteams is bij de overgang van de nieuwe taken niet goed opgenomen in de begroting. Dat moet voor 400.000 euro hersteld worden.

16. Volumestijging Wmo
Dit betreft een autonome groei van het beroep op Wmo-voorzieningen die met name wordt veroorzaakt door vergrijzing. Voor dit knelpunt wordt een beroep gedaan op het accres van het Gemeentefonds.

17. Privacy Officer
Doordat het informatiebeveiliging- en privacybeschermingsdomein groeit en ook bewustwording op dit gebied toeneemt komt er meer werk op de organisatie af. Voor een goede borging van de privacybescherming is naast kennis van de AVG ook specifieke kennis van sectorale wet- en regelgeving nodig. Dat vraagt om een decentrale aanpak om de privacybescherming in alle domeinen van de gemeente te organiseren. Hiervoor zijn gezamenlijk 2 fte's nodig.

18. Zero emissie binnenstad
Conform motie 'Zero Emissie Binnenstad Distributie' en raadsvoorstel 'Zero Emissie Stadslogistiek en toegangsbeleid stadserf' zijn dit de investeringskosten voor het invoeren van een Zero Emissie zone op het Stadserf. Dit leidt tot minder en schoner verkeer en is in lijn met het klimaatakkoord waarin is vastgelegd dat de 30 tot 40 grootste gemeentes van Nederland zero emissie stadlogistiek moeten hebben.

19. Structureel tekort jeugdhulp
In 2020 heeft AEF in opdracht van het Rijk (ministeries van VWS, Financiën, BZK en JenV) en de VNG onderzocht of er structureel extra middelen nodig zijn voor de uitvoering van de Jeugdwet en welke maatregelen er genomen kunnen worden om de kosten te verlagen. Het onderzoek heeft aangetoond dat gemeenten al jaren onvoldoende middelen krijgen om de Jeugdwet uit te voeren. Dat constateren we ook in Enschede en daar maken we ons ook al jaren hard voor. We hebben een analyse uitgevoerd hoe groot het structurele tekort op jeugdhulp is dat we vooruitkijkend af te dekken hebben. We schatten dit in op 3,5 miljoen euro. Dit tekort bestaat uit 2 componenten:

- Lopende taakstellingen op Jeugdhulp niet haalbaar (1,7 miljoen euro). We hebben onze lopende taakstellingen afgezet tegen de 19 maatregelen uit het AEF rapport. Hieruit is op te maken dat 1,7 miljoen euro (van de in totaal 13,2 miljoen euro aan lopende taakstellingen in het sociaal domein) niet te realiseren zijn.
- Autonome ontwikkeling volume Jeugdhulp (1,8 miljoen euro). Uit de verdiepende analyse blijkt dat sprake is van een autonome groei van Jeugdhulp. Op basis van de toegenomen zorgvraag in de laatste 5 jaar gaat het om 16%. Dit blijkt ook uit de analyse van het AEF rapport. De verwachting is dat deze autonome groei zich de komende periode doorzet en dat dit zich vertaalt in 1,8 miljoen euro nadeel.

Vanzelfsprekend blijven we sturen op effectieve en efficiënte uitvoering van jeugdzorg en het omlaag brengen van gemiddelde kosten per client. Samen met het Rijk en de VNG werken we aan een hervormingsagenda welke moet leiden tot een beter beheersbaar stelsel waarin zorg beschikbaar is voor kinderen die dat echt nodig hebben.

20. Extra kosten Veiligheidsregio Twente
In het verleden zijn afspraken met de Brandweer gemaakt t.a.v. de financiering van personele voorzieningen, bijvoorbeeld de FLO (functioneels leeftijdsontslag). Wijzigingen in externe factoren en in de bekostigingssystematiek leiden tot aanpassing van de bijdrage.

21. Betaald parkeren FC Twente
Betreft een voornemen om met FC Twente nieuwe gebruiksovereenkomsten aan te gaan met huurpenningen voor het gebruikt van de gemeentelijke parkeerterreinen tijdens voetbalwedstrijden. Mede door corona is 2021 niet haalbaar.

22. Inspanningsverplichting zwembad
De inspanningsverplichting van 160.000 euro zoals opgenomen in het raadsbesluit is niet te realiseren. Sportaal heeft met behulp van externe expertise een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd in samenspraak met vertegenwoordigers van gebruikers naar zwembad-configuraties en bijbehorende exploitatie (op basis van ‘Total Cost of Ownership’). In de gekozen configuratie met de meest rendabele exploitatie is de 160.000 euro niet te besparen.

23. Ondersteuning huishouden
In het collegevoorstel met betrekking tot dit onderwerp is aangegeven dat de besparing pas na 2023 gerealiseerd kan worden. In 2022 en 2023 worden de besparingen al deels gerealiseerd.

24. Minder promotie voor de regio
Invulling van de taakstelling lijkt een onhaalbare zaak als we kijken naar de ontvlechting / herinrichting van de Regio. Bovendien is de inschatting dat de ondernemers eerder een impuls op promotie nodig hebben na deze coronacrisis. Alternatief zou zijn om de taakstelling in te vullen door verlaging van het budget van Enschede Promotie (EP). Die zijn afgelopen jaren bij bezuinigingen al gekort, op enig moment is toeristenbelasting ingevoerd om verdere kortingen op hun budget te voorkomen. De meeropbrengst van de toeristenbelasting was bestemd voor EP, maar dat is twee jaar geleden bij de zomernota teruggedraaid. Daarom wordt voorgesteld deze taakstelling te laten vervallen.

25. Clustering sportaccommodaties
Op basis van de huidige plannen in combinatie met de investeringen in Diekman-Oost en de Multifunctionele Sportaccommodatie Zuid is een gefaseerde besparing mogelijk van 201.000 euro. Een bedrag van 99.000 euro is daarmee niet te realiseren. Hiervoor zijn de investeringen in de Multifunctionele Sportaccommodatie in Zuid en Diekman-Oost noodzakelijk in combinatie met de kosten voor het slopen en het afboeken van activa die bij clustering overtollig worden. Deze worden in de investeringsagenda opgenomen

26. Investeren in mobiliteit basisscenario (excl. Centrumkwadraat)
Mobiliteit is cruciaal voor een leefbare, aantrekkelijke en bereikbare stad. De mobiliteitsopgave die we hebben is fors. En de beschikbare middelen zijn ontoereikend om het basisniveau van doorstroming, verkeersveiligheid en onderhoud van verkeerslichten in stand te houden. Er is daarom behoefte aan structurele middelen hiervoor. De investeringsreeks voor het bassiscenario loopt tot 2032 op van 250.000 euro tot een structurele last van 1,2 miljoen euro (exclusief het basisscenario fiets van 750.000 euro. Die is apart opgenomen in het middelenkader). Gemiddeld is een reeks van afgerond 1 miljoen euro voor mobiliteit aan het middelenkader toegevoegd.

Het restant van de structurele reeks welke in de beginjaren niet volledig benut wordt is aan het einde van de afschrijvingstermijn nodig om het tekort af te dekken. De reserve mobiliteit

functioneert voor dit deel als een egalisatiereserve vaste activa. Het niet benutte deel van deze reeks wordt in de reserve gestort en wordt onttrokken zodra de jaarlijkse kapitaallast boven de gemiddelde reeks komt. Deze werkwijze is conform BBV regels.

27. Financiering 0 en 1 fase
De gemeente heeft AD budget (algemene dekkingsmiddelen) voor het aanjagen, beoordelen en toetsen van nieuwe initiatieven. Dit kunnen initiatieven van derden zijn (projectontwikkelaars maar ook particulieren) en eigen initiatieven. De zogenoemde 0 en 1 (kaderstellende) fase van projecten. Deze fase doorloop je altijd bij alle nieuwe projecten en initiatieven en hoort bij de basistaken van de gemeente in de ruimtelijke ontwikkeling. Deze werkzaamheden (en de uren die we daar dus in maken) kunnen we niet via kostenverhaal of anderszins op de initiatiefnemer afwentelen. Voor 2021 is ruim 1,7 miljoen euro budget beschikbaar voor de 0 en 1 fase. Terwijl alle geplande initiatieven die drukken op het 0 en 1 budget vragen om 2,3 miljoen euro. 2021 is daarmee geen uitzondering, in 2020 zijn we ook al gestart met meer initiatieven dan we middelen en capaciteit hadden. Het beeld is dat dit de komende jaren niet anders zal zijn, integendeel, de investeringsagenda, zal een extra beroep betekenen op de middelen voor 0 en 1 werkzaamheden.

28. Uitbreiding BOA's
De maatschappelijke vraag naar handhaving voor diverse aandachtsvelden neemt toe (zoals voor een veilige openbare ruimte, overlast van jongeren, gebiedsverboden in de binnenstad, drugsafval en de naleving van de drank & horecawet). Dit hangt samen met de verschuiving van taken van politie naar gemeente. De gemeentebegroting biedt onvoldoende ruimte om de benodigde capaciteit van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) op niveau te brengen en te houden. Daarom is structureel 650.000 euro nodig. Dit dilemma sluit aan bij het aangenomen amendement 'Borgen van veiligheid & preventie: aantal BOA handhavers op ('benchmark')niveau brengen en houden'.

29 en 30. Aanpak kamerverhuurpanden (incidenteel en structureel)
Eind 2019 is gestart met de evaluatie en herijking van het beleid voor kamerverhuurpanden. In het kader van 'de basis op orde' hebben we alle kamerverhuurpanden in Enschede in kaart gebracht. Dit vormt de basis voor het nieuwe beleid. In november 2020 heeft de Raad een nota besproken met welke stappen nodig zijn om tot een actueel en bruikbaar overzicht te komen van kamerverhuurpanden. Dit kunnen we niet binnen de huidige capaciteit doen en er zijn dus extra middelen nodig. Het gaat om acties in het kader van (1) brandveiligheid van circa 300 panden, (2) handhaving op circa 350 vermoedelijk illegale kamerverhuurpanden en (3) actueel houden van het overzicht van alle kamerverhuurpanden.

De eerste twee acties zijn incidenteel/projectmatig, waarvoor geen capaciteit beschikbaar is. Daarnaast is het actueel houden van het overzicht een structurele toevoeging van nieuwe werkzaamheden. Deze acties dragen bij aan een vermindering van woonoverlast, de veiligheid en leefbaarheid van de stad en daarmee aan een duurzaam woon- en leefklimaat.

31. Impuls Groen Herstel: kwaliteit binnenstad (planvorming en eerste aanpak in 2022)
Plan voor (herstel van) de binnenstad: proces en lobby (onder andere in het kader van de 100 miljoen euro voor herstel binnensteden en provinciale middelen), kwaliteitssprong en vergroening openbare ruimte, doorzetten stimuleringsfonds, experimenten om de leegstand tijdelijk te vullen en middelen voor extra marketingactiviteiten.

32. Kwalitatief vergroenen en herstel natuurlijk evenwicht
Er zijn structureel middelen nodig om grotere negatieve effecten van de verstening, verdichting en soortenverschraling in de stad tegen te gaan. De verstening in de stad leidt

ook nu al tot problemen. De afname en het verdwijnen van diversiteit in plant- en diersoorten leidt tot een verstoord natuurlijk evenwicht en plagen, zoals de eikenprocessierups. Daarnaast zien we grote opgaven op het tegengaan van invasieve exoten (plant- en diersoorten die zich invasief gedragen, de biodiversiteit aantasten, economische schade aanrichten of gezondheidsklachten kunnen veroorzaken). Tegelijkertijd zijn de uitvoeringsmiddelen voor biodiversiteit inmiddels afgelopen, zijn er geen middelen voor de lange termijn aanpak van de eikenprocessierups (werken aan het herstel van het natuurlijk evenwicht in de stad en daarmee de weerbaarheid van de stad) en zijn de vervangingsgelden voor groen niet toereikend om te zorgen voor het kwalitatief vergroenen van de stad.

Voor de gemeentebegroting 2022 komen we met een groenambitieplan, als toegezegd aan de Raad. Daarin koppelen we definitief de urgentie en ambitie aan benodigde middelen. Het dilemma is dus: niet investeren in biodiversiteit leidt tot structureel hoge lasten voor het bestrijden van plagen en invasieve exoten. Dit heeft negatieve gevolgen voor het leef- en vestigingsklimaat en de gezondheid van onze inwoners.

33. Beleidscapaciteit wonen en zorg
Met de opdracht "meer wonen, minder zorg" wordt concreet vorm gegeven aan de huisvesting van mensen vanuit opvang en ter voorkoming van opvang in reguliere woonvormen, al dan niet met begeleiding. Deze opdracht loopt nu eind 2021 af en heeft nog een vervolg nodig alvorens het onderdeel kan zijn van het reguliere werk. Daarnaast is de opgave op het terrein van ouderenhuisvesting in toenemende mate in beeld en verwacht wordt dat de gemeente hier een grotere rol in zal gaan spelen. Dit zal allereerst zijn door het uitwerken van beleid op het gebied van wonen en zorg. Daarna in het verder vormgeven van de uitvoering daarvan. Om hier invulling aan te geven is vanaf 2022 ruimte binnen het begrotingsprogramma Duurzaam Wonen Leven Werken vrijgemaakt door herprioritering.

34. Ondergronds brengen hoogspanningskabels
Het Rijk heeft aangegeven het grootste gedeelte van de kosten voor het ondergronds brengen van de hoogspanningskabels in Enschede West (door Twekkelerveld, langs de (bedrijfs-)woningen aan de IJsbaanweg en op industrieterrein Westerval Noord) voor haar rekening te willen nemen. De provincie en gemeente moeten dan wel het resterende bedrag beschikbaar stellen. De provincie heeft al groen licht gegeven en middelen vrij gemaakt. Met de bijdrage van de gemeente van in totaal 550.000 euro wordt een investering mogelijk gemaakt van circa 8 miljoen euro.

35. Toename taken OZJT
Het betreft personele inzet als gevolg van de noodzakelijke versterking van het regionaal (strategisch) contractmanagement en het borgen van de financiële expertise ten behoeve van de uitvoering van contractmanagement.

36. Investeren in kansengelijkheid
Ten aanzien van kansengelijkheid is er een motie van de Raad ingediend. Om kansengelijkheid écht vorm te geven, stelt het college voor om de ambtelijke capaciteit uit te breiden met een programmamedewerker/kwartiermaker kansengelijkheid. Iemand met kennis en gezag voor een domein-overstijgende coördinatie- en trekkersrol, om met een brede aanpak te komen voor een “trendbreuk” en een 10-jarenplan. Qua inspiratie kan gedacht worden aan de integrale wijkaanpak in Rotterdam. Vooralsnog ramen we voor de uitvoering van dit plan een ton per jaar structureel. Hierbij verwachten we in de uitvoering ook uit andere, bestaande budgetten te kunnen putten, omdat we een integrale benadering van het vraagstuk voorstaan.

37. Impuls op samenlevingsgericht werken en participatie
De komende jaren willen we meerdere vormen van participatie toepassen en in de stad gaan experimenteren vooral met de bedoeling om er samen (gemeente, politiek, stad) van te leren. En ook dat participatie echt en realiseerbaar is. ‘Echt’, dat wil zeggen dat inwoners en ondernemers daadwerkelijk samen de stad kunnen maken, eigen voorstellen, gesprekken en besluiten. En met ‘realiseerbaar’ wordt bedoeld dat we het als organisatie ook moeten inplannen en het een volwaardige plek geven in de ‘opdrachtverlening’ binnen de organisatie. Inclusief tijd, geld en expertise rond participatie. We nemen 2 jaar de tijd om met behulp van een concrete uitvoeringsagenda (met bijbehorende toolbox) te experimenteren, te leren, te borgen en te bepalen of en hoeveel structurele middelen vanaf 2024 nodig zijn.

38. Impuls groen herstel: toekomstbestendige bedrijventerreinen
Zeker een kwart van alle banen bevindt zich op onze bedrijventerreinen, waar de daar gevestigde bedrijven innovaties van de kennisinstellingen en startups doorontwikkelen, op de markt brengen of toepassen in bestaande productieprocessen. Het belang van de terreinen is dus groot. Echter: de meeste terreinen voldoen niet meer aan de moderne eisen. Diverse rapportages laten zien ze langzaam achteruit gaan, technisch en economisch. Ook liggen er grote opgaven op het gebied van energie en duurzaamheid. Samen met de georganiseerde ondernemersverenigingen hebben we gebiedsgerichte agenda’s ontwikkeld per terrein. Om deze uit te voeren is, om te beginnen, 100.000 euro nodig. Dit voor het ondersteunen van ondernemersinitiatieven (zoals deelmobiliteit, veiligheid, verduurzamingsacties), verbeteren van verblijfskwaliteit en bereikbaarheid en aanjagen van fondsen voor herstructurering en revitalisering.

39. Fietsvisie basis
De Raad heeft in het voorjaar van 2021 unaniem de Fietsvisie Enschede 2030 vastgesteld. Deze visie zet in op drie doelen die sterk met elkaar samenhangen: 1) meer fietsbewegingen, 2) veilig op de fiets en 3) tevreden fietsers. Fietsen levert een belangrijke bijdrage aan de bereikbaarheid, de talentopgave, een duurzame groene stad en een inclusieve samenleving. We hebben in opdracht van de Raad in beeld gebracht wat uitvoering van het basisscenario van de fietsvisie kost. De investeringsreeks loopt op tot een structurele extra last van 750.000 euro. Naar aanleiding van het raadsbesluit Fietsvisie maken we deze kosten hier financieel apart zichtbaar; inhoudelijk horen ze thuis onder het basisscenario ‘mobiliteit’.

40. Materieel budget opgaven en instrumenten visie Landelijk Gebied
In de conceptvisie Landelijk Gebied hebben we voor de komende tien jaar de ambities vertaald naar opgaven. Voor de realisatie van veel van deze opgaven zijn we afhankelijk van de inzet van anderen. Om dit mogelijk te maken, te ondersteunen en voor cofinanciering te zorgen is structureel meer materieel budget nodig. Voor een onderbouwing van de opgaven verwijzen we naar de conceptvisie.

41. Extra inzet voor vroeg-signalering schulden en nazorg detentie
Continueren van de tijdelijke inzet omtrent vroeg-signaleren mede als gevolg van veranderende wetgeving en het vormgeven van het beleid van nazorg na detentie.

42. Basisbaan
Uit verschillende adviesrapporten blijkt dat er aan de onderkant van de arbeidsmarkt behoefte is aan meer duidelijkheid en zekerheid voor de klant. De basisbaan wordt daar als een oplossing in genoemd. Op dit moment worden verschillende opties voor een basisbaan in kaart gebracht. Het standpunt van het Rijk ten aanzien van de basisbaan is echter nog hoogst onzeker en daarmee ontbreekt ook het (financieel) perspectief op een duurzame oplossing.

Omdat we juist een duurzaam perspectief willen bieden aan onze inwoners wachten we dit af en kunnen we dit perspectief inhoudelijk en financieel nog niet concreet maken.

43. Kapitaallasten investeringsagenda
In de investeringsagenda zijn diverse projecten opgenomen. Die projecten bestaan uit een mix van grondexploitaties en investeringsprojecten. Voor de investeringsprojecten geldt dat ze volgens de spelregels geactiveerd moeten worden. Activeren leidt tot een structurele kapitaallasten reeks in de begroting. In het middelenkader hebben we een kapitaallasten reeks opgenomen van 1,6 miljoen euro. Daarmee kunnen we de komende jaren al meerdere projecten uit de investeringsagenda oppakken. Dit bedrag is echter nog niet voldoende om de kapitaallasten van alle projecten in de investeringsagenda te dekken. Dat vraagt op middellange termijn dus mogelijk nog om een verdere ophoging van dit budget.

44. Emancipatie / inclusie-agenda
Het betreft de continuering van de gemeentelijke bijdrage voor het kunnen voortzetten van LHBTI-beleid in 2022. Voor continuering vanaf 2023 volgt een nieuwe afweging.

45. Parkeerinkomsten 2022 en 2023
In het coalitie akkoord is de afspraak opgenomen om de parkeertarieven ieder jaar 0,10 euro te verhogen. Deze verhoging is vorig jaar (2021) niet doorgevoerd gezien de impact van corona op de stad. Om de in het middelenkader begrote opbrengsten voor 2022 te realiseren zou eigenlijk een correctie plaats moeten vinden door het tarief met 0,20 euro te verhogen. Dit is gezien de effecten van corona en de zware tijd die ondernemers op dit moment ondervinden niet wenselijk. Daarom wordt er voor gekozen om in 2022 de reguliere 0,10 euro te verhogen en in de jaren 2023 en 2024 nogmaals 0,10 euro per jaar te verhogen zodat structureel wel de begrote opbrengsten worden gerealiseerd. Door de dotatie groot onderhoud van het parkeerbedrijf in 2023 uit te stellen kan het tekort van het niet verhogen van 0,20 euro in 2023 worden opgevangen. In 2022 is er dan nog een eenmalig tekort dat opgenomen wordt in het middelenkader. Daarbij verwachten we, op basis van de meicirculaire 2021, dat het kabinet ook nog komt met aanvullende coronacompensatie voor inkomstenderving o.a. op parkeren.

<u>Toelichting op de besparing van het middelenkader</u>

46. Extra inkomsten gemeentefonds
In de inleiding van hoofdstuk 3 is al toegelicht dat het meerjarenbeeld troebel is. Van diverse majeure ontwikkelingen is de impact op het middelenkader nog onduidelijk. Denk aan ontwikkelingen rondom extra gelden voor jeugdhulp, extra klimaatgelden, compensatie voor invoeren van de omgevingswet, de uitwerking van een nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds, mogelijke afschaffing van de opschalingkorting, het beleid dat een nieuw kabinet nastaat en de impact van corona op de meerjarenbegroting. Deze onzekerheden bemoeilijken de begrotingsvoorbereiding 2022 en het opstellen van een nauwkeurig meerjarenbeeld.

Gemeenten moeten daarom aannames doen in het financiële kader. Te voorzichtig begroten leidt daarbij tot ingrijpende ombuigingsmaatregelen die het herstel uit de coronacrisis kunnen tegenwerken en op termijn mogelijk ook niet nodig blijken te zijn geweest. Te optimistisch begroten kan leiden tot het nemen van onverantwoorde risico's en de noodzaak om op lange termijn weer bij te sturen op de financiële positie. Het is zoeken naar een goede balans tussen prudent en offensief begroten.

De beredeneerde inschatting is gemaakt dat we rekening houden met 800 miljoen euro structurele ophoging in het gemeentefonds. De doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's voor de 2e kamer verkiezingen, de uitspraak van de arbitragecommissie op de tekorten rondom de Jeugdhulp en recente uitspraken van de demissionair Minister van Binnenlandse Zaken op het afschaffen van de opschalingskorting geven ons het vertrouwen dat we dat bedrag verantwoord op kunnen nemen.

In ons middelenkader was reeds rekening gehouden met 300 miljoen euro structurele compensatie voor jeugdhulp. Dat vertaalde zich voor Enschede in 3,6 miljoen euro structurele dekking in het middelenkader. Bij een ophoging naar 800 miljoen euro komt daarmee 6,0 miljoen euro extra dekking beschikbaar. We nemen hiermee een gecalculeerd risico. Vanuit voorzichtigheidsprincipe hebben we in onze weerstandsratio ook rekening gehouden met een risico dat het tegenvalt op onze aannames.

47. Uitstel dotatie groot onderhoud parkeerbedrijf
Door de dotatie groot onderhoud van het parkeerbedrijf uit te stellen kan 300.000 euro worden ingezet om het tekort van het verhogen van de parkeertarieven in 2023 met 0,10 euro in plaats van de eerder begrote 0,20 euro worden opgevangen.

48. Bodem gelden 2016-2020
Het bodemprogramma loopt bijna op zijn eind, een nieuw programma inclusief financiering vanuit het rijk is in de maak. Omdat het huidige programma bijna afloopt zien we dat daar ruimte is om enkele andere vraagstukken te financieren aangezien we voor het bodemprogramma zelf niet alle middelen nodig hebben.

49. Structurele ruimte Vitaal en Sociaal
Op basis van analyse van jaarrekening resultaten van de afgelopen jaren binnen het sociaal domein is voor 2,3 miljoen euro structurele ruimte vrij te spelen. Het is goed te beseffen dat deze begrotingsruimte niet leidt tot wijzigingen in het voorzieningenniveau en uit te voeren werkzaamheden ten opzichte van voorgaande jaren. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Onderwijs (798.000 euro): Het betreft onderbesteding op de gemeentelijke inzet van de peuterarrangementen in het kader van onderwijsachterstanden bestrijding, combifunctionarissen en toezicht op kinderopvang.
- Sport & Gezondheid (300.000 euro): Het betreft onderbesteding op het budget voor sportsubsidies voor nieuwe initiatieven, innovatie, fusies en daarnaast onderbesteding op het uitvoeringsbudget voor gezondheid.
- Ondersteuning lokaal (Wmo) (500.000 euro): Financiële ruimte door het actualiseren van de begrotingsuitgangspunten op basis van de gemeenterekening 2020, rekening houdend met specifieke ontwikkelingen omtrent tarieven (Twents Ondersteuningsmodel, Ondersteuning huishouden) en effecten van het abonnementstarief.
- Algemeen maatschappelijke voorzieningen (150.000 euro): Mantelzorgondersteuning vindt met name plaats door structurele subsidiering van de maatschappelijke partners SMD en M-Pact waarvoor zij mantelzorgondersteuning geven in de vorm van informatie en ondersteuning. Dit mantelzorgbudget is complementair hierop en ondanks inspanningen voor extra aanvullende ondersteuning is gebleken dat er sprake is van structurele onderbesteding op dit budget.
- Arbeidsmarktparticipatie (450.000 euro): Het betreft structurele ruimte op het budget voor nieuwe initiatieven waar nog geen verplichtingen voor zijn aangegaan, vrijval huurderving en vrijval van WIW/ID banen.
- Ondersteuning wijkteams (100.000 euro): Het betreft onderbesteding op het budget Centrum, Jeugd en Gezin en de Powers

50. Stelpost onderuitputting Vitaal en Sociaal
Hiervoor is al benoemd dat op basis van een analyse van de gemeenterekening resultaten van de afgelopen jaren binnen het sociaal domein voor 2,3 miljoen euro aan structurele ruimte is vrij te spelen. We gaan er daarnaast vanuit dat er 800 miljoen euro aan extra rijksmiddelen beschikbaar komen. Daarmee wordt ook het structurele tekort van 3,5 miljoen euro dat we hebben op de jeugdhulp afgedekt. Dat maakt dat dit tekort de komende jaren niet meer afgedekt hoeft te worden binnen de exploitatie van het sociaal domein. Gezien de (in absolute zin) positieve jaarrekening resultaten van de afgelopen jaren in het sociaal domein en omdat het college offensiever wil begroten is de verwachting dat aanvullend, dus bovenop de 2,3 miljoen euro structurele ruimte die al is benoemd, nog 3,5 miljoen euro ingezet kan worden voor de algemene afweging.

We stellen voor deze 3,5 miljoen euro op een stelpost onderuitputting op te nemen in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. Concreet betekent dit dat we de komende jaren anticiperen op onderuitputting op de budgetten in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. We kunnen deze onderuitputting op voorhand niet toewijzen aan concrete producten in de gemeentebegroting. Daarvoor zijn de uitkomsten in de jaarrekeningen op de diverse producten te grillig. Belangrijke oorzaken zijn wijzigingen in de rijksuitkeringen maar ook specifieke omstandigheden zoals de effecten van de corona-pandemie op de uitgaven en inkomsten van de gemeente.

Deze stelpost heeft een meerjarig karakter en bedraagt 3,5 miljoen euro. Gelet op het feit dat de geraamde onderbesteding niet te koppelen is aan een bestaand product binnen Vitaal en Sociaal wordt voorgesteld hiervoor een nieuw product toe te voegen in het begrotingsprogramma van de gemeentebegroting: "stelpost onderuitputting Vitaal & Sociaal". Deze stelpost wordt gedurende het begrotingsjaar ‘gevuld’ met voordelen die naar verwachting ontstaan op de verschillende producten. Binnen het programma Vitaal & Sociaal zal de stand van zaken van de invulling van de stelpost nauwlettend worden gemonitord. De actualisaties van de Zomernota zijn de momenten in de Planning & Control-cyclus waarover we over de invulling van deze stelpost zullen rapporteren aan de Raad. Bij de gemeenterekening vindt definitieve verantwoording plaats.

51. Incidentele ruimte inkomensondersteuning
Het betreft incidentele financiële ruimte afhankelijk van de veronderstelde groei van het bereik zoals opgenomen in de nota "Rondkomen met je inkomen".

52. Incidentele ruimte transformatiereserve
Het betreft de ruimte die ingezet wordt voor extra inzet op het terrein van wonen en zorg voor 2022 en 2023. De beleidscapaciteit ten behoeve van “Meer wonen, minder zorg” wordt gedekt uit de transformatiereserve Sociaal.

53. Correctie loon- en prijscompensatie maatschappelijke- en vrouwenopvang
De centrumtaken op het gebied van Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang worden bekostigd met decentralisatie uitkeringen. Deze uitkeringen worden niet geïndexeerd, de loon-en prijsaanpassingen dienen via het accres vanuit het gemeentefonds van alle deelnemende gemeenten opgehoogd te worden en niet alleen vanuit Enschede. De hiertoe strekkende afspraken zijn met deze gemeenten gemaakt.

3.3. Risico's

In deze zomernota zijn een aantal risico's geconstateerd. Het zijn onderwerpen waarvan het op dit moment nog onzeker is of ze zich voor gaan doen. En als ze zich voor doen, wat dan de financiële impact is. In onderstaand overzicht is, op basis van de huidige kennis, een zo realistisch mogelijk beeld van de risico's geschetst. Via de reguliere P&C cyclus wordt geïnformeerd wanneer zich ontwikkelingen binnen de genoemde risico's voor doen.

Begrotingsprogramma	Risico's (x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
Financiën en Organisatie	P&C advies- en ondersteuning	pm	pm	pm	pm
Financiën en Organisatie	Datagedreven werken / BI capaciteit	pm	pm	pm	Pm
Financiën en Organisatie	Uitvoeren cloudstrategie: - investeren - transitie - reserve vervanging en verclouden grote kernapplicaties	pm	pm	pm	Pm
Financiën en Organisatie	Bridge/basis op orde informatie- en archiefbeheer	pm	pm	pm	Pm
Vitaal en Sociaal	Invoering woonplaatsbeginsel jeugdhulp	pm	pm	pm	Pm
Vitaal en Sociaal	Aanbesteding hulpmiddelen Wmo*	pm	pm	pm	Pm
Vitaal en Sociaal	CAO mensen met arbeidsbeperking	pm	pm	pm	Pm
Vitaal en Sociaal	Nieuwe wet inburgering	pm	pm	pm	Pm
Duurzaam Wonen Leven Werken	Omgevingsdienst Twente	0	0	0	0
Duurzaam Wonen Leven Werken	Financiering VTH taken	pm	pm	pm	Pm
Duurzaam Wonen Leven Werken	Kennispunt Bouwen en Milieu	pm	pm	pm	Pm
Duurzaam Wonen Leven Werken	Woonlasten afval en riolering	0	0	0	0
Duurzaam Wonen Leven Werken	Reclamecontracten	0	0	0	0
Duurzaam Wonen Leven Werken	VPB buiten reclame (meevaller indien gemeenten toch niet VPB plichtig worden voor reclameactiviteiten)	0	-200	-200	-200
Duurzaam Wonen Leven Werken	Opruimingskosten inboedel na ontruiming	100	100	100	100
Samenleving en Bestuur	Communicatiestrateeg	pm	pm	pm	Pm
Samenleving en Bestuur	Werkprogramma Raad, afscheid en installatie	80	0	0	0
Samenleving en Bestuur	Digitale wetgeving o.a. Wet Open Overheid (WOO)	pm	pm	pm	Pm
Totaal risico's		**180**	**-100**	**-100**	**-100**

* Op korte termijn volgt een raadsbrief met nadere toelichting op de aanbesteding hulpmiddelen

3.4. Investeringsagenda

Bij de begroting 2021-2024 heeft de raad breed de motie 'Enschede sterker uit de crisis' omarmt. Het college ziet in deze motie een nadrukkelijke oproep om juist nu extra en slim te investeren. Vandaar dat we met een investeringsagenda met prioritaire projecten komen die bijdraagt aan het herstel uit de crisis. Een agenda die daarbij ook inspeelt op de strategische opgaven voor de stad op lange termijn en bijdraagt aan verhogen van brede welvaart. De raad heeft zich vorig jaar ook uitgesproken voor het principe van een investeringsfonds of agenda. In de vorige zomernota zijn al enkele uitgangspunten benoemd voor investeringsprojecten. Maatschappelijk en economisch renderende projecten als Centrumkwadraat en Kennispark werden als voorbeeld genoemd, waarbij Centrumkwadraat ook al een plek kreeg in de begroting. Het college heeft de afgelopen maanden gefocust op het identificeren van de prioritaire projecten voor deze investeringsagenda en nagedacht over hoe deze agenda te financieren. Op termijn zouden we ook naar een meer structurele inbedding van de investeringsagenda toe willen werken. In deze paragraaf wordt bovengenoemde nader toegelicht.

Wat is een investeringsagenda?
Een investeringsagenda vormt de schakel tussen onze strategische opgaven en de concrete projecten die we daarvoor uitvoeren. Het is een sturingsinstrument die inzicht geeft in het toekomstige financiële beslag van strategische investeringen. Het gaat daarbij om grote (gebieds)ontwikkelingen die bijdragen aan kwantitatieve en kwalitatieve groei van de stad en haar voorzieningen. Het is een agenda die nadrukkelijk ook ingezet wordt om medeoverheden en partners in de stad uit te nodigen om mee te investeren in de verdere ontwikkeling van Enschede. Met deze eerste opzet van de investeringsagenda en door daarvoor ook gericht middelen vrij te maken spreekt het stadsbestuur haar commitment uit op grote ontwikkelingen in de stad en kan slagvaardig worden ingespeeld op co-financieringsmogelijkheden bij derden. Daarbij wordt wel expliciet vermeld dat deze investeringsagenda geen vervanging is voor de werkwijze zoals we die in Enschede kennen dat de Raad uiteindelijk op projectbasis besluit over het vrijgeven van middelen voor investeringen. De investeringsagenda geeft daarmee richting, de financieringsmogelijkheden daarvoor zijn in kaart gebracht, maar uiteindelijk worden individuele investeringsprojecten pas opgepakt als de afweging daarover in de raad heeft plaatsgevonden op basis van afzonderlijke raadsvoorstellen.

Prioritaire projecten in de investeringsagenda
Deze eerste opzet van een investeringsagenda bevat investeringsprojecten die hoge prioriteit hebben. Een deel van deze projecten worden op korte termijn opgepakt. Het is geen vaststaande set projecten, de agenda is te zien als een ontwikkeldocument welke in de loop van de tijd aangevuld en aangescherpt zal worden. Dit doordat zich altijd nieuwe kansen voor doen en nieuwe inzichten ontstaan. Verder werkt het planningsproces van investeringen ook zo dat van een ruw idee wordt toegewerkt naar een steeds concreter wordend project. De investeringsagenda beweegt mee met de steeds gedetailleerdere uitwerking van strategische investeringsprojecten. Het lijkt verstandig om in een reguliere cyclus, bijvoorbeeld bij elke zomernota of begroting, een geupdate versie van de investeringsagenda aan de raad aan te bieden.

Het college heeft voor de eerste opzet van de investeringsagenda de volgende prioritaire projecten benoemd (in alfabetische volgorde):

- Cromhoff park
- DIA Twekkelerveld
- DIA Zuid (o.a. Hanenberglanden)

- Esmarkeveld
- Kop Boulevard
- Leuriks Oost
- Multifunctionele sportaccommodaties Enschede Zuid en Diekman Oost
- Spoorzone Centrumkwadraat
- Spoorzone Kennispark

Bij het bepalen van de prioritaire projecten voor deze eerste aanzet van de investeringsagenda heeft het college gekeken naar criteria als maatschappelijk en financieel rendement, cofinancieringskansen, koppelkansen (draagt een project bij aan meerdere doelen) en bijdrage aan herstel uit de crisis en realisatie van onze strategische opgaven. De hierboven benoemde investeringen dragen breed bij aan het oplossen van de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Met deze projecten pakken we onder andere de grote krapte op de woningmarkt aan. De vraag op de woningmarkt is veel groter dan het aanbod, wat ook maakt dat woningen steeds minder betaalbaar zijn. Deze projecten stimuleren de lokale economie en creëren werkgelegenheid onder andere als gevolg van de doorontwikkeling van onze topwerklocaties. Binnen deze projecten zetten we ook verdere stappen op het gebied van klimaatbestendigheid en duurzaamheid. Het zijn ook investeringen die inzetten op het vergroten van leefbaarheid in onze wijken en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Tezamen zullen deze investeringen een positieve uitwerking hebben op de opgaven in ons sociaal domein. Inwoners die op een fijne, duurzame, groene en betaalbare plek kunnen wonen, gezond leven en aan het werk zijn doen een minder groot beroep op sociale voorzieningen. Het zijn verder projecten waar we reële kansen op cofinanciering zien. We zien op thema's als wonen, werken en duurzaamheid steeds meer stimuleringsfondsen beschikbaar komen en met deze projecten kunnen we die middelen maximaal naar Enschede halen.

Financiering van de investeringsagenda
De investeringsagenda is niet te realiseren zonder daarvoor ook financiële middelen beschikbaar te maken. Het gaat dan om incidentele middelen om aan de voorkant lasten af te dekken, maar ook om structurele ruimte in de meerjarenbegroting om kapitaallasten af te dekken. Met de aannames onder en keuzes in deze zomernota is het mogelijk om zowel voor incidentele als structurele lasten een substantieel budget vrij te spelen. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Met de vrij te spelen middelen kunnen zeker al meerdere projecten uit de agenda op korte termijn opgepakt worden. Zoals reeds benoemd worden individuele investeringsprojecten wel pas opgepakt zodra de raad daarover op individuele raadsvoorstellen heeft besloten. Om de volledige agenda te realiseren zullen echter nog aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Veel hangt daarbij ook af van de mate waarin bijdragen van derden loskomen naast de gelden die de gemeente zelf beschikbaar maakt.

Voor het afdekken van kapitaallasten in de meerjarenbegroting is een structurele reeks in het middelenkader opgenomen van afgerond 1,6 miljoen euro. Met deze reeks is voor een deel van de projecten in de investeringsagenda de kapitaallasten structureel af te dekken.

Onderwerp (x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025	Totaal
Inschatting oploop kapitaallasten investeringsagenda	0	100	100	800	
Kapitaallasten investeringsagenda opgenomen in middelenkader	1.600	1.600	1.600	1.600	
Schatting mogelijke toevoeging aan investeringsreserve	1.600	1.500	1.500	800	5.400

Om incidentele investeringsmiddelen beschikbaar te krijgen waarmee lasten aan de voorkant van projecten zijn af te dekken ziet het college de volgende investeringsbronnen:

1. Sparen uit kapitaalreeks investeringsagenda (5,4 miljoen euro schatting). In de bovenstaande tabel is te zien dat de eerste jaren de voorgenoemde reeks naar verwachting niet volledig uitgenut wordt. Dit omdat het realiseren van nieuwe investeringen enige doorlooptijd kent. Voorgesteld wordt daarom ook om zolang deze reeks niet uitgenut wordt, de onderuitnutting toe te voegen aan een nieuw op te richten investeringsreserve. Op deze manier verwachten we de komende 4 jaren voor omstreeks 5,4 miljoen euro aan investeringsbudget bij elkaar te sparen.
2. Reserve Majeure Investeringsopgaven (943.000 euro). Deze in het verleden door de raad ingestelde reserve bevat nog 943.000 euro waarbij de projecten die gefinancierd werden uit deze reserve inmiddels zijn afgerond. De intentie van de investeringsagenda die in deze zomernota wordt voorgelegd ligt heel dicht tegen de doelen van de reserve majeure investeringsopgaven aan. Daarom wordt voorgesteld deze middelen hiervoor te herbestemmen.
3. Overschot reserve weerstandsvermogen (4,2 miljoen euro o.b.v. huidige aannames en keuzes in het middelenkader). Met de aannames en de keuzes in deze zomernota is er geen sprake van een verslechtering in ons middelenkader. Het gat in de meerjarenbegroting wordt daarmee gecompenseerd door ons spaarprogramma. Dat maakt het mogelijk om het overschot in onze reserve weerstandsvermogen af te romen tot het niveau waarop de weerstandsratio gedurende de gehele planperiode minimaal 1,0 blijft. Dit vertaalt zich in 4,2 miljoen euro surplus in de reserve weerstandsvermogen welke gedoteerd kan worden aan nieuw te vormen investeringsreserve. Dit is een voorlopige indicatie, het definitieve bedrag wordt bij de begroting bepaald. Zoals gesteld in de inleiding van hoofdstuk 3 wordt bij de begroting namelijk nog een herijking gedaan van het middelenkader waarbij de mei- en septembercirculaire en nieuwe ontwikkelingen rondom de rijksmiddelen nog worden meegenomen.
4. Overschot reserve grondbedrijf (5,7 miljoen euro). De afgelopen jaren kenmerkte zich door positieve resultaten in het grondbedrijf. De reserve grondbedrijf is daardoor versterkt en de weerstandsratio grondbedrijf is boven 1,0 uitgenomen. Er is meer dan voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar om risico's in het grondbedrijf op te vangen. In onze nota weerstandsvermogen is opgenomen dat als de gemeentebrede ratio en de ratio grondbedrijf beide boven 1,0 zijn dan kan het grondbedrijf met het overschot in de reserve grondbedrijf zowel winst- als verliesgevende grondexploitaties openen en strategische aankopen (met onrendabele top) doen. Dit zolang beide ratio's maar niet onder 1,0 komen. Per saldo kan hiermee voor 5,7 miljoen euro ingezet worden vanuit de reserve grondbedrijf.
5. Reserve gebiedsontwikkeling (1 miljoen euro). Bij diverse particuliere grondexploitaties worden RO bijdrages in rekening gebracht. Deze zijn bedoeld om bij toekomstige verlieslatende gebiedsontwikkelingen deze bijdrages in te kunnen zetten, mits deze ontwikkelingen voldoen aan de in de structuurvisie gestelde doelen. Jaarlijks worden de ontvangen RO bijdrages gedoteerd aan de Reserve Gebiedsontwikkeling. Inmiddels bedraagt deze reserve afgerond 1 miljoen euro.

Ten aanzien van de bronnen 1, 2 en 3 geldt dat deze middelen breed op alle investeringsprojecten inzetbaar zijn. Bij bron 4 en 5 is sprake van een restrictie. Deze middelen zijn in principe enkel inzetbaar op grondexploitatie investeringen / gebiedsontwikkelingen. Verder geldt voor bronnen 2, 3, 4 en 5 dat deze gelden direct beschikbaar zijn en voor bron 1 dat deze gelden in de komende jaren aanvullend worden

gespaard. Verder wordt opgemerkt dat in de algemene reserve ook nog 3,8 miljoen euro gereserveerd staat voor het investeringsproject Cromhoff park. Dit als uitvloeisel van het in 2016 door de raad genomen besluit rondom RAR (Richting aan Ruimte). Dit geeft het volgende totaaloverzicht:

Onderwerp (x 1.000 euro)	Direct*	Per 2025
Breed in te zetten (bron 1, 2 en 3)	5.143	10.543
Enkel in te zetten op grondexploitaties	6.784	6.784
Gereserveerde middelen Cromhoff	3.800	3.800
Totaal	**15.727**	**21.127**

* Te actualiseren bij begroting

Per saldo is op deze manier in de komende jaren al 21,1 miljoen euro beschikbaar. De verwachting is dat dit bedrag nog op zal lopen als hier ook cofinanciering vanuit medeoverheden of derde partijen aan toe wordt gevoegd.

Verdere concretisering van de investeringsagenda bij de begroting
De focus in deze zomernota lag vooral op het identificeren van prioritaire projecten voor de eerste opzet van de investeringsagenda en uitwerken van een plan om substantieel investeringsbudget beschikbaar te maken. Dit is hierboven toegelicht. Zoals in de inleiding van hoofdstuk 3 benoemd wordt bij de begroting nog wel een update gemaakt van het middelenkader. Dan wordt het definitieve budget voor de investeringsagenda vastgesteld en bij de raad opgehaald. Om dat budget vervolgens uit te nutten op individuele investeringsprojecten zal het college voor elke investering een afzonderlijk raadsvoorstel voorleggen. Dit zodat de raad in positie wordt gebracht om op elke investering afzonderlijk afwegingen te maken en haar budgetrecht toe te passen.

Mochten zich voor de begroting al grote (co-financierings)kansen voordoen kan het zijn dat het college al vooruitlopend op de begroting bij de raad terugkomt. Bij de begroting zal de investeringsagenda ook in meer detail aan de raad worden voorgelegd. Dit onder andere door een globale investeringsplanning voor de prioritaire projecten aan de agenda toe te voegen. Het is wel van belang om daarin met elkaar voldoende flexibiliteit te houden om in de planning te schuiven op het moment dat zich grote kansen voordoen of de raad daarin een andere globale planning wenst aan te houden.

Zoals gesteld streven we ernaar dat de investeringsagenda ook een meer structureel karakter gaat krijgen. We constateren dat de meeste grote steden in Nederland werken met een investeringsagenda die veelal gekoppeld is aan hun ruimtelijke / omgevingsvisie. Tezamen geven deze documenten richting en invulling aan waar de stad zich over een periode van 10 tot 20 jaar naartoe wil ontwikkelen gegeven de ambities en strategische doelen. Met de raad willen we, ten behoeve van de projecten op de middellange termijn, het instrument van een strategische investeringsagenda en het bestuurlijk afwegingskader daarbinnen verder vorm gaan geven. Ook willen we nader uitwerken op welke wijze we tot een meer structurele dotatie kunnen komen op de investeringsagenda. We komen hierop bij u terug.

3.5. Structureel saldo

In het kader van het financieel toezicht op de gemeente door de provincie wordt gekeken naar een structureel sluitende begroting (het structureel saldo baten en lasten; ook wel de structurele exploitatieruimte). Dat houdt in dat de jaarlijks terugkerende lasten zijn gedekt door de jaarlijks terugkerende baten. Alle incidentele baten en lasten worden hierbij dus buiten beschouwing gelaten. Bij de begroting van 2021 was voor het eerst geen sprake meer van een structureel sluitend saldo. In voorgaande jaren was dit wel altijd het geval. Omdat de jaarschijf 2021 vervalt voor het middelenkader 2022 t/m 2025 is bij deze zomernota het structurele saldo voor het komende begrotingsjaar weer sluitend. Op basis van de gedane aannames en gemaakte keuzes in het middelenkader, en uitgaande van dat alle lopende taakstellingen worden gerealiseerd, blijft het structurele saldo meerjarig positief.

Structureel saldo in miljoenen euro	2022	2023	2024	2025
Structureel saldo	4,0	5,3	7,1	4,4

3.6. Bezuinigingsmonitor

In de zomernota wordt ook stilgestaan bij de haalbaarheid van oude taakstellingen die zijn opgenomen in voorgaande begrotingen. In de onderstaande tabel wordt de voortgang op de lopende bezuinigingen zichtbaar. Alle geel gemarkeerde bezuinigingen zijn in gang gezet, maar kennen nog geen 100% zekerheid dat ze gerealiseerd gaan worden. De bezuinigingen die paars zijn gemarkeerd zijn beoordeeld als onhaalbaar (zie paragraaf 3.2). Voor de bezuinigingen die onhaalbaar zijn wordt voorgesteld deze bij de begroting 2021 af te voeren. Dat verhoogt daarmee wel de financiële opgave in het middelenkader.

	2021	2022	2023	2024	2025
Ingevuld	12.980	12.805	14.620	14.495	14.495
In gang gezet	6.250	7.505	8.222	8.397	8.481
Onhaalbaar (en te verwerken in mk begroting '21)	950	2.410	2.253	2.203	2.119
Totaal	**20.180**	**22.720**	**25.095**	**25.095**	**25.095**

	2021	2022	2023	2024	2025		
Normaliseren & Inclusie	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	apr'21	De financiële taakstelling behorende bij dit veranderthema is in grote mate gerealiseerd of verwachten we de komende periode nog te realiseren. Dit is grotendeels het effect van het meer passend inzetten van zorg en ondersteuning, ontwikkelen en gebruik maken van lichtere alternatieven waaronder alternatieve woonvormen. De versnellingsopdracht Toegang tot ondersteuning en zorg in Enschede anders inrichten heeft tot doel meer ondersteuningsvragen naar het voorliggend veld door te leiden en minder naar de eerste en tweede lijn.
	400	400	400	400	400	apr'21	
Ontwikkelen van algemene voorziening	700	600	600	550	550		Om meer ondersteuningsvragen in het voorliggende veld te kunnen onderbrengen, is het van belang dat professionals ook passende voorzieningen hebben om naar toe door te verwijzen. Ondanks verschillende mooie ontwikkelingen is het tempo waarin we dit weten te realiseren langzamer dan oorspronkelijk gedacht. Het rendement en de verwachting blijft als gevolg daarvan achter op de totale taakstelling. Een verdergaande gebiedsgerichte aanpak is noodzakelijk. Deze beweging krijgt verder vorm onder de versnellingsopdrachten Collectief arrangement dagbesteding en lichte ondersteuning en Versterken Sociale input in de dynamische investeringsagenda.
	1.050	400	400	450	450		
		750	750	750	750	apr'21	
Scherpe keuzes in sociaal domein	500	600	600	600	600	apr'21	In het coalitieakkoord is deze taakstelling afgesproken, Scherpe Keuzes, zoekrichting subsidie. De zoekrichting subsidies is in het debat over een andere taakstelling, verminderen van het totaal aan subsidies met 1 miljoen, opgedroogd. Dat heeft tot gevolg dat de scherpe keuzes op een ander onderwerp binnen het sociaal domein zullen moeten komen te vallen. In het gesprek tussen college met coalitiepartijen is niet ingestemd met het voorstel om deze financiële taakstelling als "niet realiseerbaar" aan te merken. Dus deze taakstelling zal ergens anders moeten vallen binnen het sociaal domein. Daarom wordt voorgesteld om de invulling van deze taakstelling mee te nemen in het Zomernotaproces 2021.
Collectivisering voorzieningen door alternatieve relaties aan te gaan met zorgaanbieders	200	50	50	50	50		Onder dit thema vallen de initiatieven die gericht zijn op het omzetten van individuele zorg naar meer groepsgerichte-/collectieve zorg- en ondersteuningsvormen. Dit gaat meestal gepaard met een vorm van populatiefinanciering. Met de inzichten van nu verwachten we meer dan de helft van de taakstelling te realiseren, een deel daarvan is al gerealiseerd. Dit is onder andere het gevolg van afspraken over het dichterbij organiseren van jeugdhulp op scholen en bij huisartspraktijken. Verder versnelling brengen we aan door afspraken te maken met aanbieders over het anders organiseren van meer specialistische lichte ondersteuning, specialistische zorg voor jongeren met zware problematiek en de ontwikkeling van alternatieve woonvormen.
	1.000	500	500	500	500	apr'21	
		650	650	650	650		
Vroegsignalering	150	200	200	200	200		Door er in een vroeg stadium bij te zijn, kan worden voorkomen dat problematiek zich opstapelt. Onder dit thema vallen o.a. initiatieven die gericht zijn op het vergroten van participatie en het verkleinen van schuldenproblematiek. De bestaande infrastructuur van de DCW wordt ingezet om de overgang naar passend (vrijwilligers) werk te faciliteren en vroegtijdige uitval voorkomen. Het maatschappelijk rendement van deze initiatieven is groot, het vaststellen van het financieel ren-dement complex. Met deze initiatieven voorkom je problematiek op de lange termijn. Je voorkomt kosten die nu niet worden gemaakt.
	200	200	200	200	200	apr'21	
Innovatie zorgveld	2.100	1.625	1.625	1.625	1.625	apr'21	Door de inzet van nieuwe technieken, andere werkwijzen en andersoortige afspraken met partijen werken we aan innovatie van het huidige aanbod van ondersteuning aan inwoners. Door professional een ander instrumentarium (o.a. leidende principes en doorbraakmethode) aan te reiken in de beoordeling van benodigde inzet, zijn nieuwe initiatieven ontstaan en belangrijke doorbraken gerealiseerd. Het rendement daarvan is duidelijk zichtbaar. De taakstellling is in belangrijke mate al gerealiseerd of verwachten we de komende periode te realiseren.
	1.325	1.800	1.800	1.800	1.800	apr'21	

	2021	2022	2023	2024	2025		
Efficiency organisatie van zorg	275	275	275	200	200	apr'21	Om efficiëntie en effectiviteit in de organisatie van zorg en ondersteuning te vergroten, worden huidige werkwijzen en samenwerkingsverbanden opnieuw bekeken. Door verdere aanpassing en digitalisering van werkprocessen van aanbieders en gemeente o.b.v. de lean methodiek wordt minder administratieve inzet gevraagd. De potentiele efficiencywinst wordt benut om wegvallende middelen en het stijgende volume aan wmo cliënten op te vangen.
	350	250	250	325	325	apr'21	
		100	100	100	100	apr'21	
Vrijval BUIG middelen	170	170	170	170	170	apr'21	Taakstelling ingevuld.
Geen maatwerkvoorziening compensatie eigen risico	100	100	100	100	100	apr'21	Taakstelling ingevuld.
Verlagen subsidie DOC	50	50	50	50	50	apr'21	Taakstelling ingevuld.
Right to challenge	115	115	115	115	115	apr'21	Taakstelling ingevuld.
Besparing Kinderopvang doelgroepouders	65	65	65	65	65	apr'21	Taakstelling ingevuld.
BUIG binnen Rijksmiddelen	900	1.800	1.800	1.800	1.800	apr'21	De lijn "BUIG binnen Rijksmiddelen" is feitelijk een wat bijzondere categorie in deze opstelling, het is namelijk geen harde taakstelling (we ramen geen structureel budget af) maar een doelstelling om uit te komen met de bestaande rijksmiddelen. Het financiële beeld op de BUIG wordt vooral bepaald door grote schommelingen op het rijksbudget die we bij de begroting via een stelpost weer sluitend maken. Dat rechtvaardigt een andere benadering waarbij het te overwegen is de doelstelling van de BUIG uit de lijst met taakstellingen te verwijderen of apart te zetten. Dat kan veranderen indien op dit onderdeel heel specifieke taakstellingen/maatregelen worden opgelegd. Voor 2020 geldt dat op basis van de septemberbrief rondom het budget voor de BUIG de taakstelling ingevuld is.
Transformatie ondersteuning huishouden	300	200				apr'21	Doel is dat de ondersteuning bij het huishouden zodanig wordt georganiseerd dat inwoners passende ondersteuning blijven ontvangen en de voorziening op termijn betaalbaar blijft, ondanks de recente beleidsvrijheidbeperkende jurisprudentie. Door BMC is een onderzoek uitgevoerd naar de huidige OH-voorzieningen en in juni 2020 is het eind-rapport opgeleverd. In de coronanota 2020 is aangegeven dat de taakstelling 2021 niet haalbaar is. De wmo-raad heeft op 31 december 2020 een positief advies uitgebracht op het conceptbesluit. Diverse politieke ontwikkelingen maken dat het voorstel nader moet worden aangescherpt. Doelstelling is een voorstel aan de raad aan te bieden in Q2 2021.
	200	300	500	500	500		
Versneld clusteren van sportvelden	100	300	233	183	99	apr'21	Er is besloten tot een taakstelling op de exploitatiebijdrage zwemmen en de clustering van sportvelden vanuit de noodzaak de gemeentebegroting sluitend te maken, maar er is geen inhoudelijke relatie met de transformatie-opgave. De opgave voor het zwembad is om in elk geval 240.000 euro (per jaar) te besparen, met een aanvullende inspanningsverplichting om met Sportaal in gesprek te gaan om nog eens maximaal 160.000 euro (per jaar) te besparen. In de Zomernota 2019 is besloten tot een versnelling van het clusteren van sportvelden om te komen tot een efficiënter gebruik van sportvelden (totale opgave 300k). Het onderzoek naar de mogelijkheden is in de afrondende fase. Daarna zal verdere uitwerking plaatsvinden.
			67	117	201		
Exploitatiebijdrage zwembaden			240	240	240		
			160	160	160		
Verhogen parkeertarieven	1.200	1.600	1.600	1.600	1.600	Nov'20	Ingevuld door tariefverhoging
Verwijderen hup's	90	90	90	90	90	jan'19	Besparing van 150.000 euro door verwijdering hup's, kosten 60.000 euro voor alternatief (afvalbakken), per saldo besparing van 90.000 euro.
Vrijval middelen NOEK	225	225	225	225	225	jan'19	
Verlagen formatie team ruimtelijke plannen	80	80	80	80	80	jan'19	Opstellen bestemmingsplannen en overige besluiten met ruimtelijke impact (bv project afwijkingsbesluiten)
Agenda voor Twente	640	640	640	640	640	sept'18	Beperken Agenda voor Twente middelen tot 7,50 euro per inwoner ipv 12,50 euro.
Bezuiniging op Ondernemersloket	250	250	250	250	250	juni'20	Loopt samen met taakstelling 2019 Ondernemersloket. In 2020 en 2021 wordt bezuiniging incidenteel ingevuld.
Parkeertarieven			300	300	300	juni'19	Tariefsverhoging 2021 wordt niet doorgevoerd maar geplande afdrachten aan AD vanuit PBE blijven gewoon

	2021	2022	2023	2024	2025		
Betaald Parkeren FC Twente	50	50	50	50	50	apr'21	De opbrengst is nog onzeker. Voornemen is om met FC Twente nieuwe gebruiksovereenkomsten aan te gaan met huurpenningen per 01-01-2021 en 01-01-2023 voor het gebruik van de gemeentelijke parkeerterreinen tijdens voetbalwedstrijden. Mede door corona is 2021 sowieso niet haalbaar, en ook de uitvoerbaarheid is onzeker. De te
Lager kwaliteitsniveau wegen	100	100	100	100	100	jul'19	Opgenomen in nieuwe wegenbeleidsplan 2020-2023
Brede taakstelling op fysiek en economisch domein	75	200	300	300	300	juni'20	Deel Ondernemersloket. Bij een krimp tot ruim 6,5 fte bij het Ondernemersloket (bijna een halvering van de capaciteit die het Ondernemersloket tot twee jaar geleden nog had), resteert er nog steeds een taakstelling om in te vullen.
Besparen op budget Raad en griffie	55	55	55	55	55	Nov'20	Taakstelling ingevuld.
Minder promotie voor de regio		160	160	160	160	apr'21	Invulling van de taakstelling lijkt een onhaalbare zaak als we kijken naar de ontvlechting / herinrichting van de Regio. Bovendien is de inschatting dat de ondernemers eerder een impuls op promotie nodig hebben na deze coronacrisis. Alternatief zou zijn om de taakstelling in te vullen door verlaging van het budget van Enschede Promotie (EP). Die zijn afgelopen jaren bij bezuinigingen al gekort, op enig moment is toeristenbelasting ingevoerd om verdere kortingen op hun budget te voorkomen. De meeropbrengst van de toeristenbelasting was bestemd voor EP, maar dat is twee jaar geleden bij de zomernota teruggedraaid. Daarom wordt voorgesteld deze taakstelling te laten vervallen.
Purchase to pay	200	200	200	200	200	apr'21	Implementatie purchase to pay is vertraagd. Uitrol in 2021. Lastig op precies te becijferen waar het voordeel zich voordoet en hoe deze te verzilveren. Het zit vervlochten in de gehele organisatie. voorstel zal daarom zijn om deze taakstelling toe te voegen aan die van rendement op de organisatie. Nadere onderbouwing hiervoor volgt. Voor 2020 is incidentele dekking voor de taakstelling gevonden.
Inkomsten toeristenbelasting	90	90	90	90	90	sept'18	
Verhogen ozb	4.100	4.100	4.100	4.100	4.100	sept'18	
Toeristenbelasting op niveau brengen	300	300	300	300	300	nov'19	Opbrengststijging wordt verwerkt in de tarieven. Nader onderzoek tarief kampeerplekken is daarin nog nodig. Inschatting is dat totale opbrengst wordt gehaald
Werken voor derden minimaal kostendekkend		80	80	80	80	nov'20	Taakstelling is ingevuld.
Hogere bezetting gemeentelijke panden	50	75	75	75	75	apr'21	Oplossing wordt integraal gezocht en moet name komen uit overleg met partners in de verschillende domeinen.
Netwerkstad	65	65	65	65	65	nov'20	Nov'20: Bijdrage voor 2020 is 65.000 waarmee de verlaging een feit is. Omzetten naar inzet in natura. Beleidswijziging moet nog doorgevoerd worden. Het College heeft een besluit genomen om de bijdrage m.b.t. Netwerkstad van 130.000 euro naar 65.000 euro te verlagen. Als dit voorstel overgenomen wordt, dan is dat vanaf het jaar 2020.
Rendement investeren in organisatie	225	300	300	300	300	Nov'20	Over invulling van het resterende deel van de taakstelling heeft het college in juni 2021 besloten. Uitwerking van de taakstelling vindt op dit moment plaats. Verwachting is dat de taakstelling bij de begroting 2021 gerealiseerd is.
	775	1.200	1.700	1.700	1.700	apr'21	
Afloop intensiveringen na 2022			1.075	1.075	1.075	nov'20	Nov'20: Kosten worden in begroting inderdaad afgebouwd vanaf 2023. Taakstelling is daarmee gerealiseerd. Nov'19: In 2020 monitoren of deze kosten inderdaad afgebouwd worden vanaf 2023. NB. Kapitaallasten zijn geen onderdeel van deze dekkingsmaatregel.
Kleine gerealiseerde bezuinigingen GB'19	60	60	60	60	60	dec'18	

3.7. Weerstandsvermogen

Op basis van het middelenkader 2022-2025 kan een prognose gemaakt worden hoe de weerstandsratio zich de komende jaren ontwikkelt. De weerstandsratio is het resultaat van de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op hoe beide variabelen tot stand komen.

Beschikbare weerstandscapaciteit
In onderstaande tabel wordt aangegeven wat de beschikbare weerstandscapaciteit is voor de periode t/m 2025. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen weerstandsvermogen dat direct beschikbaar is ('geld') en de zogenaamde stille reserves welke niet direct beschikbaar zijn ('courante gebouwen en gronden'). In de discussienota financieel beleid is een advies gegeven om stille reserves niet meer mee te tellen als weerstandsvermogen. Dit omdat er vrijwel geen andere gemeenten zijn die dit doen en omdat onze stille reserves voor een groot deel bestaan uit panden welke voor maatschappelijke functies zijn ingezet en gronden met een strategische bestemming. De raad heeft zich op dit punt echter nog niet uitgesproken. Uitgaande van de huidige financiële verordening sturen we daarom op een weerstandsratio inclusief stille reserves welke minimaal boven 1,0 moet zitten. Tegelijkertijd brengen we voor een volledig inzicht wel de ratio in beeld exclusief stille reserves.

In onderstaande tabel is rekening gehouden met het huidige niet sluitende meerjarige middelenkader (zie inleiding hoofdstuk 3) en de voor de investeringsagenda beoogde investeringsgelden. Het gepresenteerde tekort in deze zomernota is in onderstaande berekeningen volledig ten laste van de beschikbare weerstandscapaciteit gebracht.

Weerstandscapaciteit in miljoen euro	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit incl. stille reserves	92,7	73,0	75,7	80,8	75,1
Beschikbare weerstandscapaciteit excl. stille reserves	82,9	63,2	65,9	71,0	65,4

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit betreft de reserves die nodig zijn om de risico's die de gemeente kent af te dekken. De benodigde weerstandscapaciteit is onderverdeeld in de risico's van het grondbedrijf van 10,2 miljoen euro en de overige risico's van in totaal 30,9 miljoen euro. Daarnaast zijn nog enkele risico's toegevoegd aan de benodigde weerstandscapaciteit voor als de aannames die we hebben moeten doen op hoeveel rijksmiddelen meerjarig beschikbaar zijn tegenvallen. Het gaat om de volgende risico's:

- Een incidentele post van 10 miljoen euro. Indien zich tegenvallers op onze aannames voordoen levert dat direct een aanvullend gat in onze begroting op. Om dit op korte termijn op te kunnen vangen en bijsturing uit te kunnen stellen tot een volgend integraal afwegingsmoment (zomernota / begroting) is het verstandig enige buffer aan te houden in de reserve. Ook omdat beoogd is het overschot in onze algemene reserve af te romen ten behoeve van de investeringsagenda.
- Structurele reeks van 4,5 miljoen euro voor het geval dat Enschede onvoldoende extra inkomsten vanuit het gemeentefonds ontvangt. In ons middelenkader gaan we ervanuit dat het gemeentefonds met 800 miljoen euro wordt opgehoogd. Totaal gaat het om 9,6 miljoen euro voor Enschede welke we al structureel hebben ingeboekt vooruitlopend op besluitvorming door het Rijk. Mocht dit onverhoopt tegenvallen dan hebben we een groot gat in ons middelenkader. Door dit risico op te nemen borgen we dat we in ieder geval deels meerjarig voldoende buffers aanhouden om tegenvallers op te vangen. Dit risico kan worden afgebouwd of afgevoerd op het

moment dat er meer duidelijkheid is over structurele ophoging van het gemeentefonds.
- Structurele reeks van 2 miljoen euro voor mogelijke negatieve uitkomst nieuw verdeelmodel gemeentefonds. De eerste uitkomsten van het verdeelvoorstel uit begin 2021 lieten een financieel nadeel voor Enschede zien. Hoewel er wordt gewerkt aan een nieuw voorstel lijkt het voorzichtigheidshalve verstandig om in ons benodigde weerstandsvermogen rekening te houden met enige financiële tegenvaller.

Dit vertaalt zich in de volgende aan te houden benodigde weerstandscapaciteit:

Benodigde weerstandscapaciteit in miljoen euro	2021	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	51,1	55,6	62,1	68,6	75,1

Weerstandsratio
Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit). Te zien is dat de weerstandsratio in 2021 flink afwijkt van de weerstandsratio ten opzichte van de stand bij de jaarrekening. In de jaarrekening 2020 was de ratio (stand 31-12-2020) nog 2,35 inclusief stille reserves (of 2,11 exclusief stille reserves). Zoals ook in de jaarrekening is toegelicht is de begroting 2021 niet sluitend (-18,3 miljoen euro) waardoor de algemene reserve in 2021 flink daalt. Daarmee resteert er eind 2021 een ratio die flink lager ligt, namelijk op 1,7 inclusief stille reserves (of 1,5 exclusief stille reserves). Die ratio vormt het startpunt voor deze zomernota.

Vanaf 2022 wordt vervolgens het nieuwe saldo van de begroting 2022 t/m 2025 aan de algemene reserve onttrokken. Door de toevoeging vanuit het spaarprogramma blijft de stand van de algemene reserve (beschikbare weerstandscapaciteit) vrijwel gelijk. Doordat aan de andere kant wel de risico's toenemen (benodigde weerstandscapaciteit) daalt de weerstandsratio. Deze zit echter in 2025 nog steeds boven de ondergrens van 1,0.

Tot slot wordt voor de investeringsagenda in 2022 incidenteel 9,9 miljoen euro (4,2 miljoen euro reserve weerstandsvermogen en 5,7 miljoen euro reserve grondbedrijf) uit de beschikbare weerstandscapaciteit gehaald. Dit heeft ook consequenties voor de weerstandsratio. De ratio inclusief stille reserves daalt dan tot de afgesproken ondergrens van 1,0 in 2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Weerstandsratio incl. stille reserve	1,8	1,3	1,2	1,2	1,0
Weerstandsratio incl. stille reserve zonder investeringsmiddelen	1,8	1,5	1,4	1,3	1,1
Weerstandsratio excl. stille reserve	1,6	1,1	1,1	1,0	0,9
Weerstandsratio excl. stille reserve zonder investeringsmiddelen	1,6	1,3	1,2	1,2	1,0

Ontwikkeling weerstandsratio zonder extra inkomsten gemeentefonds
In onderstaande tabel is tevens weergegeven wat de ontwikkeling van de weerstandsratio zou zijn wanneer de extra inkomsten vanuit het gemeentefonds die wij ramen bovenop de richtlijn van de provincie (6 miljoen euro) niet wordt toegekend. Omdat in dat geval ieder jaar 6 miljoen euro extra uit de algemene reserve moet worden gehaald daalt de ratio onder de afgesproken 1,0. Daarbij is dan geen rekening gehouden met dat in een dergelijk scenario mogelijk wel nieuwe bijsturingsmaatregelen worden opgesteld. Er is in dit scenario geen rekening gehouden met middelen voor de investeringsagenda.

	2021	2022	2023	2024	2025
Weerstandsratio incl. stille reserve zonder extra inkomsten gemeentefonds	1,8	1,1	1,0	0,9	0,6
Weerstandsratio excl. stille reserve zonder extra inkomsten gemeentefonds	1,6	1,0	0,8	0,7	0,5

Scenario's

Ondanks een grondige aanpak blijft het inschatten van risico's en de waarde van (stille) reserves deels subjectief. Om een goed beeld te krijgen van de financiële weerbaarheid van de gemeente is het relevant te laten zien hoe de weerstandsratio zich ontwikkelt indien zich onverwachte grote tegenvallers zouden voordoen. Denk daarbij aan mogelijke tegenvallers in de algemene uitkering of bij de transformatie in het sociale domein, maar ook aan nadelige ontwikkelingen bij verbonden partijen, een onverhoopt faillissement bij FC Twente waardoor de gemeente haar vordering geheel af moet schrijven of dalende prijzen van het vastgoed- en grondbezit. Dit soort tegenvallers hebben invloed op de eerder gepresenteerde doorkijk. De gevolgen voor de algemene reserve en de ratio weerstandsvermogen zijn in onderstaande tabellen opgenomen om een beeld te geven hoe volatiel de weerstandsratio is. Daarbij zijn een viertal scenario's doorgerekend:

1. Een incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2022
2. Een structurele tegenvaller van 20 miljoen euro vanaf 2022
3. Een structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2022
4. Een structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2022

4 scenario's met incidentele en structurele tegenvallers	2022	2023	2024	2025
Ratio weerstandsvermogen, inclusief stille reserves				
1. Incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2022	1,1	1,1	1,0	0,9
2. Incidentele tegenvaller van 20 miljoen euro in 2022	1,0	0,9	0,9	0,7
3. Structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2022	1,2	1,1	1,0	0,7
4. Structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2022	1,1	0,9	0,7	0,5
Ratio weerstandsvermogen, exclusief stille reserves				
1. Incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2022	1,0	0,9	0,9	0,7
2. Incidentele tegenvaller van 20 miljoen euro in 2022	0,8	0,7	0,7	0,6
3. Structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2022	1,1	0,9	0,8	0,6
4. Structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2022	1,0	0,7	0,6	0,3

In bovenstaande tabellen is te zien dat incidentele tegenvallers, zoals bijvoorbeeld een faillissement bij FC Twente niet meer op te vangen zijn zonder dat de ratio op lange termijn onder 1,0 daalt. Bij structurele tegenvallers, zoals bijvoorbeeld een daling van de algemene uitkering, wordt de dalende trend in de ratio versterkt. Wanneer zich deze situaties voordoen is bijsturing noodzakelijk om de dalende trend te keren.

4. Stand van zaken 2021

In de gemeentebegroting 2021-2024 zijn de beleidsplannen voor de periode tot en met 2024 gepresenteerd. Halverwege het begrotingsjaar 2021, bij de behandeling van de zomernota, wordt altijd een update van de stand van zaken gegeven. Conform de financiële verordening gaat deze tussenrapportage ook in op de voortgang van uitvoering van beleid. In dit hoofdstuk volgt per programma een toelichting op de verwachte jaarafwijkingen en risico's met betrekking tot 2021. Bij het bepalen van de voortgang is 1-4-2021 als peildatum genomen. Verder is met betrekking tot 2021 een aantal bijlagen bij deze zomernota relevant:

- Bijlage 1 Samenvatting van alle beslispunten uit hoofdstuk 4 (stand van zaken 2021) binnen de bevoegdheid van de raad.
- Bijlage 2 Technische wijzigingen. Deze begrotingswijzigingen zijn administratief-technisch van aard. De wijzigingen betreffen veelal een verschuiving of een verhoging van budget (bijv. door toevoeging van Rijksmiddelen) maar hebben geen effect op de aard van de output zoals opgenomen in de gemeentebegroting 2021. Of de wijzigingen betreffen een administratieve verwerking van een al eerder genomen besluit.
- Bijlage 3 Begrotingswijzigingen, waarin we inzicht geven in de financiële consequenties van de hierboven genoemde beslispunten op de doelenboom.

Wij stellen voor:

1. Akkoord te gaan met de technische wijzigingen zoals opgenomen in bijlage 2 en de begroting te wijzigen.

Verwacht resultaat 2021

Bij vaststelling van de begroting 2021 vorig jaar betrof het saldo 18,3 miljoen euro negatief (voetnoot: op te vangen door de Algemene Reserve). De voorlopige prognose in deze tussenrapportage gaat uit van een verbetering van dit saldo met 1 miljoen euro. De verwachting is nu een negatief saldo van 17,3 miljoen euro. Opgemerkt wordt dat dit een voorlopige prognose voor 2021 is. Het resultaat in 2021 is namelijk sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de corona crisis en de bijbehorende maatregelen en compensatie door het Rijk. Omdat ten opzicht van de begroting positief resultaat wordt verwacht is er geen noodzaak tot bijsturingsmaatregelen. (voetnoot: Conform artikel 5 lid 5 van de financiële verordening doet het college bij de tussenrapportage voorstellen voor bijsturing wanneer het geprognosticeerde jaarresultaat 1 miljoen euro (of meer) negatief afwijkt van de begroting).

Programma (x 1.000 euro)	Resultaat 2021
Saldo begroting 2021	**-18.300**
Programmaresultaat:	
Samenleving en bestuur	+165
Duurzaam wonen, leven, werken	-4.352
Vitaal en sociaal	+6.175
Financiën en organisatie	-991
Resultaat 2021 vóór meicirculaire	+997
Effect meicirculaire voor 2021	-52
Totaal resultaat 2021	+945
Verwacht saldo begroting 2021	**-17.355**

Effect corona in het verwachte resultaat 2021
Hieronder volgt een uitsplitsing van het verwachte resultaat, onderverdeeld naar corona en overige effecten. Verwacht wordt dat corona een positief effect van 758.000 euro op 2021 heeft. Dit door compensatie vanuit het Rijk en activiteiten die door corona niet doorgaan. Vorig jaar werd op dit tijdstip nog een nadeel verwacht door corona. Het verschil is dat nu meer duidelijkheid bestaat over compensatie door het Rijk en er beter inzicht is in activiteiten die niet doorgaan. Het verwachte niet corona gerelateerde voordeel is 239.000 euro. Rekening houdend met de meicirculaire (-52.000 euro voor 2021) komt het geprognosticeerde resultaat 2021 op 945.000 euro positief.

Onderwerpen (x1000 euro)	Effect corona 2021	Overige effecten	Verwacht resultaat 2021
Ondersteuning College en Directie	0	165	165
Samenleving en Bestuur	**0**	**165**	**165**
Verkeersinfrastructuur en beleid	-33	0	-33
Versterken economische structuur	0	-60	-60
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	-150	-36	-186
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	0	258	258
Grondbedrijf	0	-75	-75
Locatieontwikkeling	0	-356	-356
Parkeerbeheer	-3.900	0	-3.900
Duurzaam Wonen, Leven en Werken	**-4.083**	**-269**	**-4.352**
Algemene bijstand levensonderhoud	0	1.402	1.402
Sociale werkvoorziening	0	134	134
Inkomensondersteuning	100	267	367
Algemene maatschappelijke voorzieningen	0	-358	-358
Jeugdhulp	0	-5.340	-5.340
Arbeidsmarktparticipatie	2.550	800	3.350
Onderwijs	0	1.200	1.200
Schuldhulpverlening	380	169	549
Ondersteuning lokaal (WMO)	PM	1.012	1.012
Ondersteuning Centrumtaken (WMO)	0	3.426	3.426
Sport en Gezondheid	0	133	133
Ondersteuning wijkteams	0	300	300
Vitaal en Sociaal	**3.030**	**3.145**	**6.175**
Bedrijfsvoering	-130	-1.056	-1.186
Interne Dienstverlening	500	-826	-326
Vastgoedbedrijf	0	350	350
Algemene Belastingen	-160	0	-160
Algemene Inkomsten	1.601	-1.370	231
Rente en Treasury	0	100	100
Financiën en Organisatie	**1.811**	**-2.802**	**-991**
Effect 2021	**758**	**239**	**997**

Toelichting:

Programmaresultaat (997.000 euro positief)

De verwachting voor de begroting 2021 is dat het negatieve saldo van 18,3 miljoen euro iets gaat verbeteren met bijna 1 miljoen euro. Opvallend in het verwachte resultaat voor 2021 zijn de onderlinge verschillen tussen de programma's. Voor Samenleving en Bestuur en Financiën en Organisatie is de prognose redelijk neutraal, voor Duurzaam Wonen Leven en Werken behoorlijk negatief en Vitaal en Sociaal zeer positief.

De consequenties van het coronavirus zijn de belangrijkste verklaring voor de afwijkingen in het resultaat. Het is daarnaast ook de grootste onzekerheid voor het resultaat van 2021. De duur van de maatregelen en eventuele compensatie in de september- en decembercirculaire spelen hierin een grote rol.

Samenleving en bestuur (165.000 euro positief) belangrijkste ontwikkelingen:

- Het voordeel van 165.000 euro ontstaat door een andere samenstelling van de directie. Het voordeel wordt ingezet bij de invulling van de taakstelling rendement op de organisatie. De uitwerking van deze taakstelling vindt momenteel plaats.

Duurzaam Wonen, Leven en Werken (4,4 miljoen euro negatief) belangrijkste ontwikkelingen:

- Op voorhand de opmerking dat toekenning van de toegezegde compensatie voor de nadelen op afval en -eventuele compensatie- voor gederfde parkeerinkomsten op dit moment nog niet duidelijk zijn. Deze zijn dan ook niet in deze prognose meegenomen.
- Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte verwacht een nadeel van 186.000 euro door hogere inzet bij gladheidsbestrijding in het 1e kwartaal 2021 (336.000 euro nadelig; uitgegaan wordt van 'normale inzet' in het 4e kwartaal), extra inhuur vanwege ziekte bij meerdere medewerkers (200.000 euro nadelig) en omdat de paaskermis en andere evenementen bij het volkspark niet doorgaan (150.000 euro nadelig). Daarnaast is het nog erg onzeker of de herfstkermis doorgaat. Daar staat tegenover dat bij openbare verlichting er meevallers zijn in het onderhoud, energielasten en er minder schades en vandalisme zijn (100.000 euro voordelig). En doordat investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd worden (400.000 euro voordelig).
- Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving kent een voordeel van 258.000 euro. Om gevraagde inzet en de kwaliteit te waarborgen worden nieuwe medewerkers gefaseerd aangetrokken en na een gedegen inwerkperiode ingezet. Omdat vacatures geleidelijk worden ingevuld is in 2021 nog niet het volledige budget noodzakelijk.
- Locatieontwikkeling verwacht een nadeel van 356.000 euro. Reden hiervoor is ontbrekende dekking voor fase 0 en 1 en kerntaken (1.191.000 euro nadelig). Daar staat wel een voordeel tegenover van nog niet benodigde Kapitaalslasten voor De Kop en Boswinkel (835.000 euro voordelig).
- Parkeerbeheer verwacht door de coronacrisis, en de daarmee samenhangende regeringsmaatregelen, dat ook de betaald parkeren vraag voor 2021 sterk afneemt. Er wordt een tekort van 3,9 miljoen euro verwacht.

Vitaal en Sociaal (6,2 miljoen euro voordelig) belangrijkste ontwikkelingen:

- Jeugdhulp is het enige product met een nadeel binnen Vitaal en Sociaal (5,3 miljoen euro). Het tekort op Jeugdhulp ontstaat door toenemende kosten versus een afnemend budget als gevolg van taakstellingen. Het budget neemt met bijna 3 miljoen euro af door hogere taakstellingen (2,2 miljoen euro) en een Rijkskorting op de budgetten van voogdij/18+ (900.000 euro).
- Het verwachte voordeel binnen onderwijs van 1,2 wordt veroorzaakt binnen de Lokale Educatieve Agenda bij met name de Combinatiefunctionarissen (300.000 euro) en binnen het Onderwijsachterstandenbeleid bij met name de onderdelen Voorschoolse voorziening peuters (450.000 euro) en Peuterarrangementen (440.000 euro).
- Binnen ondersteuning centrumtaken (WMO) wordt een voordeel van 3,4 miljoen euro verwacht. Oorzaak hiervan is een verwacht voordeel op subsidies bij Beschermd wonen op het aandeel van Enschede (2,9 miljoen euro). Een tweede oorzaak voor het voordelig resultaat is dat de indexactie van de Decentralisatie-uitkeringen voor Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang voortaan niet alleen door de centrumgemeente Enschede wordt bekostigd maar ook door de regiogemeenten. Dit leidt tot een voordeel van 570.000 euro.
- Verwacht wordt een positief resultaat van circa 1 miljoen euro binnen Ondersteuning Lokaal (Wmo). Dit wordt veroorzaakt door een positief resultaat op de Wmo maatwerkvoorzieningen 18+ mede als gevolg van niet geleverde zorg door Corona en dalende cliëntenaantallen (mogelijk het effect van de inzet van voorliggende voorzieningen). Daarmee worden toenemende kosten voor Ondersteuning huishouden en Hulpmiddelen als gevolg van het abonnementstarief gecompenseerd. Aanvullend wordt een positief resultaat verwacht op Collectief Vraagafhankelijk Vervoer, mede als gevolg van Corona en lagere declaraties door een lager aantal ritten.
- Op de Algemene bijstand levensonderhoud wordt een voordeel van 1,4 miljoen euro verwacht. Het verwachte incidenteel voordelig resultaat wordt vooral veroorzaakt door 1,3 miljoen euro lagere uitgaven en bijstelling van het nader voorlopig budget door het rijk voor de Algemene Bijstand LO (BUIG-budget) inclusief Loonkostensubsidie. De onderzoekskosten BBZ, werkzaamheden Sociale Recherche Twente en apparaatskosten vallen 100.000 euro lager uit.
- Voor Arbeidsmarktparticipatie is vanuit de decembercirculaire voor 2021 door het rijk eenmalig 2,8 miljoen euro toegekend voor corona-effecten op het arbeidsmarktbeleid. Hiervan is besloten om 250.000 euro in te zetten voor ondersteuning aan zelfstandigen. Verder zijn hier nog geen knelpunten naar voren gekomen. Dit leidt vooralsnog tot een incidenteel voordeel van 2,55 miljoen euro.
  Verder zien we in de begroting van het structureel beschikbare Participatiebudget dat de posten vakscholing, specialistische dienstverlening en Jobcoaching en ambtelijke uitvoeringskosten (met name vacatureruimte) een voordeel laten zien van respectievelijk 200.000 euro, 100.000 euro en 100.000 euro. Ten slotte zien we vanwege de planvorming (en daarop volgende wervingsprocedures) om structureel een impuls te geven aan de Jongerenaanpak (300.000 euro) en PvA Lange afstand (450.000 euro) dat in 2021 de helft van de geprognotiseerde totale uitgaven worden gerealiseerd. Dit leidt tot een voordeel van 400.000 euro uit ruimte nieuwe initiatieven.

Financiën en Organisatie (991.000 euro nadelig) belangrijkste ontwikkelingen:

- De verwachting is dat binnen het programma Duurzaam Wonen, Leven en Werken een tekort gaat ontstaan in het resultaat Bedrijfsvoering van 1,2 miljoen euro. Oorzaken zijn voornamelijk personeel gerelateerd.
- Het product interne dienstverlening kent een nadeel van 326.000 euro vanwege enkele nadelen als gevolg van hogere kosten voor onder andere aangescherpte wet- en regelgeving en procesoptimalisatie van het gemeentelijke archief en hogere loonkosten vanwege ziekte en vroegtijdige vervanging bij uitstroom. Daarnaast worden t.b.v. de invoering van hybride werken mogelijk nog enkele additionele kosten verwacht.
- Het vastgoedbedrijf verwacht een voordeel van 350.000 euro als gevolg van het afstoten van maatschappelijk vastgoed (250.000 euro voordeel op personeelskosten) en een voordeel van 100.000 euro op de materiële kosten.

Wij stellen voor:

2. Om de effecten uit de meicirculaire 2021 voor het begrotingsjaar 2021 te verwerken.

4.1 Samenleving en bestuur

1. Goed bestuur

We willen Enschede goed besturen. Dat kunnen we nooit alleen, maar alleen samen met de stad: onze partners, onze inwoners, onze ondernemers. We willen de stad meer betrekken bij het aanpakken van de maatschappelijke opgaven waar we als Enschede voor staan.

Goed bestuur wil ook zeggen dat we eerlijk besturen. Het bestuur en de gemeentelijke organisatie is integer, communiceert open, streeft naar een zo hoog mogelijke kwaliteit in de besluitvorming en leert van haar fouten. Inwoners moeten kunnen vertrouwen in de procedurele rechtvaardigheid van beslissingen. Daarom moeten we op tijd alle belangen meewegen.

1.01 Integere en transparante organisatie en bestuur

Onze medewerkers en bestuurders zijn integer en weten wat wel en niet kan. We zijn alert op risicovolle functies en ondersteunen onze medewerkers in de uitvoering hiervan.

We zijn open en communiceren duidelijk over keuzes die gemaakt worden. Zowel deze keuzes als de informatie op basis waarvan deze keuzes worden gemaakt moeten voor inwoners toegankelijk zijn.

Openbaarheid van overheidsinformatie is een uitgangspunt. Daarom leggen we geheimhouding alleen op wanneer dit echt nodig is en zorgen we ervoor dat geheimhouding zo snel mogelijk wordt opgeheven.

Acties 2021

Aantal acties: 5

01. We communiceren duidelijk	
02. We gaan verder met het verbeteren van de informatievoorziening naar Raad en samenleving en werken zo aan de versterking van de lokale democratie	
03. Wij bevorderen onze integriteit	
04. Wij verhogen onze weerbaarheid tegen intimidatie en bedreiging	
05. Wij bereiden ons voor op de implementatie van de Wet open overheid	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.02 Tijdige en kwalitatief afdoende afhandeling van klachten, bezwaar en beroep

We zetten in op het tijdig en op een goede manier afhandelen van klachten, bezwaren en beroepen. We focussen op bemiddelen, zodat we onszelf en onze inwoners lange procedures kunnen besparen.

We willen onszelf als organisatie verbeteren. De signalen die we binnenkrijgen bij de klachtencommissaris, bezwarencommissie en andere toezichthouders kunnen ons daarbij helpen. We bundelen deze signalen en wanneer we patronen ontdekken voeren we verbeteringen door.

We zijn transparant over de aard, inhoud en afhandeling van klachten, bezwaar en beroep en maken dit jaarlijks inzichtelijk in het burgerjaarverslag.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We voorkomen bezwaren en beroepen door in te zetten op bemiddelen	
02. We versterken onze tweedelijns juridische adviesfunctie en daarmee de juridische kwaliteit van processen en besluiten *De afgelopen jaren is al ingezet op het in contact treden met bezwaarmakers. Door ze te bellen, door te vragen en uitleg te geven, wordt in een aanzienlijk aantal gevallen het bezwaar ingetrokken. Het voorkomen van bezwaarschriften heeft de komende periode, samen met de vakafdeling nog meer onze aandacht. We hebben oog voor het continu verbeteren van besluiten en zetten in op menselijke maat en procedurele rechtvaardigheid. We proberen bemiddeling en de informele aanpak toe te passen waar dit de beste oplossing is.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2. Versterking samenwerking bestuur/samenleving

Met het sluiten van het Enschede Akkoord heeft de raad de duidelijke keus gemaakt om in te zetten op het versterken van de samenwerking tussen gemeente en samenleving. We willen de stad meer betrekken bij wat we doen. Bij het kiezen van thema's voor invloed van inwoners houden we rekening met de uitkomsten van de straatgesprekken van het Enschede

Akkoord en werken we samen met de raadswerkgroep. De meest genoemde thema's tijdens deze gesprekken met inwoners waren (zwerf)afval, (verkeers)veiligheid en leefbaarheid.

Heldere communicatie is van groot belang om de belofte van het Enschede Akkoord te laten slagen. Daarom zijn we scherp op duidelijke communicatie. We zijn helder over de rol die bestuur en inwoner kunnen spelen in het bedenken van oplossingen en het maken van beleid, maar ook bij bijvoorbeeld het uitvoeren of controleren. We faciliteren en stimuleren het ontplooien van bewonersinitiatieven.

We faciliteren ontmoetingen, zowel digitaal als fysiek. Vooral op het gebied van digitale ontmoeting kunnen we de komende periode grote slagen maken.

2.01 Consistent gebruik bestuursstijlen

We bepalen de rol van samenleving en bestuur in besluitvormingstrajecten, communiceren dit duidelijk en zijn rolvast. Op die manier versterken wij de samenwerking.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We stellen een participatiekalender vast

Er is onvoldoende beleidskader om hier goed vervolg aan te geven. Zo is Enschede Beslist niet vastgesteld. De participatieverordening is in voorbereiding en de visie op samenlevingsgericht werken is opgesteld.

02. We verankeren digitale participatie in onze werkprocessen

Zie ook 01. In 2021 willen we tenminste één pilot digitale participatie uitvoeren.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.02 Faciliteren van bewonersinitiatieven

We stimuleren en faciliteren het ontplooien van bewonersinitiatieven, door een zo breed mogelijke doelgroep aan te spreken en zowel online als offline op een eenvoudige manier de mogelijkheden te communiceren.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We vertalen stedelijke opgaven naar uitvoeringsprogramma's op stadsdeelniveau

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3. Versterking samenwerking bestuur/(regionale) partners

In de samenwerking is het voor ons van belang dat deze bijdraagt aan de opgaven van onze stad en regio. We zetten in op gerichte samenwerking met (regionale) partners op basis van een gemeenschappelijke agenda. We zijn een duidelijke opdrachtgever richting verbonden partijen en andere samenwerkingspartners. We richten ons daarbij op waar we als Enschede voor staan en wat we willen bereiken. Samenwerking mag niet ten koste gaan van onze doorzettingsmacht.

Samenwerking is op inhoud noodzakelijk op tal van terreinen. Bijvoorbeeld bij het voeren van een lobby. We willen met lef vooruit om onze groeiende (inter)nationale positie te versterken. Dat geldt in het bijzonder voor onze Duitse buren, de MONT-regio en onze partnersteden Münster, Dalian en Palo Alto.

3.01 Goede (Eu)regionale samenwerking

Samenwerking met partners is gebaseerd op een gezamenlijke agenda en moet bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke doelen.

Om goed geïnformeerd te blijven over belangrijke kansen voor de stad, kennis uit te wisselen en samen met anderen op te komen voor onze belangen, participeren we in samenwerkingsverbanden op (eu)regionaal, landelijk en internationaal niveau.

Op basis van de grootste opgaven voor Enschede selecteren we een beperkt aantal dossiers waarop een actieve lobby wordt gevoerd.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We herijken onze regionale samenwerkingskoers aan de hand van een aangepaste regionale strategie *De Regio vormt een belangrijkere spil in de samenwerking. De huidige Regio Twente is ontmanteld. De nieuwe inrichting van Regio Twente ligt ter besluitvorming voor bij het Algemeen Bestuur.*	
02. We evalueren de internationale samenwerking	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3.02 Verbeterde sturing op maatschappelijk rendement samenwerkingspartners (door professioneler opdrachtgeverschap)

Wij verstrekken heldere opdrachten aan onze samenwerkingspartners zoals o.a. de verbonden partijen, gesubsidieerde instellingen en inkooprelaties. Ook werken we constructief samen met andere samenwerkingspartners. Daarin is duidelijk wat onze gemeentelijke rol is, wie opdrachtgever is, wat onze gewenste maatschappelijk resultaten zijn, in welke tijd we deze resultaten willen behalen en tegen welke kosten.

Voor de Raad zorgen wij voor duidelijke informatie en een helder sturingskader. Op deze manier zorgen we ervoor dat we niet verrast worden door (financiële) tegenvallers bij de samenwerkingspartners. Indien wij netwerkpartner zijn, respecteren wij de autonomie en kaders van onze partners.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. We actualiseren het Beleidskader verbonden partijen	
02. We actualiseren het Beleidskader gesubsidieerde instellingen	
03. We verstevigen de lobby	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

4. Professionele dienstverlening aan de samenleving

Bij belangrijke momenten in het leven van onze inwoners, spelen wij een rol. Of het nou om een geboorte gaat of het halen van een rijbewijs. Een nieuw huis bouwen of een zaak beginnen. Als iemand zorg nodig heeft of net werkloos is geworden. Mensen herinneren zich de gemeente door onze dienstverlening. En niet wat we precies zeiden of deden, maar wel het gevoel dat ze erbij hadden. Dienstverlening is mensenwerk. Dagelijks werken we met hart en ziel voor onze inwoners. We zijn betrokken en betrouwbaar en maken daarmee het verschil. Dat doen we digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Samen zorgen we dat het klikt.

4.01 Tevredenheid over de dienstverlening

De gebruikers van onze dienstverlening zijn tevreden en worden steeds vaker positief verrast. Dat draagt bij aan een prettig contact, beter imago en meer vertrouwen in de overheid.

Acties 2021
Aantal acties: 1
01. We geven uitvoering aan klantfeedbackmanagement

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

4.02 Toegankelijke dienstverlening

Er is gewerkt aan een vernieuwde visie op dienstverlening. Deze is aangeboden aan College en Raad als kader voor de komende jaren. "Enschede zorgt dat het klikt", is de titel van de visie op dienstverlening en zegt veel over waar Enschede voor staat. Meegaan in de digitale wereld en gelijktijdig contact maken en houden met onze inwoners. De menselijke maat zorgt dat er een klik is. Dat betekent dat we gastvrij en mensgericht zijn, klant-en-klare diensten leveren en duidelijk zijn in onze informatievoorziening en communicatie. We leveren gewoon goede dienstverlening; welk "kanaal" de inwoner ook kiest, overal krijgt men op een prettige manier hetzelfde goede en begrijpelijke antwoord.

Acties 2021
Aantal acties: 7
01. We verbeteren de (digitale) dienstverlening en breiden deze uit
02. We denken mee over de mogelijke doorontwikkeling naar 1 overheidsloket bij gemeenten
03. We zorgen voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet
04. We werken aan verdere digitalisering van de dienstverlening van Werk en Inkomen, zowel lokaal (Dimpact, Centric) als landelijk (GBI, i-sociaal)
05. Wij bereiden ons voor op de nieuwe Wet Digitale Overheid t.b.v. veilige en betrouwbare toegang tot onze digitale dienstverlening
06. Wij bereiden ons voor op de nieuwe Elektronische privacy verordening t.b.v. veilige en betrouwbare toegang tot onze digitale dienstverlening

07. Wij bereiden ons voor op de Single Digital Gateway t.b.v. veilige en betrouwbare toegang tot onze digitale dienstverlening	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

5. Openbare orde en veiligheid

We willen dat Enschede een aantrekkelijke stad is om te wonen, te werken, te ondernemen en te recreëren. Een gevoel van veiligheid draagt hieraan bij. Dat blijkt ook uit het feit dat veel inwoners veiligheid als één van de belangrijkste thema's hebben benoemd bij de straatgesprekken die de raad heeft gehouden in het kader van het Enschede Akkoord. We hebben dan ook in de volle breedte aandacht voor veiligheid. Van de meer zorg gerelateerde onderwerpen als woonoverlast en overlast van personen met verward gedrag tot georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Om de stad veilig te houden, is het belangrijk dat we weten wat er gebeurt. Een goede informatiepositie is belangrijk. We hebben hier de afgelopen tijd veel in geïnvesteerd. Interne en externe data is gebruikt om meer inzicht te krijgen en om patronen te ontdekken. We willen de komende periode op een slimmere manier gebruik maken van deze informatie. Als gemeente hebben we een aantal taken en bevoegdheden die belangrijk zijn voor de aanpak van criminaliteit. Door deze bevoegdheden gericht en effectief in te zetten, maken we Enschede minder aantrekkelijk voor mensen met slechte bedoelingen. We pakken georganiseerde criminaliteit hard aan, in samenwerking met onze partners.

Belangrijk is dat we een evenwicht vinden tussen repressie, preventie en zorg. Veiligheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal; die verantwoordelijkheid pakken we dan ook samen op.

5.01 Bevorderen verbinding in samenleving (tegengaan polarisatie en radicalisering)

In een stad met veel verschillende nationaliteiten is het van belang dat we begrip hebben voor elkaars achtergronden, dat we elkaar respecteren en met elkaar in gesprek blijven. Als gemeente onderhouden we een relevant netwerk. We hebben contact met mensen met grote maatschappelijke status binnen verschillende bevolkingsgroepen. Dit doen we bijvoorbeeld via de "Tafel van Vrede". We willen een rol spelen in het verbinden van groepen met verschillende achtergronden en overtuigingen.

Acties 2021	
Aantal acties: 1	
01. De onderwerpen radicalisering en polarisatie blijven onze aandacht houden	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

5.02 Ervoor zorgen dat Enschede een ongunstig klimaat heeft voor ondermijnende activiteiten

Ondermijning is een verzamelnaam voor verschillende vormen van criminaliteit die vaak verborgen blijft. Het gaat dan bijvoorbeeld om illegale hennepteelt, drugshandel, witwassen,

mensenhandel, bedreiging en intimidatie, en vastgoedfraude.

Om hun criminele activiteiten uit te kunnen voeren, maken criminelen gebruik van allerlei legale diensten en voorzieningen. Hierdoor ontstaat een vermenging tussen ‘onderwereld’ en ‘bovenwereld’, waardoor onschuldige mensen en bedrijven onbedoeld in aanraking kunnen komen met criminelen.

Daarnaast zorgt ondermijning voor een oneerlijke samenleving (denk aan misbruik van overheidsgelden, oneerlijke concurrentie voor ondernemers), en tast ondermijning de leefbaarheid en veiligheid aan en zorgt het voor overlast.

Enschede is aantrekkelijk voor criminele organisaties; enerzijds vanwege onze ligging aan de grens, anderzijds vanwege de aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen in wijken met een slechte sociaaleconomische positie. De aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit laat zich steeds duidelijker zien in Enschede. Zo zijn er het afgelopen jaar verschillende geweldsincidenten geweest, die hun oorsprong vinden in het drugscircuit.

In ons integraal veiligheidsbeleid hebben we dan ook aandacht voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Landelijk, regionaal en lokaal groeit het besef dat ondermijning steeds meer een gevaar vormt voor onze maatschappij. In het nieuwe regeerakkoord is geld vrijgemaakt voor de aanpak van ondermijning. In ons Integraal Veiligheidsbeleid 2017-2020 is de aanpak van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit dan ook als prioriteit benoemd.

Acties 2021	
Aantal acties: 4	
01. We verdiepen de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit	
02. We geven invulling aan de rol van verbindingsambtenaar	
03. We gaan verder met de doorontwikkeling van de informatiepositie van de gemeente op het thema ondermijning	
04. We zetten in op bewustwording in de aanpak van ondermijning	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

5.03 Versterken van de samenwerking tussen zorg en veiligheid

Bij complexe casuïstiek spelen vaak zorg- en veiligheidsvraagstukken. Door een verbeterde samenwerking tussen de betrokkenen vanuit zorg- en veiligheidshoek wordt bijgedragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie en het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Het Veiligheidshuis speelt hierin een belangrijke rol. Situaties waarin goede samenwerking van groot belang is zijn bijvoorbeeld woonoverlast, overlast veroorzaakt door personen met verward gedrag, jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit.

Acties 2021	
Aantal acties: 2	
01. We geven uitvoering aan de nieuwe wet verplichte GGZ	

02. We continueren de overleggen tussen de afdelingen veiligheid en zorg	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
1. Goed bestuur		
Bezwaar en beroep		0
College van B&W		0
Klachtencommissariaat		0
Ondersteuning College van B&W en directie *Een voordeel van 165.000 euro door een krimp van de directie van 4 fte naar 3 fte. Vanaf 2021 is dit een structurele bijdrage aan de taakstelling rendement op de organisatie*		165
Raad en commissies		0
2. Versterking samenwerking bestuur/samenleving		
Stadsdeelsgewijs werken		0
3. Versterking samenwerking bestuur/(regionale) partners		
Regionale samenwerking		0
4. Professionele dienstverlening aan de samenleving		
Publieksdienstverlening		0
Verkiezingen		0
5. Openbare orde en veiligheid		
Openbare orde en veiligheid		0
Totaal - Samenleving en bestuur		**165**

Legenda: = tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging

4.2 Duurzaam wonen, leven en werken

1. De bereikbaarheid van banen wordt vergroot

We willen Enschede economisch versterken. Op deze manier kunnen we kwalitatief groeien, baanmogelijkheden bieden voor iedereen en daardoor ook sociale problemen beter het hoofd bieden. Eerste prioriteit om dit voor elkaar te krijgen is het vergroten van de bereikbaarheid van banen. We willen de agglomeratiekracht van onze stad versterken. Dit doen we op verschillende manieren: kortere reistijden naar aanliggende gebieden met banen, een betere interne bereikbaarheid, een sterkere verwevenheid/relatie met naastliggende economische centra en meer banen in de stad zelf.

Dit hoofddoel hangt heel sterk samen met de hoofddoelen "aantrekken en vasthouden van talent" en "inwoners zijn financieel zelfstandig".

1.01 Enschede is meer verbonden met aanliggende economische centra (agglomeratiekracht)

Agglomeratiekracht is de massa en dichtheid in een gebied in de vorm van lokale concentraties van bedrijven, kennis, human capital en een goede bereikbaarheid, internationale connectiviteit en kwaliteit van leven. De aanwezigheid hiervan kan leiden tot agglomeratievoordelen. Dit zijn voordelen die bedrijven en instellingen ondervinden door ruimtelijke en organisatorische nabijheid. Versterking van agglomeratievoordelen leidt tot een toename van agglomeratiekracht (Raspe et al, 2012).

Het beter verbinden van Enschede met aanliggende economische centra is van belang om de agglomeratiekracht te versterken. Er komen meer banen beschikbaar binnen een redelijke reisafstand. Hierdoor kunnen meer mensen aan het werk en kan HBO en universitair opgeleid talent in Enschede blijven wonen. Dit gaan we bereiken door een betere externe bereikbaarheid (lobby op kortere reistijden), een betere interne bereikbaarheid (denk hierbij bijvoorbeeld aan een zo kort mogelijk voor- en natransport naar de OV knooppunten en werklocaties) en door verdere verweving met onze buren in Duitsland via de Duitslandagenda (vergroting van het daily urban system).

Acties 2021

Aantal acties: 4

01. We blijven lobbyen voor de “treinverbinding Zwolle, Enschede, Munster” en “Marsroute N35”
02. We leggen de parkeervisie ter vaststelling voor aan de raad
03. We versterken het fietsklimaat
04. We stellen een plan op voor deelmobiliteit

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.02 In Enschede groeien de banen op de toplocaties

Op de toplocaties Kennispark, binnenstad/stadscampus en Technology Base faciliteren wij de vestiging van bedrijven en de groei van banen. In de binnenstad groeien de banen in met name de horeca en detailhandel. De stadscampus, Kennispark en Technology Base gaan zorgen voor een internationaal aantrekkelijk profiel van onze stad en regio, bieden een nieuwe inspirerende werkomgeving en dragen daarmee ook bij aan het aantrekken en vasthouden van talent.

Acties 2021

Aantal acties: 5

01.We investeren via de gemeenschappelijke regeling in de (luchthaven)infrastructuur
02. We voorzien het evenemententerrein van Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie (VTE)van een passende planologische regeling

03. We dragen bij aan de versterking van de regionale topwerklocaties	
04. We voeren de gebiedsstrategie Kennispark uit *De uitvoering van de gebiedsstrategie loopt in 2021 vertraging op door de latere vaststelling van het stedenbouwkundig plan (in maart 2021). Ook zijn we in 2021 in gesprek gegaan met een andere eindbelegger met als doel tot een samenwerkingsovereenkomst te komen, gericht op fysieke investeringen in het gebied.*	
05. We focussen op de verdere ontwikkeling van de Stadscampus/Connect-U en De Kop *De Kop loopt achter qua planning i.v.m. mogelijke aanpassing ontwikkelingsplan en overeenkomst met de ontwikkelende partij. Dit vergt meer tijd. Daarna kan pas een bestemmingsplan in procedure worden gebracht.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.03 In Enschede kunnen bestaande en nieuwe bedrijven groeien en innoveren

De basis van onze economie zijn onze bestaande bedrijven. Op regionaal niveau vindt acquisitie plaats in de sectoren High Tech Systems en Materials (HTSM) en logistiek. Hiernaast acquireren we zelf op enkele voor Enschede specifieke sectoren: zakelijke dienstverlening, ICT en winkels voor de binnenstad. Acquisitie gebeurt heel gericht en is afgestemd op het profiel van onze regio en stad. Voor alle bedrijven (bestaand en nieuw) gaan we een goede dienstverlening bieden, zorgen we voor digitale bereikbaarheid, bieden we ondersteuning van netwerken voor starters, start ups en scale ups en innovatie (Novel-T), bevorderen we internationalisering, hebben we aandacht voor het arbeidsmarktbeleid en voor een aantrekkelijke werkomgeving.

Acties 2021

Aantal acties: 6

01. We evalueren koers XL Businesspark Twente/Regionaal bedrijventerrein RBT	
02. We dragen bij aan de ontwikkeling van een 'Medtech'cluster	
03. We leggen de nieuwe Kantorenvisie ter vaststelling voor aan de raad.	
04. We onderzoeken de herontwikkelingskansen voor verouderde bedrijventerreinen *Er is onvoldoende personele capaciteit om alle stedelijke ontwikkelingsprojecten, die genoemd zijn in de begroting, op te pakken. Daarom zijn er op stedelijk niveau prioriteiten gesteld, waardoor de aangekondigde nieuwe ontwikkelvisie voor bedrijventerrein Parkweg/Westerval is uitgesteld.*	
05. We ontwikkelen de Oostkrans van de Usseler Es *De ontwikkeling start op zijn vroegst in 2022. Voordat wij kunnen starten met de werkzaamheden voor het bouwrijp maken van de gronden moet het warmtenet door Ennatuurlijk verlegd worden. Hierover zijn we in gesprek.*	
06. We gaan een locatie-onderzoek doen naar strategische uitbreidingsruimte voor bedrijven	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2. Talent wordt aangetrokken en vastgehouden
De aantrekkelijkheid van een stad wordt in eerste instantie bepaald door de inwoners: het aandeel HBO en universitair opgeleiden en het aandeel creatieve klasse bepaalt de aantrekkelijkheid van de stad voor bedrijven en de economische groei. Economische groei is nodig om iedereen aan het werk te houden. Enschede heeft een relatief laag aandeel HBO en universitair opgeleiden. Dit beperkt de economische kansen van onze stad. Om hier verandering in aan te brengen, gaan wij meer inzetten op het aantrekken en vasthouden van HBO en universitair opgeleid talent. Hiervoor is het belangrijk dat de voorzieningen (wonen, cultuur, profilering) goed op orde zijn. We willen kwalitatief groeien om als stad sterker te worden.

Deze doelstelling hangt sterk samen met "de bereikbaarheid van banen wordt vergroot", "inwoners zijn gezond en actief" en "inwoners zijn financieel zelfstandig".

2.01 De stedelijke voorzieningen zijn attractief voor inwoners en bezoekers (nationaal en internationaal)
Een aantrekkelijke stad heeft een bruisende binnenstad, goede culturele voorzieningen, evenementen en voorzieningen als een internationale school. En dit is afgestemd op de wens tot het vasthouden van meer HBO en universitair opgeleiden.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We maken een nieuw evenementenbeleid	
02. We maken een nieuwe cultuurnota *De cultuurnota is vertraagd en wordt in 2022 opgepakt. Dit jaar lukt dat onder andere in verband met het opstellen van en uitvoeren van nieuwe regelingen (Creatieve Broedplaatsen, Tijdelijke subsidieverordening Ondersteuning culturele sector negatieve gevolgen Covid-19 2021) niet. Wel gebruiken we de Tijdelijke Subsidieverordening Ondersteuning Culturele Sector als input voor de Cultuurnota. Zowel inhoudelijk: "welke vraagstukken spelen er in het veld?" als procedureel: we experimenteren bijvoorbeeld met pitch-events en adviescommissies.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.02 Het woningaanbod en de leefomgeving zijn attractief, veilig en toekomstbestendig
Als we meer HBO en universitair opgeleiden vast willen houden, dan moet het woningaanbod hier bij aansluiten. De kwalitatieve samenstelling van het woningaanbod is een aandachtspunt en we moeten kijken of we passende woningen hebben voor net afgestudeerden, expats en gezinnen. Als grootste stad van het oosten kunnen wij een grootstedelijk woonmilieu bieden. Het verdichten in het centrum hoort bij dit doel, evenals een aantrekkelijke leefomgeving en buitengebied.

Acties 2021

Aantal acties: 19

01. We leggen de grondexploitatie en het investeringsproject eerste fase Centrumkwadraat voor aan de Raad	

02. We leggen de kadernota en grondexploitatie ontwikkeling Eschmarkerveld voor aan de Raad	
03. We leggen de kadernota Cromhoff park voor aan de Raad en openen een grondexploitatie	
04. We gaan door met de uitvoering van diverse deelprojecten uit de Dynamische Uitvoeringsagenda Twekkelerveld	
05. We leggen de Visie Landelijk Gebied voor aan de Raad	
06. We leggen het Koepelplan Openbare ruimte voor aan de Raad *Het Groenambitieplan komt in de plaats van het Koepelplan.*	
07. We leggen de Visie op de bodem en ondergrond voor aan de Raad	
08. We leggen de Toekomstvisie Begraafplaatsen en Gedenkparken voor aan de Raad	
09. We nemen maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid	
10. We voeren de herijkte woonvisie uit en organiseren het jaarlijks woondebat	
11. We gaan de invoering van de Omgevingswet voorbereiden	
12. We gaan een Omgevingsvisie voor Enschede opstellen	
13. We proberen de impassen in het geschil met de Omgevingsdienst Twente (ODT) te doorbreken	
14. We gaan een Impact analyse maken over de kleinere bouwwerken in de zogenaamde gevolgklasse I.	
15. We gaan de mogelijke financieringsvormen onderzoeken om uitvoering te kunnen blijven geven aan de wettelijke VTH-taken (Vergunning, toezicht en handhaving)	
16. We maken een cultuurhistorische waardenkaart	
17. We gaan de beleidsregel Bouw- en sloopveiligheid implementeren	
18. We gaan de inzet van de BOA's verder optimaliseren *Bijsturing is mogelijk maar zal vermoedelijk in 2021 nog niet het optimale resultaat opleveren. Omdat data op dit moment nog onvoldoende uitwisselbaar is, kan er nog geen goede analyse worden gemaakt over de plaatsen waar BOA's het meest nodig zijn. Het bestaande systeem (CityControl) wordt steeds verder door-ontwikkelt, waardoor dat steeds meer in 1 systeem wordt en er mooie inzichten ontstaan en de inzet van BOA's verder wordt geoptimaliseerd.*	
19. We bieden aangepast beleid over onzelfstandige woonruimte aan ter vaststelling	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.03 Wij werken effectiever samen met de kennisinstellingen (UT, Saxion, Aki, ROC) en het bedrijfsleven op de opgave "aantrekken en vasthouden van talent”
Het aantrekken en vasthouden van talent is een opgave die we niet alleen kunnen trekken. We werken hierin nauw samen met de kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Met de kennisinstellingen hebben we een strategische samenwerkingsagenda Smart Enschede opgesteld. Het samenwerken met de bedrijven is hier een onderdeel van.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We dagen studenten en talenten uit om samen met ons te werken aan vernieuwende oplossingen voor maatschappelijke opgaven

02. Samen met de kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere instanties zetten we meer regie op de regionale talentopgave

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.04 De (inter)nationale branding van Enschede wordt versterkt
Om onze stad neer te zetten als aantrekkelijk voor talent is veel inzet nodig op positionering en profilering. We willen onze stad neerzetten als grensverleggend, innovatief, hip en slim. Hiernaast willen we ook een welcoming city zijn voor de toenemende stroom van buitenlandse studenten en kenniswerkers.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We implementeren de strategische visie citymarketing en citybranding
Het creatieve proces is vertraagd vanwege de coronabeperkingen.

02. We werken het welcoming city beleid uit op het onderdeel internationale communicatie

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3. Enschede is een duurzame en klimaatbestendige stad
Wereldwijd is er een opgave voor energietransitie, klimaatadaptatie en hergebruik van grondstoffen. Enschede moet hier ook een bijdrage in leveren.

3.01 Transitie naar duurzame energiebronnen en energietransitie
Wij streven naar verduurzaming van woningen, bedrijven, duurzame energievoorziening en het afkoppelen van panden van gas.

Acties 2021

Aantal acties: 14

01. We leggen de Transitievisie Warmte voor aan de raad

02. We maken een integrale wijkaanpak warmtetransitie voor de wijken Twekkelerveld en de Posten *In Twekkelerveld zijn we bezig met een eerste fase (visie) van het wijkuitvoeringsplan. Dit zal rond de zomer klaar zijn. In afwachting daarvan gaan we in Zuid eerst alleen een globale verkenning doen van het gebied waar een wijkuitvoeringsplan voor kan worden opgesteld in afstemming met de corporaties.*	
03. We voeren de communicatiestrategie duurzaamheid uit	
04. We leggen een voorstel voor het toekomstige duurzaamheidsbeleid voor aan de raad	
05. We ontwikkelen plannen, waarmee een substantieel deel van de middelen die door de Europese Unie in het kader van de Green deal worden vrijgemaakt, naar Enschede kunnen worden gehaald	
06. We leggen de Energievisie voor aan de raad	
07. We leveren onze inbreng aan de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0	
08. We dragen bij aan een aanpak voor de aanleg van zonnepanelen op daken, op parkeerplaatsen en op publieke en private gronden in het stedelijk gebied	
09. We stimuleren een gebiedsgerichte aanpak energietransitie	
10. We bieden aan de raad een voorstel aan voor de inzet strategische gronden in het kader van de duurzaamheidsopgave	
11. We werken mee in het kader van de pilot Rijkswaterstaat (RWS) aan een verkenning voor de grootschalige opwek van energie langs de A35	
12. We maken de ontwikkeling van windturbines en zonnevelden mogelijk	
13. We stimuleren de verduurzaming bedrijventerreinen	
14. We maken een plan voor zero emissie binnenstadslogistiek	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3.02 Naar een klimaatadaptief Enschede

De aanpak van hittestress en wateroverlast zijn de belangrijkste onderdelen van deze doelstelling. Er moet meer kwalitatief groen in de stad komen, meer wateropvang (aan het oppervlak en grondwater), biodiversiteit en smart sustainability.

Acties 2021	
Aantal acties: 3	
01. We leggen het Programma waterhuishouding en klimaatadaptatie 2022 - 2026 (voormalig GRP) voor aan de Raad	
02. We werken aan gezamenlijke nieuwe kaders voor openbaar groen en biodiversiteit, dit aan de hand van de ambities uit het Koepelplan *Start na vaststelling van het Groenambitieplan als vervanger van het Koepelplan.*	

03. Enschede beter bestand maken tegen wateroverlast, hitte en droogte

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3.03 Optimaal hergebruik van producten en grondstoffen (circulaire economie)

Afval wordt steeds beter gescheiden en draagt daarmee bij aan optimaal hergebruik.

Acties 2021
Aantal acties: 0

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
1. De bereikbaarheid van banen wordt vergroot		
Dienstverlening aan ondernemers		0
Verkeersinfrastructuur en beleid *Tekort is ontstaan door lagere bezoekersaantallen (corona gerelateerd) op de spoorlijn Enschede-Gronau.*		-33
Versterken economische structuur *Tekort komt door juridische kosten ter voorkomen van de boete inzake AP-Wifitellingen.*		-60
2. Talent wordt aangetrokken en vastgehouden		
Afvalstoffen *Risico: Hogere lasten kwijtschelding en oninbaarheid bij gelijke omstandigheden als in 2020. Daarnaast bij gelijke omstandigheden(groei 10% afvalaanbod in 2020) hogere lasten voor gratis stromen gft en grof tuinafval in 2021.*		0
Begraafplaatsen		0
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte *Het nadelig resultaat ontstaat, doordat de investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd worden (400.000 euro voordelig). Door ziekte van meerdere medewerkers wordt er extra ingehuurd (200.000 euro nadelig). Door de coronamaatregelen kon de paaskermis en andere evenementen bij het volkspark niet doorgaan (150.000 euro nadelig). Daarnaast is het nog erg onzeker of de herfstkermis doorgaat. Bij openbare verlichting zijn er meevallers in het onderhoud, energielasten en minder schades en vandalisme en wordt het volledige budget niet benut (100.000 euro voordelig). Bij het bestrijden van gladheid is er hogere inzet geweest in 1e kwartaal 2021 (336.000 euro nadelig). Hierbij gaan we uit van een "normale" inzet voor het 4e kwartaal 2021.* *Risico: Bij ondernemers die Reclame op openbare terreinen afnemen zijn er betalingsachterstanden ontstaan door diverse redenen.*		-186
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving *Binnen de afdeling Handhaving Openbare Ruimte wordt momenteel hard gewerkt om een kwalitatieve invulling te geven aan de (door de raad) gewenste extra capaciteit aan BOA's. Om gevraagde inzet en de kwaliteit te waarborgen worden nieuwe medewerkers gefaseerd aangetrokken en na een gedegen inwerkperiode ingezet.*		258

Voor het opstartjaar 2021 is een lager budget beschikbaar gesteld (459.000 euro), hetgeen echter niet tot financiële problemen leidt aangezien de gewenste uitbreiding van personeel ook gespreid over heel 2021 plaats heeft. *Het college heeft een toezegging gedaan om het tekort aan budget voor het project Omgevingswet in 2021 te compenseren uit het resultaat van de gemeenterekening 2020. De verwachting is dat het tekort van 498.000 euro uit de Algemene Reserve wordt onttrokken.* *Risico: Beschikbare informatie m.b.t. Vergunningen is op dit moment nog onvoldoende om zicht te hebben op een actuele prognose van de legesinkomsten.*		
Cultuur, Evenementen en Citymarketing	🟢	0
Grondbedrijf *Tekort wordt veroorzaakt door kosten zoals Totallink en onderzoeksopdrachten.*	🔻	-75
Locatieontwikkeling *In 2021 hebben we nog ontbrekende dekking AD budget voor fase 0 en 1 en kerntaken (1.191.000 euro nadelig). Daarnaast zijn er nog niet benodigde Kapitaalslasten voor De Kop en Boswinkel (835.000 euro voordelig).*	🔻	-356
Parkeerbeheer *Door de coronacrisis en de daarmee samenhangende regeringsmaatregelen is de betaald parkeervraag ook voor 2021 sterk afgenomen. Voor 2021 wordt een tekort verwacht op basis van een prognose die op basis 2020 gemaakt is van 3,9 miljoen euro.*	🔻	-3.900
Riolering *Risico: Hogere lasten kwijtschelding en oninbaarheid bij gelijke omstandigheden ten opzichte van 2020 door Corona.*	🟢	0
Stedelijke ontwikkeling	🟢	0

3. Enschede is een duurzame en klimaatbestendige stad

Duurzaamheid	🟢	0

Totaal - Duurzaam wonen, leven werken	**- 4.352**

Legenda: 🔻 = tegenvaller; 🟧 = risico; 🟢 = conform begroting; ⭐ = meevaller; ⚪ = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

3. om een lastenbudget van 190.472 euro structureel over te hevelen van het product Bedrijfsvoering (onderdeel Overhead) naar het product Beheer en Onderhoud openbare ruimte. Dit In verband met een organisatie-aanpassing binnen de afdeling Stadsdeelbeheer, waardoor er 2 fte zijn overgeheveld van Overhead naar Stadsdeelbeheer.

Wij stellen voor:

4. om voor de openbare ruimte in Centrumkwadraat een krediet beschikbaar te stellen van 6.330.000 euro en deze te dekken uit de rijkssubsidie voor de woningbouwpuls voor een bedrag van 1.200.000 euro, de provinciale subsidie voor de stadsarrangementen van 1.000.000 euro en de ter beschikking gestelde kapitaallasten vanuit de Gemeentebegroting 2021 van 4.130.000 euro. In 2020 heeft de gemeente met succes een aanvraag gedaan voor de woningbouwimpuls voor Centrumkwadraat. Dit heeft geleid tot een bijdrage vanuit het rijk van 3 miljoen euro. Hiervan is 1,8 mln. euro benodigd voor de grondexploitatie Centrumkwadraat Molenstraat zuidzijde (dit voorstel wordt apart voorgelegd aan de raad). De overige 1,2 mln euro wordt ingezet als dekking voor de kosten in de openbare ruimte. De provincie heeft vanuit de stadsarrangementen eveneens een bijdrage gedaan van 1 mln. euro. In de Gemeentebegroting 2021 zijn kapitaallasten van 219.000 euro per jaar toegekend ten behoeve van de gemeentelijke Cofinanciering (4,13 mln euro aan investering). Met het krediet kan gestart worden met de ontwerpen en realisatie van de openbare ruimte voor het Stationsplein, de Deurningerstraat, de Wenninkgaarde de Brandweerlocatie en de Stationsplein garage en omliggende openbare ruimte.

Wij stellen voor:

5. om de baten en lasten voor het project Regeling Reductie Energiegebruik Woningen van BZK in de begroting 2021 op te nemen conform de subsidiebeschikking van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Wij stellen voor:

6. om meerdere budgetten te herverdelen in het kader van de AD gefinancierde organisatie. Per saldo zijn overheadkosten ten bedrage van 428.764 euro overgeheveld van meerdere producten van DWLW naar het product bedrijfsvoering.

4.3 Vitaal en sociaal

1. Jeugd groeit veilig op en ontwikkelt talenten

Iedere jeugdige groeit gezond en veilig op, kan zijn/haar talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen. Hij/zij groeit op in een gezin; speelt en neemt deel aan sport en cultuur; gaat naar school en behaalt diploma's en een startkwalificatie en krijgt passende ondersteuning waar nodig. Zo krijgt hij/zij de kans een (sociaal-economisch) zelfredzame, sociaal vaardige en gezonde inwoner te worden die zoveel als mogelijk zelfstandig kan wonen en leven en een goed perspectief heeft op de arbeidsmarkt.

1.01 De jeugd is gezond en actief

Jeugdigen die gezond leven (eet- en beweeggedrag) zijn minder vaak ziek, kunnen zich beter concentreren en zitten lekkerder in hun vel. Via de jeugdgezondheidszorg (met de focus op preventie, vroegsignalering en lichte ondersteuning) en sport willen we een gezonde leefstijl bij de jeugd bevorderen.

Acties 2021	
Aantal acties: 2	
01. We stellen een nieuwe sportnota op.	
02. We benutten de maatschappelijke waarde van de speeltuinen.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.02 De jeugd groeit thuis op en doet dat in een veilige thuissituatie

Jeugd heeft een goede opvoeding en een stabiele en veilige omgeving nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen. Het liefst door en bij de ouder(s).

Acties 2021	
Aantal acties: 4	
01. We doen mee aan het landelijk actieprogramma 'Kansrijke start'	
02. We voeren de regionale transformatieagenda 'Jeugd' uit.	
03. We voeren de verbeteragenda JBOV uit.	

04. We bieden hulp en begeleiding aan slachtoffers van huiselijk geweld, loverboys, mensenhandel en prostitutie.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.03 Kinderen hebben geen taalachterstand

Een goede taalontwikkeling is essentieel voor een kansrijke toekomst van kinderen. We willen alle kinderen hierin gelijke kansen bieden. Het grootste effect bereiken we door vooral vroegtijdig, bij kinderen op jonge leeftijd, te investeren.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. We ontwikkelen Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) verder door.	
02. We faciliteren de organisatie van tenminste vier zomerscholen in Enschede.	
03. We geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid *In 2020 is wel een regionaal plan laaggeletterdheid opgesteld. De uitwerking naar een lokaal uitvoeringsplan is in 2020 niet gerealiseerd. Begin 2021 heeft de gemeenteraad via een initiatiefvoorstel een opdracht vastgesteld om een uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid te gaan ontwikkelen. Het ontwikkelen hiervan loopt nu volgens planning.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.04 De jeugd heeft zo min mogelijk tweedelijns jeugdhulp nodig

Primair wordt ingezet op het oplossen van problemen op eigen kracht en/of binnen hun eigen sociale omgeving (het gezin, de buurt, de vereniging, kinderopvang en school). We zetten daarbij in op preventie en op collectieve, algemene voorzieningen dichtbij huis of school. Alleen waar het echt niet anders kan, wordt tweedelijns jeugdhulp ingezet.

Acties 2021

Aantal acties: 4

01. We organiseren de toegang tot de zorg en ondersteuning anders.	
02. We voeren de pilot Onderwijs-Jeugdhulp-Arrangement (OJA) uit *Naast de positieve inhoudelijke opbrengsten behalen we ook financieel resultaten, maar nog niet in die mate om onze volledige doelstelling te behalen. Qua aanpak zijn we overtuigd dat we op de goede weg zitten.* *Op dit moment wordt een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse uitgevoerd. Voor de zomervakantie verwachten we de uitkomsten. We kunnen dan met alle partners een onderbouwde beslissing nemen over de voortgang van de pilot.*	
03. We richten een expertisecentrum specialistische jeugdhulp Overijssel in.	
04. We zetten in op toezicht en handhaving bij de aanbieders in de jeugdhulp en de Wmo.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.05 Kinderen groeien niet op in armoede

Alle jeugd moet kunnen meedoen, ook jeugdigen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Sport, schoolreisjes, muziek – het hoort bij de vorming en opvoeding van iedere jeugdige. Nu investeren in het kunnen meedoen van jeugd voorkomt problemen op latere leeftijd. Met de inzet van het Kindpakket bevorderen we de participatie van jeugdigen. Het Kindpakket maakt onderdeel uit van het brede palet aan inkomensondersteunende voorzieningen van de gemeente Enschede.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We voeren het beleidskader 'Rondkomen met je inkomen 'uit, waarin ook nadrukkelijk aandacht is voor kinderen en jongeren.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.06 De jeugd heeft een passende opleiding (bij de potentie van de jeugdige)

Het is belangrijk dat jongeren een goede keuze weten te maken als het gaat om een opleiding. Niet alleen moet een opleiding aansluiten bij hun talenten, maar er moet uiteindelijk ook een passende baan mee te vinden zijn.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We geven uitvoering aan de Strategie Kansengelijkheid.
02. We voeren de Lokaal Educatieve Agenda 2019-2022 (LEA) uit.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.07 De jeugd heeft een startkwalificatie

Het hebben van een startkwalificatie is belangrijk voor een goede start in het arbeidzame leven. Jeugd zonder diploma loopt een verhoogd risico op maatschappelijke uitval. Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om serieus kans te maken op duurzaam geschoold werk. Het gaat dan om een of MBO-(niveau 2, 3 of 4), Havo- of VWO-diploma.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We geven uitvoering aan het regionaal programma De Twentse Belofte 2020-2024.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2. Inwoners wonen langer zelfstandig

Zelfredzaamheid betekent dat je zelf bepaalt hoe je je leven wilt inrichten: hoe je wilt wonen,

leren, werken, recreëren, je kinderen wilt opvoeden of je van a naar b wilt verplaatsen. Het is goed als mensen daar de ruimte voor krijgen en daar in eerste instantie ook zelf verantwoordelijk voor zijn. Als mensen daar alleen of met hulp van buren, vrienden en familie niet in slagen, kan de overheid ondersteunen. Het liefst op zo'n manier dat mensen ook dan zelf hun hulp kunnen organiseren en zeggenschap behouden. De ambitie is te investeren in tijdige, lichte ondersteuning en preventie, om daarmee onnodig zware zorg te kunnen voorkomen. Normaliseren in plaats van medicaliseren en ondersteuning dichtbij de leefwereld van de inwoner.

2.01 De inwoners zijn gezond en actief

Mensen die voldoende bewegen en gezond eten voelen zich prettiger, zijn in staat zich aan te passen aan en zelf de regie te voeren over de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. We willen dat zoveel mogelijk Enschedeers een gezonde leefstijl hebben en zetten in op het preventief bevorderen van de gezondheid en meer (sportief) bewegen.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. We voeren het lokaal sport-, beweeg- en leefstijlakkoord uit.

Dit loopt qua proces volgens planning. De uitvoering loopt achter (oranje), doordat er vanwege de coronamaatregelen nog weinig kan uitgevoerd worden. Binnen de mogelijkheden worden er wel acties opgepakt.

02. We zetten de buitensportaccommodaties effectiever en breder in.

De ontwikkeling van de Sportcampus Diekman en de clustering sportaccommodaties Enschede-Zuid lopen op schema, evenals de uitvoering van het plan van aanpak kunstgras-voetbalvelden.
Twee onderdelen lopen achter (rood):
- de clustering sportaccommodaties Oost/Glanerbrug is uitgesteld naar 2022;
- voor de ASM Skillsgarden ligt er wel een plan, maar zijn er voorlopig geen middelen voor de aanleg.

03. We realiseren een nieuwe zwemvoorziening in het Diekmangebied.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.02 De inwoners hebben een sterk persoonlijk netwerk

Het hebben van een sociaal netwerk is belangrijk voor inwoners die ouder worden en/of die zorg nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Daarbij gaat het om familie, vrienden, kennissen, buren, collega's, maar ook om sociale contacten bij de club, de kerk enzovoort.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We verstevigen de inzet van het sociaal domein in DIA om de zorgvraag in de toekomst te verkleinen.

Door de beperkingen van de coronamaatregelen lopen de participatieprocessen, zoals het versterken van de voorliggende voorzieningen, vertraging op. Wel is het proces van het Huis van de Wijk gestart. De voortgang is mede afhankelijk van de duur van coronamaatregelen. Voor onder andere de DIA wordt een procesregisseur gezocht.

02. We ontwikkelen Nieuw Enschedees Welzijn door.

Het proces met betrekking tot de sociale basis is momenteel gaande. Het NEW speelt hierin

een rol. De NEW-contracten verlengen we per 2022 met twee jaar om voldoende tijd te hebben inhoudelijke keuzes te maken en een goed proces in te richten. Beleidsactualisatie en eventuele aanpassingen waar een hernieuwde inkoop/subsidierelatie uit voortkomt kan daarop volgen.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2.03 De inwoners hebben zo min mogelijk tweedelijns zorg nodig

Primair wordt ingezet op het oplossen van problemen van een inwoner op eigen kracht en/of binnen de eigen sociale omgeving (het gezin, de buurt, het werk, de vereniging). We zetten daarbij in op preventie en op collectieve, algemene voorzieningen dichtbij huis. Alleen waar het echt niet anders kan, wordt tweedelijns hulp ingezet.

Acties 2021

Aantal acties: 7

01. We voeren het plan van aanpak van de transformatie Ondersteuning Huishouden uit.

Sinds het opstellen van de begroting is de route aangepast. Verwachting is besluitvorming door de Raad in het tweede kwartaal 2021 over de start van de aanbesteding, zodat deze per 1 januari 2023 is doorgevoerd.

02. We werken aan collectieve en algemene voorzieningen.

Door de coronamaatregelen worden organisaties beperkt in het aanbieden van hun diensten en voorzieningen. De mate van mogelijkheid tot bijsturing is afhankelijk van de duur van de coronamaatregelen.

03. We borgen de methodiek van de Maatwerkroute: Toekomstplan.

04. We voeren de lokale werkagenda Menzis-gemeente Enschede 2020-2024 uit.

05. We onderzoeken de mogelijkheden van 'meer wonen - minder zorg'.

06. We bereiden de implementatie van de centrumgemeenteregeling beschermd wonen voor.

We lopen op schema met de implementatie centrumregeling. Vanwege het uitstel herijking gemeentefonds vindt de financiële decentralisatie voor beschermd wonen pas vanaf 2023 plaats. De centrumregeling zal daarom pas vanaf 2023 in hoeven gaan. Tot die tijd blijven we wel met de andere zeven gemeenten in gesprek over de inhoudelijke afspraken die we (alvast) kunnen en willen maken.

07. We voeren een brede integrale aanpak 'tegengaan dakloosheid' uit.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3. Inwoners zijn financieel zelfstandig

Mensen die financieel zelfstandig zijn, hebben de ruimte om zich te kunnen ontwikkelen en te kunnen meedoen op alle leefdomeinen. De stress van het hebben van een beperkt budget en/of schulden leidt ertoe dat mensen, m.n. met een laag inkomen, minder goed in staat zijn om verstandige keuzes te maken. Daarom streven we ernaar om armoede zoveel mogelijk te voorkomen.

3.01 De huishoudens zijn niet afhankelijk van een bijstandsuitkering

Het kunnen voorzien in het eigen levensonderhoud door werk is het beste medicijn tegen vele klachten. Bovendien zijn werkende ouders een belangrijk voorbeeld voor kinderen. Een plek vinden op de arbeidsmarkt is echter niet voor iedereen eenvoudig, daarom ondersteunt de gemeente bij het vinden van geschikt werk. Daarnaast zorgt de gemeente voor een uitkering (Algemene bijstand levensonderhoud) voor inwoners die niet genoeg geld hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. Met een bijstandsuitkering kunnen zij de periode overbruggen totdat zij weer betaald werk vinden.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We werken aan plannen die het beroep op de publieke dienstverlening beperken en vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bij elkaar brengen.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3.02 De huishoudens doen zo min mogelijk een beroep op inkomensondersteuning

We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen in hun eigen inkomen kunnen voorzien en niet afhankelijk zijn van gemeentelijke inkomensondersteunende voorzieningen.
Voor hen die dat niet kunnen kent de gemeente Enschede een gedegen aanbod van voorzieningen, waarmee de gevolgen van armoede voor inwoners kunnen worden gedempt. Dit aanbod bestaat uit gemeentelijke minimaregelingen en de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven. We blijven o.a. met deze inzet een actief armoedebeleid uitvoeren en baseren ons daarbij op de schaarste-theorie.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We voeren het beleidskader 'Rondkomen met je inkomen' uit.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

3.03 De inwoners met een laag inkomen zitten zo min mogelijk in een schuldhulpverleningstraject

We handelen preventief, voordat iemand in de schulden terechtkomt. Daar waar mensen toch in de schulden zijn gekomen en waar ze die niet kunnen oplossen, ondersteunt de gemeente Enschede deze inwoners. Dit doen we samen met diverse maatschappelijke organisaties (zoals bijvoorbeeld het Diaconaal Platform Enschede, Humanitas thuisadministratie, Alifa) en de Stadsbank Oost-Nederland. Ook de Wijkteams Enschede spelen hierbij een belangrijke rol.

Acties 2021

Aantal acties: 0

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

4. Inwoners participeren in de samenleving

In een inclusieve samenleving is iedereen naar vermogen zelf verantwoordelijk voor zijn eigen leven en doet naar vermogen mee. Dat kan zijn via betaald werk danwel als vrijwilliger, mantelzorger, actief lid van een vereniging en/of andere non-profitorganisatie in Enschede en dergelijke.

4.01 De inwoners werken betaald naar vermogen

Het welbevinden van mensen wordt mede bepaald door het gevoel 'er toe doen'. Het hebben van betaald werk is daar een belangrijke factor bij, ieder naar eigen capaciteiten.
Het aandeel werkende Enschedeers, de ‘arbeidsmarktparticipatie’, neemt toe en groeit richting het niveau van andere G40 steden.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. We voeren het beleidskader EAA uit aan de hand van het uitvoeringsprogramma 2021.	
02. In 2021 vullen we in het kader van de regeling Nieuw Beschut 86 banen in.	
03. We dienen een regionale aanvraag in voor ESF+ arbeidsmarkt.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

4.02 De inwoners doen actief mee in de samenleving via vrijwilligerswerk, mantelzorg, lidmaatschap verenigingen e.d.

Meedoen in de samenleving kan naast een betaalde baan op diverse manieren. Via vrijwilligerswerk en/of mantelzorg: werk dat onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of (de kwaliteit van) de samenleving. En/of via een actief lidmaatschap van een vereniging of non-profitorganisatie danwel actief meedoen aan activiteiten die in de stad of eigen wijk worden georganiseerd bij en/of door verenigingen en non-profitorganisaties.

Acties 2021

Aantal acties: 4

01. We ontwikkelen het beleid t.a.v. vrijwilligerswerk door. *Het actieplan is in 2020 niet geëvalueerd in verband met prioritering in werkzaamheden en verminderde mogelijkheden door de coronamaatregelen. Actualisatie van ons vrijwilligersbeleid zal samenlopen met de doorontwikkelingen van het proces ‘Sociale Basis’.*	
02. We rollen het geactualiseerde actieplan Mantelzorg uit. *Het actieplan is in 2020 niet (schriftelijk) geactualiseerd in verband met prioritering in werkzaamheden en verminderde mogelijkheden door de coronamaatregelen. Wel is er volop ingezet in projecten en inhuur ten behoeve van (jonge) mantelzorgers. Actualisatie van ons mantelzorgbeleid zal samenlopen met de doorontwikkelingen van het proces ‘Sociale Basis’.*	
03. We stellen een uitvoeringsprogramma nieuwe Wet Inburgering op. *De ingangsdatum van de nieuwe wet inburgering is verplaatst naar 1 januari 2022. We hebben daarom de planning aangepast.*	
04. We onderzoeken de mogelijkheden van de Landelijke Voorziening Vreemdelingen (LVV) in Enschede.	

De staatssecretaris van het ministerie Justitie en Veiligheid heeft besloten de pilots te verlengen met een jaar (tot eind 2021). In 2022 komt er duidelijkheid over het vervolg van de pilots en het landelijk dekkend netwerk.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
1. Jeugd groeit veilig op en ontwikkelt talenten		
Jeugdhulp *Het tekort op Jeugdhulp ontstaat door toenemende kosten versus een afnemend budget als gevolg van taakstellingen. De kosten nemen toe door tariefstijging vanuit het Twents Ondersteunings Model en deze worden niet volledig gecompenseerd door de gemeentelijke prijsindexatie. Het budget neemt met bijna 3 miljoen euro af door hogere taakstellingen (2,2 miljoen euro) en een Rijkskorting op de budgetten van voogdij/18+ (0,9 miljoen euro). Op basis van de exploitatie-ontwikkeling wordt de toename van de taakstelling (nog) niet terugverdiend. De onzekerheidsmarge in deze prognose is groot. Dit is vanwege dataproblemen aan het begin van het jaar waardoor de prognose nog grotendeels gebaseerd is op uitkomsten van het jaar 2020.*		-5.340
Onderwijs *Het verwachte voordeel op dit product wordt binnen de Lokale Educatieve Agenda veroorzaakt bij met name de Combinatiefunctionarissen (0,3 miljoen euro). Dit is vooral het gevolg van het feit dat de ambitie voor de inzet vanuit sport en onderwijs hoog ligt maar in de praktijk door personele wisselingen lager uitvalt waardoor er een voordeel ontstaat op de beschikbare middelen. Binnen het Onderwijsachterstandenbeleid wordt het voordeel met name veroorzaakt bij twee onderdelen. Binnen het onderdeel Voorschoolse voorziening peuters (0,45 miljoen euro), ontstaat het voordeel als gevolg van de structurele "Asscher-gelden", verkregen voor extra VVE-uren voor ouders van een kleine doelgroep die niet gebruik kan maken van de kinderopvangtoeslag. Dit beleid en deze uren worden reeds vanuit bestaande middelen bekostigd. Binnen het onderdeel Peuterarrangementen (0,44 miljoen euro), ontstaat het voordeel doordat het begrote aantal uren voor peuterarrangementen door de kinderopvanginstellingen in de praktijk niet gerealiseerd wordt.*		1.200
Sport en Gezondheid *Het resultaat op dit product kan worden verklaard door een voordeel op het werkbudget van Gezondheid (0,2 miljoen euro) en nadelen bij de Wet op de Lijkbezorging (40.000 euro) en Sport als gevolg van een inhaal afschrijving op kunstgrasvelden (27.000 euro).*		133
2. Inwoners wonen langer zelfstandig		
Ondersteuning centrumtaken (WMO) *Het verwachte voordeel op subsidies bij Beschermd wonen op het aandeel van Enschede bedraagt 2,86 miljoen euro. Dit is in lijn met het resultaat van 2020, waarbij rekening is gehouden met een uitbreiding van voorzieningen ter grootte van 0,55 miljoen euro in verband met het terugdringen van de wachtlijst. De impact van de uitname voor de Wet Langdurige Zorg is nog niet bekend. Uitgangspunt bij de prognose is dat deze op basis van werkelijke kosten budgettair-neutraal plaatsvindt. Een tweede oorzaak voor het voordelig resultaat is dat de indexatie van de Decentralisatie-uitkeringen voor Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang voortaan niet alleen door de centrumgemeente Enschede wordt bekostigd maar ook door de regiogemeenten. De*		3.426

indexatie bij Maatschappelijke opvang wordt bij 7 gemeenten in de regio in rekening gebracht. De indexatie bij Vrouwenopvang wordt dit jaar gedekt uit de reserve Vrouwenopvang. Dit leidt tot een voordeel van 0,57 miljoen euro.		
Ondersteuning lokaal (WMO) *Verwacht wordt een positief resultaat van circa 1 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een positief resultaat op de Wmo maatwerkvoorzieningen 18+ mede als gevolg van niet geleverde zorg door Corona en dalende cliëntenaantallen (mogelijk het effect van de inzet van voorliggende voorzieningen).* *Daarmee worden toenemende kosten voor Ondersteuning huishouden en Hulpmiddelen als gevolg van het abonnementstarief gecompenseerd. Aanvullend wordt een positief resultaat verwacht op Collectief Vraagafhankelijk Vervoer, mede als gevolg van Corona en lagere declaraties door een lager aantal ritten.*	⭐	1.012

3. Inwoners zijn financieel zelfstandig

Algemene bijstand levensonderhoud *Het verwachte incidenteel voordelig resultaat wordt vooral veroorzaakt door 1,3 miljoen euro lagere uitgaven en bijstelling van het nader voorlopig budget door het rijk voor de Algemene Bijstand LO (BUIG-budget) inclusief Loonkostensubsidie (peildatum eind april). De onderzoekskosten BBZ, werkzaamheden Sociale Recherche Twente en apparaatskosten vallen 0,1 miljoen euro lager uit.*	⭐	1.402
Inkomensondersteuning *Het verwachte resultaat op dit product wordt veroorzaakt door een voordeel van 0,2 miljoen euro op de Bijzondere bijstand voor met name voorzieningen voor wonen. Tevens leidt het Coronasteunpakket 2021 uit de decembercirculaire tot een voordeel van 0,1 miljoen euro. Ten slotte is er een klein voordeel te zien op de Bijzondere inkomensvoorziening van 45.000 euro vanwege met name lagere subsidietoekenningen aan armoedepartners dan budgettair beschikbaar.*	⭐	367
Schuldhulpverlening *Het verwachte voordelig resultaat kan worden verklaard door minder dienstverlening door de Stadsbank Oost Nederland (0,17 miljoen euro) en het Corona steunpakket 2021 voor schuldenproblematiek (0,38 miljoen euro).*	⭐	549

4. Inwoners participeren in de samenleving

Algemene Maatschappelijke Voorzieningen *Het verwachte nadeel op dit product wordt vooral veroorzaakt door de niet ingevulde taakstelling 'Scherpe keuzes subsidies' (0,5 miljoen euro). Voordelen binnen dit product doen zich voor bij de onderdelen Mantelzorg (82.000 euro), Vrijwilligerswerk (42.000 euro) en diverse kleinere voordelen (35.000 euro).*	🔻	-358
Arbeidsmarktparticipatie *Arbeidsmarktparticipatie: Vanuit de decembercirculaire is voor 2021 door het rijk eenmalig 2,8 miljoen euro toegekend voor corona-effecten op het arbeidsmarktbeleid. Hiervan is besloten om 0,25 mln euro in te zetten voor ondersteuning aan zelfstandigen. Verder zijn hier nog geen knelpunten naar voren gekomen. Dit leidt vooralsnog tot een incidenteel voordeel van 2,55 mln euro.* *Verder zien we in de begroting van het structureel beschikbare Participatiebudget dat de posten vakscholing, specialistische dienstverlening en Jobcoaching en ambtelijke uitvoeringskosten (met name vacatureruimte) een voordeel laten zien van respectievelijk 0,2, 0,1 en 0,1 miljoen euro. Ten slotte zien we vanwege de planvorming (en daarop volgende wervingsprocedures) om structureel een impuls te geven aan de Jongerenaanpak (0,3 miljoen euro) en PvA Lange afstand (0,45 miljoen euro) dat in 2021 de helft van de geprognotiseerde totale uitgaven worden gerealiseerd. Dit leidt tot een voordeel van 0,4 miljoen euro uit ruimte nieuwe initiatieven.*	⭐	3.350
Ondersteuning wijkteams *Het verwachte voordeel is het gevolg van een onderbesteding op het flexibel budget voor de wijkteams.*	⭐	300

Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut *Een hogere LIV-vergoeding van de Belastingdienst (92.000 euro) en de toekenning van een bezwaarschrift door het UWV betreffende de compensatieregeling van transitievergoedingen (42.000 euro) leiden tot een verwacht voordelig resultaat op dit product.*	⭐	134

Totaal - Vitaal en sociaal	

Legenda: ▼ = tegenvaller; ■ = risico; ● = conform begroting; ⭐ = meevaller; ○ = neutrale wijziging

Sport en Gezondheid

We stellen voor om het bedrag van 65.768,10 euro te onttrekken aan de reserve Maatschappelijke functie sport. Dit bedrag is nodig ter dekking van het tegengaan van versnippering in de sport en efficiëntere inzet van de sportaccommodaties. Het doel is om een plan uit te werken waarbij de verenigingskracht wordt versterkt, clustervorming ontstaat en de taakstelling op de sportaccommodaties gerealiseerd wordt. Hiervoor zijn incidentele middelen nodig. Verenigingen zullen verplaatst moeten worden, hetgeen kosten met zich meebrengt. Onderzocht wordt: het Horstmanpark vrijspelen, intensieve samenwerking op het Diekmanterrein en ruimte optimaal benutten binnen sportpark Enschede Zuid. De inzet van deze reserve brengt deze ontwikkelingen op gang.

Wij stellen voor:

7. Om 65.768,10 euro te onttrekken uit de reserve Maatschappelijke functie sport voor de dekking van de clusteropgave van sportvelden -en accommodaties ter realisering van de hiermee gemoeide taakstelling.

Ondersteuning Wijkteams

Binnen het product Ondersteuning Wijkteams is het subsidiebudget voor de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) opgehoogd voor enerzijds de uitvoering van het project Woon-Stap en anderzijds voor de inzet van wijkcoaches binnen de SMD. Binnen de producten Jeugdhulp, Ondersteuning centrumtaken (WMO) en ondersteuning Lokaal (WMO) worden hiervoor bedragen overgeheveld naar het product Ondersteuning Wijkteams

Wij stellen voor:

8. Om een lastenbudget van 64.247 euro structureel over te hevelen van het product Jeugdhulp en een lastenbudget van 64.247 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning centrumtaken (WMO) naar het product Ondersteuning Wijkteams (128.494 euro) ter dekking van de subsidie aan de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) voor de uitvoering van het project Woon-Stap

Wij stellen voor:

9. Om een lastenbudget van 44.360 euro structureel over te hevelen van het product Jeugdhulp en een lastenbudget van 144.174 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning Lokaal (WMO) naar het product Ondersteuning wijkteams (188.534 euro) ter dekking van de subsidie aan de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) voor de inzet van wijkcoaches.

Sociale Werkvoorzieningen en Nieuw Beschut

Binnen de budgetten van het product Sociale Werkvoorzieningen en Nieuw Beschut is de uitbreiding van de functie van Manager DCW Werkroute gefinancierd. De functie van manager wordt onder het product Bedrijfsvoering (onderdeel Overhead) binnen het programma Financiën en Organisatie verantwoord.

Wij stellen voor:

10. Om een lastenbudget van 89.392 euro over te hevelen van het product Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut van het programma Vitaal en Sociaal naar het product Bedrijfsvoering (onderdeel Overhead) van het programma Financiën en Organisatie ter dekking van de uitbreiding van de functie Manager DCW Werkroute.

Ondersteuning Centrumtaken

Gemeente Enschede is centrumgemeente voor Vrouwenopvang. In afstemming met de 14 Twentse gemeenten die deel uitmaken van het verzorgingsgebied van de centrumtaak Vrouwenopvang is afgesproken om de loon- en prijsstijgingen over 2021 incidenteel te dekken uit de reserve Vrouwenopvang.

Wij stellen voor:

11. Om 146.178 euro te onttrekken uit de reserve Vrouwenopvang voor dekking van de loon- en prijsstijging van de begroting 2021. Dit is het gevolg van de aanpassing van de indexering systematiek begroting Vrouwenopvang.

4.4 Financiën en organisatie

1. Optimaal faciliteren van gemeentelijke taken passend bij het primaire proces

Met de beschikbaar gestelde middelen doen wij dit aan de hand van professioneel opdrachtgever-/opdrachtnemerschap, een maximale inzet van (beschikbare en nog te ontwikkelen) IT en strakke kostenbeheersing.

1.01 Uitvoering (strategie op) vastgoed

De uitvoering van de strategie op vastgoed gebeurt door middel van het door de Raad vastgestelde beleidskader.

We zijn eigenaar van vastgoed dat in de markt niet te verkrijgen of te duur is. Het is een hulpmiddel om maatschappelijke doelen te bereiken. Sturing op de portefeuille geschiedt vanuit beleidsinhoudelijke argumenten. Daarbij kijken we ook nadrukkelijk naar het huisvesten van gesubsidieerde instellingen. We zijn er ons van bewust dat het gemeentelijk vastgoed een voortrekkersrol heeft op het gebied van verduurzaming en zijn dan ook bezig met plannen om te komen tot energie neutrale gebouwen.

Acties 2021	
Aantal acties: 4	
01. We geven vervolg aan de uitvoering van strategie op vastgoed door te sturen op de vastgoedportefeuille middels het beleidskader	
02. We zetten in op een verdere verduurzaming van onze vastgoedportefeuille	
03. We onderzoeken voor de resterende wijk- en buurtcentra hoe we invulling kunnen geven aan de exploitatie	
04. We evalueren ons bestaande strategische vastgoedbeleid en bijbehorende huurprijssystematiek en stellen deze bij als het onderzoek daartoe aanleiding geeft	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.02 Doelmatige, efficiënte en duurzame inzet huisvesting en accommodaties

We onderzoeken op welke wijze we de huisvesting voor ambtenaren toekomstbestendig en goedkoper kunnen maken. Daarbij sluiten we aan op de organisatie ontwikkelingen.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We implementeren het strategische plan voor ambtelijke huisvesting.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.03 Voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor adequate onderwijsgebouwen

We hebben de wettelijke taak te zorgen voor voldoende adequate huisvesting voor leerlingen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. We maken een plan om het verouderde gebouwenbestand duurzaam te vernieuwen en kijken daarbij naar de mogelijkheden voor de wijk en haken aan bij de dynamische investeringsagenda (DIA).

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We voeren het vervangingsplan voor de onderwijsgebouwen uit.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.04 Wendbare flexibele organisatie gericht op organisatievraagstukken

Met het vaststellen van het bestuurs- en managementconcept (Enschede Ontwikkelt) is onze ambitie bevestigd: Wij willen werken aan een lerende, flexibele en talentvolle organisatie. Wij willen een gemeente zijn waar medewerkers de kans krijgen zich te blijven ontwikkelen om zo een bijdrage te leveren aan de opgaven waar we als gemeente voor staan. En wij willen dat medewerkers zich blijven ontwikkelen om goede kansen te houden op werk binnen en buiten de gemeente.
We geven verdere invulling aan de motie van de gemeenteraad, gericht op het ontwikkelen van modern werkgeverschap. In co-creatie met medewerkers en management vinden we nieuwe manieren om de beschikbare capaciteit flexibel binnen de organisatie in te zetten. We streven naar een op lange termijn evenwichtige leeftijdsopbouw van het personeel.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. Organisatieontwikkeling, we passen strategisch personeelsmanagement (SPM) toe	
02. Organisatieontwikkeling, we investeren in talentontwikkeling medewerkers	
03. Organisatieontwikkeling, we implementeren onze arbeidsmarktcommunicatiestrategie	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.05 Optimale inzet van beschikbare data op ontwikkelingen in de stad

Data wordt steeds meer gezien als een essentieel bedrijfsmiddel waar we net zo zuinig op moeten zijn als op de andere bedrijfsmiddelen (personeel, financiën). Data is een democratisch recht. Hoe beter wij onze inwoners en bedrijven goed kunnen informeren over regelingen, besluiten en initiatieven, hoe meer we in een gelijkwaardige positie terecht komen en hoe beter inwoners en bedrijven zichzelf kunnen redden. We streven naar een hierbij passend niveau van ontsluiting van data en systemen en koppelen deze met elkaar waar dat kan. Steeds met als uitgangspunt de basis op orde.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. Wij maken slimmer gebruik van de beschikbare informatie en ICT

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.06 Continue voldoen aan wet- en regelgeving rondom informatievoorziening

Rond informatievoorziening, digitale veiligheid en privacy is wet- en regelgeving belangrijk. We implementeren nieuwe wet- en regelgeving en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers met behulp van campagnes, training, en certificering.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We doen mee aan de verplichte audits op bestaande wetgeving ten aanzien van informatievoorziening en sluiten aan bij de verplichte landelijke voorzieningen
02. We verhogen de digitale weerbaarheid

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.07 Optimaal gedigitaliseerde bedrijfsvoeringsprocessen

We zetten ons in om waar mogelijk onze processen te digitaliseren. En sluiten daarbij aan op actuele ontwikkelingen waarbij we de focus houden op basis op orde.

Acties 2021

Aantal acties: 2

01. We digitaliseren ons inkoop- en verkoopproces *De implementatie van het nieuwe verplichting- en factureringsysteem Purchase to Pay (P2P) wordt bij de betrokken afdelingen zorgvuldig en gefaseerd uitgerold. Het platform voor het ontvangen (en versturen) van e-facturen is beschikbaar. P2P beoogt het vinden, invoeren en verwerken van (gecontracteerde) leveranciers en verplichtingen voor de afdelingen zo efficiënt en gebruiksvriendelijk te maken en draagt bij aan het versterken van de rechtmatigheid.*
02. We maken onze financiële processen toekomstbestendig

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.08 Optimaal applicatielandschap en slimme informatie infrastructuur

Het applicatielandschap is de verzameling van alle in gebruik zijnde systemen. We streven ernaar het aantal applicaties te verminderen om te komen tot een betere beheersbaarheid, betere onderlinge koppelingen en verlaging van de kwetsbaarheid.

Acties 2021

Aantal acties: 3

01. We richten applicatieportfoliomanagement verder in ter sturing op het applicatielandschap	
02. Transitiestrategie Common Ground	
03. We ondersteunen de organisatie bij volledig digitalisering en waar mogelijk automatisering van de werkprocessen	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.09 Strategische heroverweging diensten voor externe organisaties

De gemeente Enschede levert diverse diensten aan externe organisaties (waaronder salarisadministratie, IT ondersteuning en publieksdienstverlening). De afweging om te bepalen of we wel/niet willen en kunnen leveren aan derden vindt plaats op basis van individuele beoordeling van de leidinggevende. Het gevolg hiervan is een omvangrijk aantal Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en diverse randvoorwaarden. Dit vraagt om een strategische heroverweging met een afwegingskader zodat het aangaan of voortzetten van DVO's weloverwogen gebeurt.

Acties 2021

Aantal acties: 0

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

1.10 Optimale bedrijfsvoering (link paragraaf bedrijfsvoering)

In deze gemeentebegroting is een aparte paragraaf bedrijfsvoering opgenomen (paragraaf 4.5). In de paragraaf gaan we per bedrijfsvoeringsdiscipline/aspect in op hoe wij bedrijfsvoering in onze organisatie vormgeven. Door middel van onderstaande actiepunten geven we extra focus aan bedrijfsvoeringsonderdelen.

Acties 2021

Aantal acties: 1

01. We herijken de bedrijfsvoeringsapplicaties	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

2. Een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding

De financiële positie van Enschede is nog steeds kwetsbaar. Vanaf 2008 hebben wij te maken met bezuinigingsopgaven. Ook het meerjarenperspectief bevat een uitdaging voor een sluitende meerjarenbegroting. Het is daarom nodig scherpe keuzes te maken. We moeten kijken welke vraagstukken de grootste prioriteit hebben en hier onze inzet op richten. Dat betekent ook dat we andere activiteiten niet meer of later doen. Op de onderdelen waar dat mogelijk is wordt de begroting flexibeler gemaakt. Daarmee zijn wij wendbaarder in het werken aan onze opgaven en kansen die zich voordoen. Verder willen we de rentelasten en kosten betalingsverkeer voor de gemeente minimaliseren.

2.1 De gemeente Enschede is een gezonde financiële organisatie en daarmee goed toegerust op de ondersteuning van uitvoering en beleid.

Om tegenslagen het hoofd te kunnen (blijven) bieden streven we naar een weerstandsvermogen groter dan 1. We voeren realistisch en degelijk financieel beleid. Daarom speculeren we niet op onzekere inkomsten. Structurele uitgaven dekken we met structurele middelen. Tegenvallers worden binnen het eigen domein opgelost, de inzet van baten uit meevallers wordt integraal afgewogen. We zetten ons spaarprogramma voort. Op deze manier blijven we ook in de toekomst in staat om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. We sturen stevig op het realiseren van bezuinigingen. We blijven bij het Rijk aandacht vragen voor de financiële en sociale situatie van onze stad. We beschrijven nauwkeurig welke financiële risico's we onderscheiden. Daarbij beperken we ons niet tot statische risico's, maar nemen we ook langjarige, flexibele risico's mee. We maken scenario's inzichtelijk en bereiden ons hier zoveel mogelijk op voor.

Acties 2021	
Aantal acties: 6	
01. We beperken onze rente-uitgaven	
02. We treffen voorbereidingen voor een rechtmatigheidsverklaring door het college	
03. We implementeren de wijzigingen gemeentefondsmethodiek *Deze is over de verkiezingen van de Tweede Kamer heen getild. Op dit moment is het onduidelijk wanneer hier in Den Haag vervolg aan wordt gegeven.*	
04. We actualiseren ons financieel beleid	
05. We maken onze instellingscriteria en besteding reserves inzichtelijk	
06. We integreren de Staat van de stad in de IPC cyclus	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
1. Optimaal faciliteren van gemeentelijke taken passend bij het primaire proces		
Basisregistratie		0

Bedrijfsvoering *De verwachting is dat binnen het programma Duurzaam Wonen, Leven en Werken een tekort gaat ontstaan in het resultaat Bedrijfsvoering van 1,186 miljoen euro.* *Dit wordt veroorzaakt door een tekort bij SBF (652.000 euro) waar meerdere oorzaken voor aan te wijzen zijn:* *1. de inzet op functies waar geen dekking tegenover staat zoals inzet voor de Cockpit, Vertrouwenspersoon en Wetenschappelijke board;* *2. Langdurige ziekte (in combinatie met bovenformatief zijn)* *3. Meer vraag naar inzet van capaciteit dan beschikbaar is, waardoor inhuur noodzakelijk is.* *4. Als gevolg van aflopende reeksen intensiveringen is dekking voor personele kosten komen te vervallen.* *Daarnaast bij GPO en SIO een tekort door de coronacrisis (120.000 euro).* *Bij de Backoffice wordt de overschrijding veroorzaakt door hogere personeels- en inhuurkosten wegens ziekte (362.000 euro).* *Door ziekte bij nog een aantal andere afdelingen (52.000 euro).* *Hierbij is aangenomen dat de kosten voor het gebruik van het generatiepact uit het flankerend beleid worden vergoed. Anders wordt het tekort 327.000 euro hoger.*	▼	-1.186
Gemeentearchief	●	0
Interne dienstverlening *Het resultaat op dit product bestaat uit enkele voordelen vanwege achterblijvende uitgaven i.v.m. Corona en anderzijds uit enkele nadelen als gevolg van hogere kosten voor onder andere aangescherpte wet- en regelgeving en procesoptimalisatie van het gemeentelijke archief en hogere loonkosten vanwege ziekte en vroegtijdige vervanging bij uitstroom. Daarnaast worden t.b.v. de invoering van hybride werken mogelijk nog enkele additionele kosten verwacht.* *Bij de modernisering en reorganisatie van DDC is er van uitgegaan dat het op orde brengen van de processen m.b.t. primaire vastlegging en archivering van stukken met lopen de budgetten zou kunnen worden opgevangen. Deze modernisering blijft achter (289.000 euro nadelig).*	▼	-326
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	●	0
Regionale dienstverlening	●	0
Sport- en wijkaccommodaties	●	0
Vastgoedbedrijf *Als gevolg van het afstoten van maatschappelijk vastgoed is er een voordeel ontstaan van 250.000 euro op de personeelskosten en een voordeel van 100.000 euro op de materiële kosten* *Vanaf 2022 zal dit een structurele bijdrage van 225.000 euro aan de taakstelling rendement op de organisatie worden.*	★	350

2. Een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding

Algemene belastingen *Als gevolg van Corona zijn de terrassen grotendeels gesloten geweest en is het niet mogelijk om terrasprecario en andere uitstallingen te heffen. Dit zal naar verwachting resulteren in gederfde inkomsten van ongeveer 160.000 euro.*	▼	-160
Algemene inkomsten *Het voordeel op de algemene inkomsten bestaat uit:* *- Nadeel van 1.250.000 euro door een nog in te vullen taakstelling rendement op de organisatie. Concrete uitwerking van deze taakstelling volgt op korte termijn.* *- Voordeel van 1.651.000 euro door het incidenteel uitstellen van de opschalingskorting ten behoeve van het kunnen opvangen van negatieve financiële effecten voor corona.* *- Nadeel van 50.000 euro als gevolg van gemaakte Coronakosten* *- Nadeel van 120.000 euro als gevolg van hogere personeelskosten door tijdelijke bovenformatieve bezetting.*	★	231

Algemene uitkering		0
Rente & treasury *Het voordeel op treasury bestaat uit;* *- Nadeel van 540.000 euro door lagere renteopbrengsten als een gevolg van een afname van kapitaalgoederen (activa Riolering afgeboekt in de Gemeenterekening 2020).* *- Voordeel van 450.000 euro vanwege een hogere dividendopbrengst.* *- Voordeel van 190.000 euro door lagere rentelasten over de opgenomen geldleningen en kortlopende schulden vanwege de aanhoudende lage rentestanden.*		100
Totaal - Financiën en organisatie		**- 991**

Legenda: = tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

12. Om een reserve voor loon- en prijscompensatie in te stellen. Doel van de reserve is om knelpunten en overschotten met betrekking tot de compensatie van lonen en prijzen te voorkomen. In de begroting wordt ieder jaar een gemiddeld bedrag voor de stijging van lonen en prijzen toegevoegd. Voor de daadwerkelijke toekenning van compensatie voor gestegen lonen en prijzen zijn we afhankelijk van externe factoren (bijv. CAO ontwikkeling). Dit maakt dat de bedragen die hiervoor in de begroting worden opgenomen (positief of negatief) kunnen afwijken. Om deze schommelingen in het resultaat te voorkomen wordt deze reserve ingesteld. Er mag alleen gedoteerd worden aan, en onttrokken worden uit de reserve aan de stelpost loon- prijscompensatie (jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening). De maximale hoogte van de reserve wordt vastgesteld op 10 miljoen euro. Dit is 1 jaar loon- en prijscompensatie op basis van een 20 jarig gemiddelde (1,8% prijsstijging 2,9% loonstijging) en de maximale looptijd is voor onbepaalde tijd.

Wij stellen voor:

13. Om een bestemmingsreserve ‘Implementatie wetgeving informatievoorziening’ in te stellen (instellingsdatum boekjaar 2021), waar de middelen van het Rijk in het kader van de Wet open overheid en overige (toekomstige) wetgeving op het gebied van informatievoorziening in landen. Ook de middelen die bij de gemeentebegroting 2020-2023 beschikbaar gesteld zijn voor wetgeving op het gebied van informatievoorziening toevoegen aan deze reserve. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de implementatietijd van wetgeving nooit gelijk oploopt met door het rijk beschikbaar gestelde budgetten in de betreffende jaren (per jaarschijf). De uitgaven van het implementeren van de nieuwe wetgeving vinden, door vertraging in de vaststelling van deze wetgeving door het rijk en/of door jaaroverstijgende implementatietijd, veelal later plaats, waardoor de werkelijke uitgaven niet synchroon lopen met de ontvangen middelen in het betreffende boekjaar. Door deze middelen in de reserve implementatie wetgeving te storten maken we het mogelijk de bedragen in het betreffende implementatiejaar beschikbaar te hebben. Daarnaast zijn bij de gemeentebegroting middelen voor nieuwe wetgeving beschikbaar gesteld (zomernota 2021 knelpunt 18). Door de gemeente Losser zijn ook middelen t.b.v. de implementatie van wetgeving beschikbaar gesteld aan de gemeente Enschede. Deze middelen moeten ook beschikbaar blijven. Door deze aan de reserve toe te voegen maken we dit mogelijk. Ook middelen m.b.t. toekomstige wetgeving op het gebied van informatievoorziening kunnen aan deze reserve toegevoegd worden. De looptijd van deze reserve is t/m 31-12-2026. Dan wordt de reserve geëvalueerd en bekeken of de reserve nog moet blijven bestaan. Het maximum van de reserve bedraagt 5 miljoen euro. De dotatie aan de reserve vindt plaats uit toevoeging van rijksmiddelen tbv wetgeving op het gebied van informatievoorziening. De onttrekkingen gebeuren t.b.v. de implementatie wetgeving op het gebied van informatievoorziening in het betreffende uitvoeringsjaar.

Bijlage 1 Beslispunten

Deze paragraaf bevat beslispunten binnen de bevoegdheid van de Raad. Deze beslispunten zijn divers van aard en kunnen de instelling van een reserve betreffen, mutaties in de reserve, het beschikbaar stellen van een krediet of een overheveling van budgetten tussen producten onderling (voor zover dit effect heeft op de aard van de output en/of begrotingsprogramma overstijgende overhevelingen betreft). Voor een aanvullende toelichting verwijzen we naar het vorige hoofdstuk, stand van zaken 2021.

We stellen voor:

1. Om akkoord te gaan met de technische wijzigingen zoals opgenomen in bijlage 2 en de begroting te wijzigen.
2. Om de effecten uit de meicirculaire 2021 voor het begrotingsjaar 2021 te verwerken.
3. Om een lastenbudget van 190.472 euro structureel over te hevelen van het product Bedrijfsvoering (onderdeel Overhead) naar het product Beheer en Onderhoud openbare ruimte. Dit In verband met een organisatie-aanpassing binnen de afdeling Stadsdeelbeheer, waardoor er 2 fte zijn overgeheveld van Overhead naar Stadsdeelbeheer.
4. Om voor de openbare ruimte in Centrumkwadraat een krediet beschikbaar te stellen van 6.330.000 euro en deze te dekken uit de rijkssubsidie voor de woningbouwpuls voor een bedrag van 1.200.000 euro, de provinciale subsidie voor de stadsarrangementen van 1.000.000 euro en de ter beschikking gestelde kapitaallasten vanuit de Gemeentebegroting 2021 van 4.130.000 euro.
5. Om de baten en lasten voor het project Regeling Reductie Energiegebruik Woningen in de begroting 2021 op te nemen conform de subsidiebeschikking van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
6. Om meerdere budgetten te herverdelen in het kader van de AD gefinancierde organisatie. Per saldo zijn overheadkosten ten bedrage van 428.764 euro overgeheveld van meerdere producten van DWLW naar het product bedrijfsvoering.
7. Om 65.768,10 euro te onttrekken uit de reserve Maatschappelijke functie sport voor de dekking van de clusteropgave van sportvelden -en accommodaties ter realisering van de hiermee gemoeide taakstelling.
8. Om een lastenbudget van 64.247 euro structureel over te hevelen van het product Jeugdhulp en een lastenbudget van 64.247 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning centrumtaken (WMO) naar het product Ondersteuning Wijkteams (128.494 euro) ter dekking van de subsidie aan de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) voor de uitvoering van het project Woon-Stap.
9. Om een lastenbudget van 44.360 euro structureel over te hevelen van het product Jeugdhulp en een lastenbudget van 144.174 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning Lokaal (WMO) naar het product Ondersteuning wijkteams (188.534 euro) ter dekking van de subsidie aan de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) voor de inzet van wijkcoaches.
10. Om een lastenbudget van 89.392 euro over te hevelen van het product Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut van het programma Vitaal en Sociaal naar het product Bedrijfsvoering (onderdeel Overhead) van het programma Financiën en Organisatie ter dekking van de uitbreiding van de functie Manager DCW Werkroute.
11. Om 146.178 euro te onttrekken uit de reserve Vrouwenopvang voor dekking van de loon- en prijsstijging van de begroting 2021. Dit conform aanpassing van de indexering systematiek begroting Vrouwenopvang.

12. Om een reserve voor loon- prijscompensatie in te stellen (zie paragraaf 4.4).
13. Om een bestemmingsreserve ‘Implementatie wetgeving informatievoorziening’ in te stellen (instellingsdatum boekjaar 2021), waar de middelen van het Rijk in het kader van de Wet open overheid en overige (toekomstige) wetgeving op het gebied van informatievoorziening in landen. Ook de middelen die bij de gemeentebegroting 2020-2023 beschikbaar gesteld zijn voor wetgeving op het gebied van informatievoorziening toevoegen aan deze reserve.

Bijlage 2 Technische wijzigingen

Samenleving en bestuur

(TW-SenB-01)	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Bedrijfsvoering & stadsdeelsgewijs werken
Bedrag	293.745 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om 293.745 euro vanuit het product Bedrijfsvoering over te hevelen naar het product Stadsdeelsgewijs werken. We plaatsen de managementsassistentes (financieel/formatietechnisch) over naar ieder stadsdeel, zodat iedere stadsdeelmanager in 1 oogopslag inzicht heeft in de complete formatie en bezetting van alle medewerkers in dat stadsdeel.

(TW-SenB-02) Openbare Orde en Veiligheid	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Openbare orde en Veiligheid
Bedrag	In 2022 205.000 euro en vanaf 2023 structureel 410.000 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om het beschikbare gestelde bedrag voor Handhaving en veiligheid in de begroting 2021-2025 over te hevelen naar het product openbare orde en veiligheid.

(TW-SenB-03) Reserve Wijkbudgetten	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Stadsdeelgewijs werken
Bedrag	Incidenteel 278.700 euro in 2021
Omschrijving	Wij stellen voor om in 2021 278.700 euro te onttrekken aan de reserve wijkbudgetten. Dit is het bedrag dat in 2020 niet is besteed en is toegevoegd aan eerdergenoemde reserve. In 2021 wordt het bedrag dat niet is besteed ad 278.700 euro toegevoegd aan de reguliere wijkbudgetten 2021 conform de spelregels die hiervoor door uw raad zijn vastgesteld.

Duurzaam wonen, leven, werken

(TW-DWLW-01) AD Gefinancierde organisatie	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Stedelijke Ontwikkeling en Locatieontwikkeling
Bedrag	187.311 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een lastenbudget van 187.311 euro structureel over te hevelen van het product Stedelijke Ontwikkeling naar het product Locatieontwikkeling in het kader van de AD gefinancierde organisatie.

(TW-DWLW-02) Geluidssaneringen	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Bestemmingsplannen

Bedrag	127.800 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en baten van het product Bestemmen in 2021 te verhogen met 127.800 euro. Dit jaar starten we met twee saneringsprojecten, die worden gedekt uit subsidies.

(TW-DWLW-03) Overhevelen budget Wageler	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Stedelijke Ontwikkeling en Beheer en Onderhoud openbare Ruimte
Bedrag	101.821 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een lastenbudget van 101.821 euro structureel over te hevelen van het product Beheer en Onderhoud openbare ruimte naar het product Stedelijke ontwikkeling. Overheveling heeft te maken met educatieve en beherende taken in het Wageler en Ledeboerpark.

(TW-DWLW-04) Samen voegen bestaande kredieten Oost Boswinkel	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Investering Locatie ontwikkelingen en Investering Wegen
Bedrag	650.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om 650.000 euro vanuit het krediet Wegen 2021 over te hevelen naar het krediet bij Locatieontwikkeling voor het project oost Boswinkel. De kapitaallasten blijven conform Gemeentebegroting 2017 en 2021 in de producten Locatieontwikkeling en Wegen.

(TW-DWLW-05) Overheveling budget Opdrachtgever	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Locatie ontwikkeling en Grondbedrijf
Bedrag	36.075 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een deel van de dekking van het loonkostenbudget van de Opdrachtgever over te hevelen van product Locatieontwikkeling naar product Grondbedrijf.

(TW-DWLW-06) Project Maas	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Verkeersinfrastructuur en beleid
Bedrag	91.250 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om: 1. de baten en lasten van project Mobility as a service (Maas) met 46.250 euro op te hogen en 2. de baten en lasten van project p&r met 45.000 euro te verhogen. Voor deze projecten geldt dat de opgehoogde lasten door van derden verkregen middelen financieel worden afgedekt.

(TW-DWLW-07) Communale samenwerking afval	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Afvalstoffen
Bedrag	1.191.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen op basis van de communale samenwerking afval tussen de aandeelhoudende gemeenten Twence en Stadt Munster (2020)

(TW-DWLW-08) Bijdrage coporaties Dynamische investeringsagenda	
Programma	Duurzaam wonen leven werken
Product	Stedelijke ontwikkeling
Bedrag	150.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten te verhogen op basis van de bijdrage van de woningcorporaties voor het gezamenlijk werkbudget van de Dynamische investeringsagenda (DIA)

Vitaal en sociaal

(TW-VS-01) Aanpassing Rijkssubsidie Educatie	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	54.813 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Arbeidsmarktparticipatie, voor het onderdeel Educatie, met 54.813 euro structureel te verhogen. Deze verhoging is het gevolg van een hoger Rijksbudget voor Educatie

(TW-VS-02) Aanpassing Rijkssubsidie Onderwijsachterstandenbeleid	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	-212.562 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Onderwijs, voor het onderdeel Onderwijsachterstanden, incidenteel met 212.562 euro te verlagen. Deze verlaging is het gevolg van een lager beschikbaar subsidiebedrag voor de OAB dan in eerste instantie begroot.

(TW-VS-03) Aanpassing Rijkssubsidie Participatiewet	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud
Bedrag	994.178 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en de lasten op het product Algemene Bijstand Levensonderhoud met 994.178 te verhogen. Verhoging betreft enerzijds een aanpassing van het Rijksbudget voor de Participatiewet (BUIG) en anderzijds een aanpassing van de uitgaven op basis van de geactualiseerde prognose van de uitgaven Participatiewet.

(TW-VS-04) Tozo	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud
Bedrag	8.800.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Algemene Bijstand, onderdeel Tozo, met 8,8 miljoen euro te verhogen. Deze verhoging heeft betrekking op de verwachte uitkeringslasten voor het eerste halfjaar van 2021

(TW-VS-05) Aanpassing Rijkssubsidie RMC en VSV	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	782.467 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Onderwijs, onderdeel Leerplicht/RMC, met 782.467 euro structureel te verhogen. Deze verhoging betreft een ophoging van het Rijksbudget voor RMC met 39.720 euro en toevoeging van 742.747 euro aan Rijksmiddelen voor VSV (Vroegtijdig Schoolverlaten).

(TW-VS-06) Inzet voor product Sociale werkvoorzieningen en Nieuw Beschut	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Sociale werkvoorziening en Nieuw Beschut
Bedrag	50.540 euro Incidenteel en 25.000 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Sociale werkvoorziening en Nieuw Beschut in 2021 incidenteel met 50.540 euro op te hogen. Deze verhoging betreft de inzet van een projectmedewerker Duurzame Inzet (D.I). Deze wordt incidenteel gefinancierd vanuit het ESF budget. Daarnaast het voorstel om zowel de baten als de lasten vanaf 2021 structureel met 25.000 euro te verhogen. Deze verhoging betreft de dienstverlening richting de Stichting Werkgeverstaken Participatiewet Enschede (SWPE) conform uitvoeringsovereenkomst.

(TW-VS-07) Ophoging subsidie SMD voor project "Vroeg er op af"	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Inkomensondersteuning
Bedrag	56.160 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en de lasten op het product Inkomensondersteuning voor het jaar 2021 met 56.160 euro op te hogen. Aan de lastenkant wordt de subsidie voor het project “Vroeg er op af” toegevoegd aan het subsidiebudget van de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD). Aan de batenkant wordt de bijdrage vanuit het project “Vroeg er op af” toegevoegd.

(TW-VS-08) Verschuiving maatwerk naar voorliggende voorzieningen	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Algemene maatschappelijke voorzieningen
Bedrag	300.992 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een lastenbudget van 20.000 euro, 234.992 euro en 46.000 euro structureel over te hevelen van de respectievelijke producten Arbeidsmarktparticipatie, Ondersteuning Lokaal (WMO) en Ondersteuning Wijkteams. De overheveling komt voort uit de beweging van maatwerk budget naar voorliggende voorzieningen.

TW-VS-09 Vervallen

(TW-VS-10) Samenvoegen budget adviesraden Sociaal Domein	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Algemene maatschappelijke voorzieningen
Bedrag	11.937 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een lastenbudget van 8.050 euro en 3.887 euro structureel over te hevelen van de respectievelijke producten Algemene bijstand en levensonderhoud en Sport en Gezondheid. Dit om de afzonderlijke budgetten van de vier adviesraden samen te voegen ter dekking van de opgerichte Bewoners Adviesraad Sociaal (BAS).

(TW-VS-11) Aanpassing Rijkssubsidie RMC	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	280.712 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als de lasten van het product Onderwijs, onderdeel Leerplicht/RMC, met 280.712 euro incidenteel te verhogen. Deze verhoging betreft een extra ophoging van het Rijksbudget voor RMC met 280.712 euro.

TW-VS-12 Vervallen

(TW-VS-13) Leerlingenvervoer	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	-19.856 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en de lasten op het product Onderwijs, onderdeel Leerlingenvervoer, met 19.856 te verlagen. Verlaging aan de batenkant betreft lagere Eigen bijdragen leerlingenvervoer. Mutatie aan de lastenkant betreft enerzijds een ophoging van het budget voor de Busbegeleiding met 79.421 euro en anderzijds een verlaging met 99.277 euro voor de budgetten voor de fiets en ov-vergoeding en het leerlingenvervoer per bus.

(TW-VS-14) Rijkssubsidie uitvoering lokaal Sportakkoord	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	152.000 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2021 met 152.000 euro. Dit betreft middelen vanuit de Regeling specifieke uitkering Sport ten behoeve van de uitvoering van het lokaal Sportakkoord (72.000 euro vanuit 2020 en 80.000 euro voor 2021).

(TW-VS-15) Rijkssubsidie uitvoering lokaal Sportakkoord aanvulling financiële impuls	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	80.000 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2021 met 80.000 euro. Dit betreft een ophoging van het budget 2021 met 80.000 euro vanuit de Regeling specifieke uitkering Sport ten behoeve van de uitvoering van het lokaal Sportakkoord. De bestrijding van het corona virus heeft flinke gevolgen voor de lokale sport en beweeg aanbieders. Dit is een financiële impuls als aanvulling op het uitvoeringsbudget van het lopende lokale Sportakkoord waarmee het kabinet beoogt om waar dat mogelijk is het sporten en bewegen te bevorderen in een tijd waarin dat door de coronamaatregelen lastig is. Sporten en bewegen is echter van belang voor zowel de fysieke als mentale gezondheid van mensen

(TW-VS-16) Actieprogramma Grip op verwardheid trainingsplan gemeentelijke teams	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	77.925 euro Incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2021 met 77.925 euro. Dit betreft het actieprogramma Grip op verwardheid en omvat het trainingsplan voor gemeentelijke teams met betrekking tot “Eerste Hulp bij Psychische Kwetsbaarheid en niet zichtbare beperkingen en onbegrepen gedrag in de gemeente Enschede. Voor dit trainingsplan is subsidie aangevraagd en beschikbaar gesteld door ZonMw.

TW-VS-17 vervallen

Financiën en organisatie

TW-FO-01 - Elimineren van interne lasten en baten t.b.v. wet- en regelgeving	
Programma	Alle
Product	Alle
Bedrag	15 miljoen euro, structureel
Omschrijving	We stellen voor om de lasten en baten te verlagen met 15 miljoen euro. Deze wijziging is het gevolg van het aanpassen van de administratie aan de wet- en regelgeving (Bbv) en CBS voorschriften (Iv3, informatie voor derden). Een doorbelasting van kosten werd voorheen additioneel begroot als interne last en interne bate. Deze interne lasten en baten zijn geëlimineerd met als gevolg een verlaging van 15 miljoen op zowel de lasten als de baten (per saldo nul euro). Het elimineren van deze interne lasten en baten leidt tot verschuivingen tussen producten. Een andere oorzaak voor de verschuivingen is het gevolg van het actualiseren van de allocatie van uren aan de diverse producten.

(TW-FO-02) Contributiebijdrage Vakbonden	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening & algemene inkomsten
Bedrag	30.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten bij Interne Dienstverlening op te hogen met 30.000 euro ter dekking van de werkgeversbijdrage van de gemeente Enschede voor contributie van de vakbonden, conform de CAO-afspraken. De lasten worden gedekt uit de stelpost loon- en prijscompensatie.

(TW-FO-03) Invulling taakstelling	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening & Ondersteuning college en B&W
Bedrag	60.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om 60.000 euro incidenteel over te hevelen van interne dienstverlening naar ondersteuning college en B&W om invulling te geven aan de taakstelling in 2021.

(TW-FO-04) Loon- en prijscompensatie	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Algemene inkomsten, alle producten
Bedrag	6 miljoen structureel vanaf 2022
Omschrijving	Wij stellen voor om de budgetten gemeentebreed op te hogen als compensatie voor de stijging van de lonen en prijzen vanaf 2022. Het hiervoor beschikbare bedrag van ruim 6 miljoen euro over te hevelen vanuit de stelpost loon- prijscompensatie (product algemene inkomsten) naar de diverse producten in de gemeentebegroting. De compensatie is gebaseerd op 1,4% prijs- en 1,5% loonindexatie.

TW-FO-05 vervallen

(TW-FO-06) DVO Losser	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Regionale Dienstverlening
Bedrag	178.200 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om de inkomsten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomst met Losser structureel te verhogen op basis van de gemaakte afspraken met Losser. Het betreft een aanpassing in de DVO van 178.200 euro. Tegenover deze hoge inkomsten staat een even grote verhoging van de lasten.

(TW-FO-07) Voorziening risico opslag	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Rente en Treasury
Bedrag	144.047 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om 144.047 euro in de voorziening MST te doteren. Deze herrubricering is op aangeven van de accountant bij de jaarrekening 2020. In plaats van storten in de algemene reserve is hiervoor nu een aparte voorziening aangemaakt.

Bijlage 3 Begrotingswijzigingen

Deze bijlage bevat zowel niet-technische als technische begrotingswijzigingen.

Niet technische wijzigingen:

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2021	2022	2023	2024	2025
Beslispunt 2: Meicirculaire, na besluitvorming	Diverse programma's	Diverse producten	Lasten	pm	pm	pm	pm	pm
			Baten	pm	pm	pm	pm	pm
Beslispunt 3: Stadsdeelbeheer BP-DWLW-01	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	190.472	190.472	190.472	190.472	190.472
	Financiën en organisatie	Bedrijfsvoering	Lasten	-190.472	-190.472	-190.472	-190.472	-190.472
Subtotaal - beslispunt BP-DWLW-01				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 4: Centrumkwadraat BP-DWLW-02	Duurzaam wonen, leven en werken	N.v.t.						
Subtotaal beslispunt BP-DWLW-02				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 5: Regeling Reductie Energiegebruik woningen BP-DWLW-03	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Lasten	1.849.850	0	0	0	0
			Baten	-1.849.850	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-DWLW-03				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 6: Budgetoverheveling overhead BP-DWLW-04	Duurzaam wonen, leven en werken	Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Lasten	-1.076	-1.076	-1.076	-1.076	0
		Grondbedrijf	Lasten	-8.033	-8.033	-8.033	-8.033	0
		Locatieontwikkeling	Lasten	-390.258	-390.258	-390.258	-390.258	0
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	-8.166	-8.166	-8.166	-8.166	0

		Verkeersinfrastructuur en beleid	Lasten	-11.631	-11.631	-11.631	-11.631	0
		Versterken economische structuur	Lasten	-9.600	-9.600	-9.600	-9.600	0
	Financiën en organisatie	Bedrijfsvoering	Baten	428.764	428.764	428.764	428.764	0
Subtotaal - beslispunt BP-DWLW-04				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 7: Clusteropgave sportvelden en accommodaties BP-VS-01	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Onttrekking reserves	-65.768	0	0	0	0
			Lasten	65.768	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-VS-01				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 8: Project Woon-Stap BP-VS-02	Vitaal en sociaal	Jeugdhulp	Lasten	-64.247	-64.247	-64.247	-64.247	0
		Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	-64.247	-64.247	-64.247	-64.247	0
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	128.494	128.494	128.494	128.494	0
Subtotaal - beslispunt BP-VS-02				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 9: Inzet wijkcoaches BP-VS-03	Vitaal en sociaal	Jeugdhulp	Lasten	-44.360	-44.360	-44.360	-44.360	0
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	-144.174	-144.174	-144.174	-144.174	0
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	188.534	188.534	188.534	188.534	0
Subtotaal - beslispunt BP-VS-03				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 10: Manager DCW Werkroute BP-VS-04	Vitaal en sociaal	Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	-89.392	-89.392	-89.392	-89.392	0
	Financiën en organisatie	Bedrijfsvoering	Lasten	89.392	89.392	89.392	89.392	0
Subtotaal - beslispunt BP-VS-04				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 11: Indexering begroting Vrouwenopvang BP-VS-05	Vitaal en sociaal	Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Onttrekking reserves	-146.178	0	0	0	0
			Lasten	146.178	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-VS-05				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Beslispunt 12: Instellen reserve LPC, begrotingswijziging volgt na besluitvorming	Financiën en organisatie	N.v.t.		pm	pm	pm	pm	pm
Beslispunt 13: Instelling bestemmingsreserve 'Implementatie wetgeving informatievoorziening', begrotingswijzging volgt na besluitvorming	Financiën en organisatie	N.v.t.		pm	pm	pm	pm	pm
Totaal				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Technische wijzigingen:

Conform Bijlage1/beslispunt 1

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2021	2022	2023	2024	2025
TW-DWLW-01	Duurzaam wonen, leven en werken	Locatieontwikkeling	Lasten	187.311	187.311	187.311	187.311	0
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	-187.311	-187.311	-187.311	-187.311	0
TW-DWLW-02	Duurzaam wonen, leven en werken	Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	Lasten	127.800	0	0	0	0
			Baten	-127.800	0	0	0	0
TW-DWLW-03	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	-101.821	-93.471	-93.471	-93.471	-93.471
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	101.821	93.471	93.471	93.471	93.471
TW-DWLW-05	Duurzaam wonen, leven en werken	Grondbedrijf	Lasten	36.075	36.075	36.075	36.075	36.075
		Locatieontwikkeling	Lasten	-36.075	-36.075	-36.075	-36.075	-36.075
TW-DWLW-06	Duurzaam wonen, leven en werken	Verkeersinfrastructuur en beleid	Lasten	91.250	0	0	0	0
			Baten	-91.250	0	0	0	0
TW-DWLW-07	Duurzaam wonen, leven en	Afvalstoffen	Lasten	1.191.000	0	0	0	0

	werken		Baten	-1.191.000	0	0	0	0
TW-DWLW-08	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Lasten	150.000	0	0	0	0
			Baten	-150.000	0	0	0	0
TW-FO-01	Samenleving en bestuur	Bezwaar en beroep	Lasten	0	0	0	0	0
		College van B&W	Lasten	29	29	30	30	0
		Klachtencommissariaat	Lasten	1	1	1	1	0
		Ondersteuning College van B&W en directie	Lasten	40	41	38	38	0
		Openbare orde en veiligheid	Lasten	-65.091	-65.091	-65.094	-65.094	0
			Baten	65.000	65.000	65.000	65.000	0
		Publieksdienstverlening	Lasten	-135.348	-145.553	-156.827	-102.118	0
			Baten	-123.000	-123.000	-123.000	-123.000	0
		Raad en commissies	Lasten	2	-5	-4	-5	0
		Stadsdeelsgewijs werken	Lasten	-181.135	-181.135	-184.569	-181.136	0
			Baten	100.000	100.000	100.000	100.000	0
		Verkiezingen	Lasten	30.028	30.028	30.028	30.028	0
	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	-860.016	-866.139	-873.372	-873.372	0
			Baten	862.438	868.566	875.800	875.800	0
		Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	Lasten	-770.139	-783.947	-798.028	-812.392	0
			Baten	770.137	783.943	798.026	812.390	0
		Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Lasten	-1	0	-3	-3	0
		Dienstverlening aan ondernemers	Lasten	1.080	1.080	1.080	1.080	0
		Grondbedrijf	Lasten	0	0	0	1	0

			Baten	0	0	0	0	0
		Locatieontwikkeling	Lasten	-1	-1	0	0	0
		Parkeerbeheer	Lasten	-499.995	-499.996	-499.995	-499.995	0
		Riolering	Lasten	0	1	2	2	0
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	-104.584	-102.184	-99.347	-99.348	0
		Verkeersinfrastructuur en beleid	Lasten	1	0	0	0	0
		Versterken economische structuur	Lasten	-2	-3	-1	-1	0
	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	63.191	63.191	63.191	63.191	0
		Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	133.868	109.509	109.508	109.508	0
			Baten	-80.512	-80.512	-80.512	-80.512	0
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	-969.757	-980.415	-980.416	-980.415	0
			Baten	-107.350	-107.350	-107.350	-107.350	0
		Inkomensondersteuning	Lasten	26.132	26.132	26.132	26.132	0
			Baten	-46.212	-46.212	-46.212	-46.212	0
		Jeugdhulp	Lasten	-2.756	-9.386	-9.386	-9.386	0
		Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	-85.581	-12.792	-12.792	-12.792	0
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	-2.399	-6.816	-6.816	-6.816	0
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	-200.207	-200.203	-200.203	-200.203	0
		Onderwijs	Lasten	-109.543	-127.480	-20.131	-20.131	0
			Baten	-18.000	-18.000	-125.350	-125.350	0
		Schuldhulpverlening	Lasten	-6.402	-6.401	-6.401	-6.401	0
		Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	-3.040.127	-3.040.083	-3.040.080	-3.040.080	0
			Baten	1.621.400	1.621.400	1.621.400	1.621.400	0

		Sport en Gezondheid	Lasten	10.096	1.262	1.262	1.262	0
	Financiën en organisatie	Algemene inkomsten	Lasten	-3.864.138	-3.860.405	-3.860.893	-3.860.894	0
			Baten	4.361.210	4.357.476	4.357.959	4.357.959	0
		Basisregistratie	Lasten	254.855	255.047	254.713	255.951	0
			Baten	-165.951	-165.951	-165.951	-165.951	0
		Bedrijfsvoering	Lasten	-483.827	-473.964	-460.156	-519.537	0
			Baten	595.819	593.416	590.579	590.579	0
		Gemeentearchief	Lasten	46.972	47.081	47.081	47.081	0
		Interne dienstverlening	Storting reserves	143.786	143.786	143.786	143.786	0
			Onttrekking reserves	36.310	42.940	50.870	61.540	0
			Lasten	-4.162.319	-4.105.458	-3.997.787	-3.913.048	0
			Baten	6.962.073	6.898.623	6.784.277	6.688.869	0
		Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	Lasten	32	-2	-2	-2	0
		Regionale dienstverlening	Storting reserves	-143.786	-143.786	-143.786	-143.786	0
			Onttrekking reserves	-36.310	-42.940	-50.870	-61.540	0
			Lasten	-17.212	-10.582	-2.651	8.019	0
			Baten	197.204	197.204	197.204	197.204	0
		Vastgoedbedrijf	Onttrekking reserves	6.300	6.300	6.300	6.300	0
			Lasten	-515.253	-835.434	-879.415	-924.144	0
			Baten	508.919	829.134	873.114	917.843	0
TW-FO-02	Financiën en organisatie	Algemene inkomsten	Lasten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	0
		Interne dienstverlening	Lasten	30.000	30.000	30.000	30.000	0

TW-FO-03	Samenleving en bestuur	Ondersteuning College van B&W en directie	Lasten	60.000	0	0	0	0
	Financiën en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	-60.000	0	0	0	0
TW-FO-04	Samenleving en bestuur	Bezwaar en beroep	Lasten	0	28.440	28.440	28.440	28.440
		College van B&W	Lasten	0	24.571	24.577	24.577	24.577
		Klachtencommissariaat	Lasten	0	4.428	4.428	4.428	4.428
		Ondersteuning College van B&W en directie	Lasten	0	61.656	61.656	61.656	61.656
		Openbare orde en veiligheid	Lasten	0	251.571	249.722	249.722	249.722
		Publieksdienstverlening	Lasten	0	55.877	54.166	67.128	67.128
		Raad en commissies	Lasten	0	35.022	35.022	35.022	35.022
		Regionale samenwerking	Lasten	0	3.066	3.066	3.066	3.066
		Stadsdeelsgewijs werken	Lasten	0	60.328	60.280	60.328	60.328
		Verkiezingen	Lasten	0	4.882	4.882	4.882	4.882
	Duurzaam wonen, leven en werken	Afvalstoffen	Lasten	0	271.047	271.047	271.047	271.047
			Baten	0	-265.892	-265.892	-265.892	-265.892
		Begraafplaatsen	Lasten	0	15.504	15.504	15.504	15.504
			Baten	0	-5.926	-5.926	-5.926	-5.926
		Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	0	352.612	352.713	352.711	352.711
			Baten	0	-28.098	-28.098	-28.098	-28.098
		Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	Lasten	0	131.992	134.777	134.777	134.777
			Baten	0	-50.007	-49.744	-49.744	-51.625
		Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Lasten	0	294.094	292.488	291.130	291.130
			Baten	0	-254	-254	-254	-254

		Dienstverlening aan ondernemers	Lasten	0	12.292	12.892	12.892	12.892
		Duurzaamheid	Lasten	0	1.830	28	28	28
		Grondbedrijf	Lasten	0	1.987	1.987	1.987	1.987
		Locatieontwikkeling	Lasten	0	42.320	41.571	41.571	41.571
		Parkeerbeheer	Lasten	0	86.919	87.250	94.492	94.492
			Baten	0	-86.919	-87.250	-94.492	-94.492
		Riolering	Lasten	0	51.758	52.033	52.033	52.033
			Baten	0	-51.754	-52.030	-52.030	-52.030
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	0	21.790	21.790	21.790	21.790
		Verkeersinfrastructuur en beleid	Lasten	0	27.221	27.221	27.221	27.221
		Versterken economische structuur	Lasten	0	58.904	56.695	57.406	57.406
	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	0	97.405	97.405	97.405	94.162
		Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	0	181.272	181.272	181.272	181.272
			Baten	0	-4	-4	-4	-4
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	0	261.451	261.451	261.451	238.426
		Inkomensondersteuning	Lasten	0	183.277	183.281	185.651	184.973
		Jeugdhulp	Lasten	0	768.468	766.598	766.598	766.598
		Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	0	131.052	131.052	131.052	131.052
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	0	773.798	773.589	772.141	772.141
			Baten	0	-1.266	-1.266	-1.266	-1.266
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	0	199.801	199.801	199.801	199.746
		Onderwijs	Lasten	0	104.722	103.280	104.499	95.121
		Schuldhulpverlening	Lasten	0	49.280	49.280	46.912	46.714

		Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	0	136.843	136.517	136.333	139.140
			Baten	0	-33.073	-30.973	-30.273	-30.273
		Sport en Gezondheid	Lasten	0	223.306	221.411	221.411	221.411
			Baten	0	-377	-377	-377	-377
	Financiën en organisatie	Algemene belastingen	Lasten	0	26.961	26.961	26.961	26.961
		Algemene inkomsten	Lasten	0	-5.333.518	-5.321.288	-5.335.693	-5.305.553
		Basisregistratie	Lasten	0	22.961	22.956	22.975	22.975
		Bedrijfsvoering	Lasten	0	81.161	81.312	80.428	80.427
		Gemeentearchief	Lasten	0	6.954	6.954	6.954	6.954
		Interne dienstverlening	Storting reserves	0	-2.800	-1.400	0	0
			Lasten	0	654.079	650.097	651.053	651.053
			Baten	0	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120
		Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	Lasten	0	63.683	63.683	63.683	63.683
			Baten	0	-11.367	-11.367	-11.367	-11.367
		Regionale dienstverlening	Lasten	0	5.404	5.467	5.731	5.731
		Sport- en wijkaccommodaties	Lasten	0	59	59	59	59
		Vastgoedbedrijf	Storting reserves	0	84.492	84.492	84.492	84.492
			Onttrekking reserves	0	-19.565	-19.571	-19.571	-19.571
			Lasten	0	26.757	26.763	26.763	26.763
			Baten	0	-85.846	-85.846	-85.846	-85.846
TW-SB-01	Samenleving en bestuur	Stadsdeelsgewijs werken	Lasten	293.745	293.745	293.745	293.745	0
	Financiën en organisatie	Bedrijfsvoering	Lasten	-293.745	-293.745	-293.745	-293.745	0
TW-SB-02	Samenleving en bestuur	Openbare orde en veiligheid	Lasten	0	205.000	410.000	410.000	410.000

	Duurzaam wonen, leven en werken	Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	Lasten	0	-205.000	-410.000	-410.000	-410.000
TW-SB-03	Samenleving en bestuur	Stadsdeelsgewijs werken	Onttrekking reserves	-278.700	0	0	0	0
			Lasten	278.700	0	0	0	0
TW-VS-01	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	54.813	54.813	54.813	54.813	0
			Baten	-54.813	-54.813	-54.813	-54.813	0
TW-VS-02	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	-212.562	0	0	0	0
			Baten	212.562	0	0	0	0
TW-VS-03	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	994.178	994.178	994.178	994.178	-837.272
			Baten	-994.178	-994.178	-994.178	-994.178	837.272
TW-VS-04	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	8.800.000	0	0	0	0
			Baten	-8.800.000	0	0	0	0
TW-VS-05	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	782.467	782.467	782.467	782.467	52.521
			Baten	-782.467	-782.467	-782.467	-782.467	-52.521
TW-VS-06	Vitaal en sociaal	Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	168.140	25.000	25.000	25.000	0
			Baten	-168.140	-25.000	-25.000	-25.000	0
TW-VS-07	Vitaal en sociaal	Inkomensondersteuning	Lasten	56.160	0	0	0	0
			Baten	-56.160	0	0	0	0
TW-VS-08	Vitaal en sociaal	Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	300.992	300.992	300.992	300.992	0
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	0
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	-234.992	-234.992	-234.992	-234.992	0
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	-46.000	-46.000	-46.000	-46.000	0
TW-VS-10	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	-8.050	-8.050	-8.050	-8.050	0

		Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	11.937	11.937	11.937	11.937	0
		Sport en Gezondheid	Lasten	-3.887	-3.887	-3.887	-3.887	0
TW-VS-11	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	280.712	0	0	0	0
			Baten	-280.712	0	0	0	0
TW-VS-13	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	-19.856	-19.856	-19.856	-19.856	-19.856
			Baten	19.856	19.856	19.856	19.856	19.856
TW-VS-14	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	152.000	0	0	0	0
			Baten	-152.000	0	0	0	0
TW-VS-15	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	80.000	0	0	0	0
			Baten	-80.000	0	0	0	0
TW-VS-16	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	77.925	0	0	0	0
			Baten	-77.925	0	0	0	0
Totaal				**-29**	**5.476**	**5.491**	**5.490**	**0**

Wijzigingen Middelenkader

Worden opgesteld nadat het middelenkader (hoofdstuk 3) is vastgesteld.

Bijlage 4 Toelichting onderwerpen niet opgenomen in Middelenkader

Onderwerp in duizend euro	2022	2023	2024	2025
Aflopende reeksen				
1. Eikenprocessierups korte termijnaanpak	0	550	550	550
2. Continueren inzet PGJ	0	0	167	167
3. LEA-agenda na 2022	0	pm	pm	pm
Wettelijke taak zonder middelen				
4. Wegvallen GIDS middelen	0	0	pm	pm
5. Duurzaamheid: organisatiecapaciteit warmtetransitie	200	pm	pm	pm
6. Kennispunt bouwen en milieu	pm	pm	pm	pm
7. Laadpalen bredere uitrol	175	175	175	175
8. Kabels en leidingen op orde vanuit wetgeving	60	60	pm	pm
9. Woonwagenstandplaatsen	1.200	0	0	0
Nieuw beleid en visies				
10. 700 jarig bestaan Enschede	0	0	pm	pm
11. Toerisme en handhaving permanente bewoning	60	60	60	60
12. Uitbreiding toezichthouders	80	pm	pm	pm
13. Vervangingsinvesteringen kunstgras	0	0	0	29
14. Cultuurhistorie	175	175	175	175
15. Investeren in mobiliteit plusscenario (excl. centrumkwadraat)	1.700	1.700	1.700	1.700
16. Beleidscapaciteit Fysiek	200	200	200	200
17. Vervanging groen volkspark	0	50	65	130
18. Uitrol 5G	75	50	0	0
19. Welcoming City beleid	75	75	75	75
20. Budget/fonds preventie (gezondheid, sport en leefstijl)	0	0	0	0
21. Bospercelen	60	60	60	60
22. Onderhoud speeltuinen	pm	pm	pm	pm
23. Lobbycapaciteit investeringsagenda	100	100	100	100
24. Onderhoud speeltuinen	pm	pm	pm	pm
Totaal	**4.160**	**3.255**	**3.327**	**3.420**

Toelichting op niet opgenomen onderwerpen

1. Eikenprocessierups korte termijn aanpak
Voor het tot een acceptabel niveau reduceren van de plaag voor de komende jaren is het noodzakelijk preventief te spuiten en weg te zuigen. Hiervoor is 550.000 euro per jaar nodig. Het reduceren van de plaag door het herstel van natuurlijk evenwicht is iets voor de lange termijn waarmee dus inzet op korte termijn nog noodzakelijk blijft.

2. Continueren inzet PGJ
Na 2022 vervallen de GIDS middelen die we nu inzetten ten behoeve van Pedagogische Gezinsbegeleiding Jeugd (door de GGD). We willen PGJ graag behouden vanuit de lijn van het versterken van algemene/voorliggende voorzieningen. Uit de laatste uitkering van 2022 willen deze voorziening t/m 2023 financieren. Vanaf 2024 is er voor de PGJ geen dekking meer aanwezig

3. LEA-agenda na 2022
De huidige Lokaal Educatieve Agenda eindigt in 2022 en daarmee ook de financiering. In het kader van de LEA alleen in 2022 nog een budget is gereserveerd. Voor de jaren daarna is er geen of nauwelijks budget gereserveerd voor onderwijs omdat dit afgelopen keren door de nieuwe coalitie beschikbaar is gesteld.

4. Wegvallen GIDS middelen
De GIDS middelen zijn niet meer beschikbaar na 2022. Op deze middelen is een structurele taakstelling ingeboekt die zonder deze middelen niet meer realiseerbaar is.

5. Duurzaamheid: organisatiecapaciteit warmtetransitie
De gemeente heeft bij de ondertekening van het klimaatakkoord een stevige en omvangrijke rol gekregen als regisseur van de grootste verbouwing van Nederland, de warmtetransitie. Er is landelijk een artikel 2 onderzoek uitgevoerd om de kosten van het klimaatakkoord in beeld te brengen. Vanwege de verkiezingen is nog niet duidelijk wat de vertaling wordt naar financiële middelen voor gemeenten. Daarom willen we vooruitlopend op deze onduidelijkheid bij de zomernota structureel middelen reserveren. Daarmee wordt het mogelijk op basis van de incidentele middelen van 2021 (200.000 euro) structureel extra capaciteit te realiseren, omdat we dan de zekerheid hebben dat we daarvoor ook na 2021 budget hebben. Mogelijk is bij de begrotingsbehandeling in het najaar duidelijk in hoeverre dit voldoende is.

6. Kennispunt bouwen en milieu
Vanuit het cluster Omgeving & Recht is er behoefte aan een brede kennispunten (waar beleid, uitvoering en specialisme samenkomt) op de onderwerpen Bouwen en Milieu. Dit zijn kennispunten waar ingewikkelde vraagstukken rondom actuele beleidsthema' zoals stikstof/PFAS/MER belegd kunnen worden, wetswijzigingen bewaakt en geanalyseerd worden en de consequenties daarvan inzichtelijk worden gemaakt. Betreft geen financiële claim vanuit Omgeving & Recht op de zomernota, maar een organisatorische/ beleid wens waar binnen Domein Fysiek aandacht voor wordt gevraagd.

7. Laadpalen bredere uitrol
Vanuit het Klimaatakkoord is er met de Nationale Agenda Laadinfra (NAL) beleid vastgesteld om de implementatie van laadinfrastructuur voor elektrische auto's te versnellen. Deze NAL is door vertaald naar regionale agenda's op provinciaal niveau om gemeenten aan zetten en te ondersteunen een visie op laadinfrastructuur en een plaatsingsbeleid vast te stellen en deze de komende jaren in samenwerking met marktpartijen te implementeren. Dit kan gezien worden als "wettelijke taak" vanuit het oogpunt dat wij een "plicht" naar onze inwoners hebben laadvoorzieningen te plaatsen als daar om gevraagd wordt. Dit vraagt van gemeenten de inspanning , en dus ook van de gemeente Enschede, de komende jaren te investeren in extra beleids- en uitvoeringcapaciteit om de versnelling van het tempo van het plaatsen van laadpalen op te kunnen vangen. Op dit moment door vertaald naar regionale agenda's op provinciaal niveau om gemeenten aan zetten en te ondersteunen een visie op laadinfrastructuur en een plaatsingsbeleid vast te stellen en deze de komende jaren in

samenwerking met marktpartijen te implementeren. Dit kan gezien worden als “wettelijke taak” en vraagt van gemeenten, en dus ook van de gemeente Enschede, de komende jaren te investeren in extra beleids- en uitvoeringcapaciteit om de versnelling van het tempo van het plaatsen laadpalen op te kunnen vangen.

8. Kabels en leidingen op orde vanuit wetgeving
De druk op de ondergrond neemt steeds verder toe. Daarnaast verandert wet- en regelgeving en krijgt de gemeente een steeds grotere rol en meer verantwoordelijkheden als opdrachtgever voor graafwerkzaamheden, netbeheerder (b.v. riolering) en toezichthouder . Dit vraagt dat we versneld processen rond kabels en leidingen op orde brengen, rollen duidelijker vastleggen en taken en verantwoordelijkheden binnen de organisatie beleggen. Alleen dan kunnen we blijven voldoen aan onze (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden op dit gebied. En alleen dan kunnen we negatieve effecten, zoals hoge kosten en imagoschade, voorkomen. Er loopt een onderzoek naar wat hiervoor nodig is. Hiervoor kan incidenteel dekking gevonden worden (2021) bij de bodemgelden. Structureel zijn hier extra middelen voor nodig.

9. Woonwagenstandplaatsen
Er ligt een vraag naar ongeveer 20-24 nieuwe standplaatsen verdeeld over drie locaties. Bij een eerste globale berekening van een grondexploitatie kwam een tekort aan het licht van 1,7 miljoen euro op de exploitatie. Op basis van de BBV moet de gemeente hiervoor een grondexploitatie openen en onze eigen regels zeggen dat we geen tekortexploitaties mogen openen. Vanuit het Rijk hebben wij 455.000 euro subsidie gekregen. Hiervoor hopen we 7-8 standplaatsen te kunnen realiseren. Om de overige standplaatsen te kunnen realiseren is nog 1,2 miljoen nodig.

10. 700 jarig bestaan Enschede
Enschede bestaat in 2025 700 jaar. Dit kunnen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Inmiddels is opdracht gegeven om in afstemming met de burgemeester te komen tot een bestuursopdracht. Onderdeel van de bestuursopdracht is het in beeld brengen van de kosten. Gemeenten van gelijke omvang, die Enschede zijn voorgegaan in dit soort Jubilea hebben hiervoor in het verleden budgetten oplopend tot 700.000 euro gereserveerd. Het is goed om deze reeds nu te benoemen, maar nu geen claim leggen in de huidige zomernota.

11. Toerisme en handhaving permanente bewoning
Voor projectmatige aanpak van vraagstukken inzake permanente bewoning campings, onderhoud toeristische routes en doorontwikkeling toeristische infrastructuur zijn middelen nodig. In 2020 is de toeristenbelasting met 100% verhoogd. Het is daarom niet reëel dit bedrag te dekken door deze belasting wederom te verhogen. We stellen voor het bedrag van 60.000 euro te dekken uit een deel van de opbrengst van de toeristenbelasting.

12. Uitbreiding toezichthouders
Met de huidige capaciteit richten we ons volledig op het Barrièremodel en signalen die we ontvangen. Er is geen ruimte om aan de voorkant proactief onderzoeken op te pakken of om gestructureerd onderzoeken naar PGB’s te doen. We hebben op dit moment bijna 400 aanbieders. Het is waarschijnlijk dat er bij een nieuwe aanbesteding minder aanbieders zullen zijn. Dit leidt niet tot minder onderzoeken, omdat uit landelijke ervaringen blijkt dat er wordt gewerkt met vele onder-aanbieders.

13. Vervangingsinvestering kunstgras
Dit betreft de hogere kosten van de aanleg van kunstgrasvelden indien niet meer gebruik wordt gemaakt rubber-infill zoals opgenomen in het raadsbesluit begin dit jaar. Het effect van deze meerkosten uit het raadbesluit bereikt in 2026 het structurele niveau van 82.500 euro.

14. Cultuurhistorie
Cultuurhistorie is van groot belang voor de stedelijke aantrekkingskracht voor jong talent, nieuwe bewoners, ondernemers en bezoekers. De historische aantrekkingskracht van onze stad bruist. Als straks de crisis voorbij is kunnen we gebruik maken van de kansen die de stad heeft in het post-coronatijdperk. In de huidige begroting is slechts een deel van de daarvoor noodzakelijke middelen beschikbaar: 100.000 euro per jaar voor de uitvoering van wettelijke taken (voor ‘de basis op orde’ en actualisatie van de cultuurhistorische waardenkaart).

Er is echter meer structurele capaciteit nodig omdat bij vrijwel alle nieuwe fysieke ontwikkelingen in de stad cultuurhistorie een rol speelt. Tevens moeten we het beleid actualiseren om aan te sluiten bij eisen van de Omgevingswet. Concreet is een er is nu geen structurele capaciteit daarvoor bij beleid terwijl er zeker 1 fte nodig is, naast 1 fte in de uitvoering. Dit vraagt om structureel 175.000 euro ingaande 2022. In het door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma is reeds aangekondigd dat we hiervoor in de zomernota aandacht gaan vragen.

Binnen Omgeving & Recht is geen ruimte om hier een concrete dekkingsmaatregel voor aan te leveren. Bij het schrappen of uitstellen van een project waar een grondexploitatie aan ten grondslag ligt, vallen ook de inkomsten weg en levert dat niets op. Bovendien levert het doorschuiven van een bestemmingsplan niet de benodigde kennis en kunde op dit onderwerp. Het alternatief dat wij zien is het herschikken van bestaande beleidscapaciteit. Maar dat gaat ten koste van andere onderwerpen en vergt een keuzes. Het niet voorzien in een adequaat antwoord op leidt ertoe dart de inzet beperkt blijft tot basisniveau. Een alternatief is te onderzoeken of het herschikken van beleidscapaciteit/kennispunt cultuurhistorie mogelijk is.

15. Investeren in mobiliteit plusscenario (excl. centrumkwadraat)
Bereikbaarheid speelt hierin een grote rol in onze stedelijke opgaven om het vestigingsklimaat te versterken en talent van te houden. Naast de structurele middelen voor het in stand houden van het basisniveau mobiliteit, zijn er middelen nodig om de gewenste verbeterslag te kunnen maken. De investeringsreek loopt tot 2032 op tot een structurele investering van 2,878 miljoen euro bovenop het basisscenario (inclusief het pluspakket fietsvisie). Mogelijk kan een deel van de dekking worden gehaald uit de opbrengst van het parkeerbedrijf. Dit is onzeker en afhankelijk van het aantal bezoekers en opbrengsten van het parkeerbedrijf voor de komende jaren.

16. Beleidscapaciteit Fysiek
Binnen de beleidsafdeling Strategie en Beleid is sprake van niet ad-gefinancierde inzet van beleidsadviseurs. Het gaat daarbij om taken waarbij gesproken wordt van nog te realiseren omzet. De taken worden wel verricht, de dekking ervoor is echter niet beschikbaar. Uit een inventarisatie van het controllersberaad voor de concerndirectie zijn 3 categorieën onderscheiden. Onder 28 a staan de punten die als knelpunt worden beschouwd. Er blijft nog één punt over. In het verleden werd 2 fte beleid gedekt uit opbrengsten van externe projecten. Taakstellingen op personeel van de afgelopen jaren en uitbreiding van taken hebben er toe geleid dat deze capaciteit nodig is voor de reguliere taken.

17. Vervanging groen volkspark
Het Volkspark bestaat bijna 150 jaar. Het groen, met name de bomen, is aan vervanging toe. De Commissie van Beheer van het Volkspark grijpt deze noodzakelijke vervanging aan om met een Visie op het Volkspark meer richting te geven aan de toekomstige wenselijke inrichting en gebruik van het Volkspark. Hier zijn komende jaren ook investeringen voor nodig vanuit de gemeente in samenspraak met de Commissie en hun eigen fundraising. De totale investering bedraagt ca. 4 miljoen euro, waarvan de gemeente de helft voor haar rekening neemt. Door dit te doen is het mogelijk om dit als cofinanciering in te zetten en zo de overige 2 miljoen euro middels subsidies, fundraising, etc. op te halen. Omdat de investeringen geactiveerd dienen te worden, is het nodig om structureel een budget voor de kapitaalslasten te hebben.

18. Uitrol 5G
Met 5G nieuwe, innovatieve toepassingen gerealiseerd worden onder andere op het gebied van gezondheidszorg, transport (zelfrijdende auto's), slimme huishoudelijke apparaten en verregaande automatisering en robotisering van industriële productieprocessen (zoals volautomatische containerterminals) en transport (drones die pakketjes afleveren). Nu tijdens de Coronacrisis blijkt dat we afhankelijk digitale communicatie, waarvan verwacht wordt dat ook na deze crisis het op afstand werken behouden zal blijven. Maar ook zal in de toekomst behoefte zijn een meer ´contactloze´ economie. Dit kan een boost geven aan de economische ontwikkeling van bijv. het kennispark. In een pilot onderzoeken of een versnelde aanleg met 5G voor onze topwerklocaties hier een bijdrage aan kan leveren.

19. Welcoming City beleid
Merendeels via de kennisinstellingen stroomt internationaal hoog opgeleid talent naar Enschede. Helaas vertrekt een groot deel daarvan ook weer na de studie terwijl de vraag naar talent vanuit bedrijfsleven onverminderd groot blijft. Daarmee vermindert ook onze aantrekkingskracht voor buitenlandse bedrijven, die nu grotendeels in de Randstad of in Eindhoven landen. Met een apart budget Internationaal is de afgelopen jaren een start gemaakt met het versterken van het internationaal vestigingsklimaat en het ' Welcoming City' beleid om internationals te ondersteunen met het vinden van een baan, een woning, een sociaal leven en toegankelijke communicatie hierover. Om dit beleid samen met partners als UT, Saxion, Twenteboard verder te ontwikkelen moeten we ons aandeel in de ontwikkeling kunnen bijdragen. Denk aan buddy projecten , taalcafé 's, projecten met het welzijnswerk, het culturele veld, een Engelstalig vacature overzicht etc.

20. Budget/fonds preventie (gezondheid, sport en leefstijl)
Huidige budget wordt gefinancierd vanuit bijdrage Menzis en subsidies. Behoefte aan vast preventiebudget alsmede middelen voor ontwikkeling wijkmonitor gezondheid. Focus om preventie vanuit de verschillende domeinen integraal vorm te geven met als doel meer samenhang en synergie

21. Bospercelen
Er zijn verschillende boomgroepen en bossen waar we tot op heden geen onderhoudsprogramma op hebben. Het is nodig hier wel een structureel beheer en onderhoudsprogramma voor te hebben om zo de risico's in beeld te hebben en te kunnen werken conform een risicogestuurd beheer voor bospercelen.

22. Onderhoud speeltuinen
Het is bekend dat er sprake is van achterstallig onderhoud bij (de gebouwen van) diverse speeltuinen. Voordat hiervoor een onderhoudsplan voor kan worden opgesteld, wordt nu in beeld gebracht hoe we de komende 5 tot 10 jaar met elk van de 17 speeltuinen moeten

omgaan. Vanwege Corona komt dit rapport minder snel tot stand dan oorspronkelijk bedoeld. We verwachten nu bij de begroting de financiële consequenties van dit plan en daarmee het onderhoudsplan in beeld te hebben. Het is echter onvermijdelijk dat er extra kosten gemaakt moeten gaan worden, daarom worden de kosten nu op PM gesteld.

23. Lobbycapaciteit investeringsagenda
Extra middelen om lobby voor cofinanciering van projecten uit de investeringsagenda mogelijk te maken.

24. Hybride werken
Conform businesscase. Een en ander afhankelijk van tempo invoering en vormgeving hybride werken (nieuwe werkplekconcepten, of eerst laten voor wat het is) en (financiële) strategie rondom verkoop / inbedding Centrumkwadraat van de Noordmolen.